ONS IS DIE NUWE SUID-AFRIKA

Vrye Weekblad

4 Mei 1990 Tel: (011) 836-2151 Fax: 838-5901 Prys: R1,50 (R1,33 + 17c AVB)

Kyk wie's terug!-Bl 3

Nog 'n BSB-man bieg oor moorde en terreur

JACQUES PAUW

LONDEN - 'n Gewese operasionele lid van die Burgerlike Samewerkingsburo (BSB), wat betrokke was by verskeie operasies binne en buite Suid Afrika, het dié week in Londen met Vrye Weekblad in verbinding getree en wil voor die Harms-kommissie getuig.

Willie van Deventer was tot en met 1987 'n lid van die BSB en kan getuienis oor die volgende voorvalle lewer:

* Die moord op dr Fabian Ribeiro en sy vrou in Mamelodi in 1987. Van Deventer sê hy was nie een van die moordenaars nie, maar kan getuig oor die beplanning van die moord wat deur lede of agente van die BSB gepleeg is.

* Die moord op Peter Ntuli, 'n ANC-leier wat in Julie 1986 in 'n motorbom dood is. Van Deventer kan getuig oor die beplanning en uitvoering van die moord. Hy kan getuig dat dit 'n operasie is waarby daar samewerking tussen die veiligheidspolisie en die BSB was.

* Die ontsetting van genl Charles Sebe uit die tronk, en die ontvoering van Kwane Sebe uit die Ciskei.

* 'n Motorbomontploffing in 1983 in Botswana waarin Nat Serachi van die ANC dood is.

* 'n Motorbomontploffing in November 1985 by 'n hospitaal buite Gabarone in Botswana waarin verskeie onskuldige mense dood of beseer is.

* 'n Bom teen 'n huis van 'n werknemer van die Canadian University Services in Botswana in 1985 waarin mense dood en beseer is.

* Die moord op 'n vooraanstaande lid van die ANC in Botswana in 1986 toe die persoon deur drie lede van die BSB doodgeskiet is.

* Die BSB se betrokkenheid in Natal toe die weermag 'n eenheid spesiale soldate van Inkatha opgelei het. 'n Aanvanklike mag van 200 man is deur die weermag opgelei, onder meer in die vervaardiging van tuisgemaakte wapens.

Hy beskik oor die name van verskeie amptenare en soldate wat by die Inkatha-operasie betrokke was. Hy kan getuig dat van dié Inkatha-soldate steeds deur die weermag betaal word.

Van Deventer vertel dat die BSB tot en met sy bedanking 'n spesiale plaas naby Pretoria gebruik het waarvandaan verskeie operasies beplan en uitgevoer is.

Van Deventer kan getuig oor die nabetragting van minstens een operasie wat deur die hoof van die SA Weermag, genl Jannie Geldenhuys, op die plaas bygewoon is.

Van Deventer kan getuig oor gewese lede van die Rhodesiese veiligheidsmagte wat die afgelope jare op 'n kontrakbasis vir die weermag werk en by verskeie operasies saam met hom betrokke was.

Onder hul sorteer mense wat vandag van die mees gesoeke misdadigers in Zimbabwe is en by verskeie moorde en terreur in dié land betrokke was. Hy kan getuig dat hy onder meer saam met hulle in operasies in buurstate betrokke was.

Van Deventer bevind hom die afgelope twee weke in Londen. Hy het onder meer hierheen gekom om met regsverteenwoordigers by die Harms-kommissie te konsulteer.

Hy het laat vandeesweek met prokureurs en advokate in verbinding getree en na wat verneem word, is hulle besig om 'n verklaring voor te berei.

Van Deventer sê hy is in 1983 gewerf om vir die destydse Barnacle, die voorganger van die BSB, te werk. Hy was voorheen 'n gewone lid van spesiale magte. Hy was met sy bedanking 'n onder-offisier.

Van Deventer sê dat hy voor sy koms na Londen 'n regsverteenwoordiger aangestel het wat hóm gehelp het om 'n gedetaileerde weergawe van sy betrokkenheid by die BSB saam te stel.

Hy beskik oor dokumentasie en 'n bandopname wat by verskeie plekke en mense gelaat is.

Volgens Van Deventer glo hy dat die BSB bewus is van sy huidige posisie en kontakte in Londen. Sy regsverteenwoordiger is dié week gedreig oor sy verbintenis met Van Deventer.

Van Deventer het in 1987 die diens van die

Vervolg op bl 2

'Geen vrede sonder die Boere'

HENNIE SERFONTEIN en ELSABÉ WESSELS

GEEN blywende vrede in die land is moontlik sonder die aktiewe betrokkenheid van die Afrikaner in die skep van 'n nuwe, nie-rassige en demokratiese Suid-Afrika nie.

Dit was die duidelike boodskap van die ANC middein sy grootste politieke deurbraak dié week.

Die vrees is egter ook uitgespreek dat die militante onbuigsaamheid van regsgesinde Afrikaners een van die gevaarlikste struikelblokke in die ontknoping van die huidige vredesproses sal wees.

In Kaapstad het die ANC-afvaardiging sonder uitsondering die rol van die Afrikanerbeklemtoon. Die beswering van Afrikanervrese is as 'n hoogste prioriteit uitgelig.

Die goue draad van versoening het herhaaldelik na vore getree in toesprake, onderhoude en private gesprekke.

Daar is so ver gegaan om regeringsondersteuners te bedank dat hulle hulself, ondanks regse druk, tot diepliggende politieke veranderinge verbind het. Steun is ook toegesê aan staatspresident FW de Klerk vir sy moedige politieke inisiatiewe en vreeslose verbintenis tot 'n onderhandelde politieke skikking.

Nêrens was die versoeningsboodskap so duidelik nie as in 'n spesiale ANC-verklaring in Afrikaans, op die vooraand van die gesprekke.

"Vir 'n lang tyd is die indruk geskep dat die ANC die vyand van blanke Suid-Afrika is. Op hierdie historiese oomblik wil die ANC uitdruklik verklaar dat hy blanke Suid-Afrikaners as volle Suid-Afrikaners, mede-burgers beskou."

Die uitslag van verlede jaar se algemene verkiesing is as 'n "positiewe gebaar" beskryf.

Vir die eerste keer in sy politieke loopbaan het die vise-president van die ANC, Nelson Mandela, 'n gedeelte van sy toespraak in Afrikaans gemaak, en die Afrikaner die versekering gegee dat hul niks van die ANC nie te vrees het nie.

"Die samestelling van die afvaardiging van die ANC is 'n treffende bewys van sy verlange om alle burgers in

Vervolg op bl 3

NUUS

Dirk Coetzee in Londen

'Dit vat 'n moordenaar om 'n ander moordenaar te vang'

JACQUES PAUW

LONDON - Kruisondervraging van kaptein Dirk Coetzee het vier dae lank in Suid-Afrika Huis in Londen geduur. Dit was 'n hewige sessie wat gekenmerk is deur woordewisselings tussen Coetzee, die advokate vir die SA Weermag en SA Polisie en ook somtyds regter Louis Harms.

Hier is enkele uittreksels uit die kruisondervraging:

Ná 'n lang relaas oor almal wat hy saam met hom in die gutter insleep, sê Sam Maritz (vir die individuele polisiemanne): "Ek verag jou, mnr Coetzee."

Coetzee: "En ek verag jou, mnr Maritz, want jy sit daar en verdedig die polisie wat sulke goed doen en leuens vertel."

Coetzee: "Soms vat dit 'n dief om 'n dief te vang."

Regter Harms: "Of 'n moordenaar 'n moordenaar."

Coetzee: "Dis reg, ja."

Ten opsigte van binnelandse operasies, vra Harms: "Het jy ooit iemand self doodgemaak, mnr Coetzee?"

Coetzee: "Nee."

Harms: "David Tshikalange?"

Coetzee: "Net Mxenge."

Harms: "Nofemela?"

Coetsee: "Mxenge en die diamanthandelaar."

Harms: "Mnr Coetsee, maar dan het ek groot probleme om te verstaan waaroor dit hier gaan. Jy het gesê die vyf van julle het die kern van die moordbende gevorm. En tog lyk dit of die kern nie juis gemoor het nie, maar net gekyk het. Dit lyk vir my die groot moordenaar (hitman) is Koos Vermeulen."

Oor die geval van die aktivis wat na Komatipoort geneem, vergiftig, geskiet en verbrand is, sê Maritz: "Jy vat hom na Komatipoort, maar jy skiet hom nie?"

Coetzee: "Ek het nog nooit die hart gehad om mense te skiet nie."

Maritz: "Jy het nie Peter en Vusi doodgemaak nie, inteendeel, jy het nog nooit iemand doodgemaak nie."

Maritz voer aan dat dit uiters vreemd is dat Coetzee en die bende die aktivis met motorbande verbrand het in 'n gebied (Komatipoort) waar 'n vuur groot aandag sou trek. Maritz: "Dit maak 'n groot stank, mnr Coetzee."

Coetzee: "Dit ruik na braaivleis. Met 'n ligte bries, is dit nie so erg nie."

Maritz: "Jy het willy-nilly opgetree."

Coetzee: "As ek op jou manier opgetree het, sou ons nooit iets reggekry het nie."

Harms: "Ek dink ons weet mnr Coetzee is 'n baie intelligente persoon."

Coetzee het die moordbende so opgesom: "Lede is gekies vir spesifieke operasies. Ek, Paul van Dyk, Koos Vermeulen, Tshikalange, Mamasela, Nqulangua en Nofemela het die kern van die groep gevorm. Ek het my leerlingskap vir die moordbende in Swaziland gedoen waar ek by die Hoë Kommissaris vir Vlugtelinge moes inbreek, bomme op 'n spoorlyn en huise help plant en karre steel."

Om aan Coetzee te bewys dat die veiligheidspolisie nie soos hy beweer bokant die wet verhewe is nie, haal Maritz uit die rekords van die polisie aan: "Tussen 1981 en 1989 is daar 288 kriminele sake teen die veiligheidspolisie ondersoek. Een-en-twintig lede is skuldig bevind. En onthou jy Van As? Weet jy wie het hom help skuldig bevind? Lothar Neethling se getuienis."

Maritz: "Jy is oneerlik en leuenagtig. Jy verander jou stories sodat hulle bymekaar inpas. Maar ongelukkig pas hulle nie in nie."

Coetzee: "Ek is eerlik. Hoekom sou ek my land verlaat en my vrou en kinders agtergelaat het? Ek wonder, mnr Maritz, as ons nou teruggesit het in Suid-Afrika of jy ook so hard sou probeer het om my onskuld te probeer bewys."

Oor die Mxenge-moord, sê Maritz: "Dit was 'n simpel plan en 'n simpel moord. Tog verskil julle (Coetzee, Nofemela en Tshikalange) op omtrent elke punt."

Coetzee: "Daar is sekere dinge in mens se lewe wat jy beter as ander dinge kan onthou ... ek kan nie onthou wat presies gebeur het op presies sekere tye op presies sekere plekke nie."

Gevra oor hoe lank dit neem vir 'n motor om uit te brand, sê Coetzee: "Dis anders as met die verbranding van die mense waar ons langs die liggame gesit en 'n paar biere en 'n braaivleis gehad het. Ons het die kar aangesteek en gesorg dat ons wegkom."

Maritz: "Daardie lede van die mag wat jy bygesleep het, ontken alles."

Coetzee: "Hulle het nie 'n ander keuse nie. Ek sou dit ook gedoen het as ek hulle was."

Gevra oor die Portugese immigrante wat hy glo in Suid-Afrika help insmokkel het, sê Coetzee: "Elkeen in die veiligheidspolisie het maar sy hanky-panky. Hierdie was my private onderneming."

Maritz gaan op Coetzee se polisie-rekord in en sê aan hom: "Jy is 'n simpel opdrag gegee (om op Vlakplaas) na die Askari's te kyk. Maar terwyl jy 'n braai gehad en drank gedrink het, het die Askari's rondgehardloop ... jou geskiedenis is nie dié van 'n man in wie groot vertroue geplaas is nie."

Coetzee: "Hulle sal daarvan hou om my as 'n swak polisieman uit te maak."

Harms: "Wat het jou gedruk om jou aandeel te erken?"

Coetzee: "Almond Nofomela se verklaring, en die kwessie of ek die res van my lewe daarmee moet leef? ... As almal wat hierby betrokke was, dit erken, sal ek die eerste wees om ook in die beskuldigde bank te gaan staan ... ek het geen rede om nou oneerlik te wees nie. Ek het geen rede gehad om my huis, vrou en kinders in Suid-Afrika te los nie."

Visser: "Hoekom het jy by die ANC aangesluit?"

Coetzee: "Dit is die mense teenoor wie ek al dié verkeerde dinge gedoen het. Na wie anders moes ek gaan? Ek het gevoel dat dit die plek is om te begin en dit is wat ek gedoen het. Ek het geen rede gehad om uit te wyk nie, ek was op die punt om 'n goeie werk te kry."

Visser: "Is jy bewus daarvan dat terroriste die landsgrense binnesypel?"

Coetzee: "Dis nie terroriste nie, dis vryheidsvegters."

Dirk en Ben Coetzee in Londen. Aartsbiskop Desmond Tutu het Dirk Coezee gister in Londen ontmoet en hom sterkte toegewens en bedank vir sy opofferings.

BSB-man bieg

Van bl 1

BSB verlaat na 'n argument met kol Joe Verster oor betaling aan hom.

"Ek weier om met die huidige BSB verbind te word wat in baie gevalle ontaard het in niks anders as boewery nie. In die tyd van Barnacle was ons professionele soldate en daar is selfs deur die legendariese kol Jan Breytenbach na ons verwys as sogenaamde 'super-recces'," het Van Deventer aan Vrye Weekblad vertel.

"Ek het na Londen gekom om myself in 'n posisie te plaas waar ek rustig en ongehinderd met regsverteenwoordigers kan konsulteer. Daar was definitief voor my vertrek hierheen pogings om my en my regsverteenwoordiger te intimideer om stil te bly.

"Daar is verskeie dokumente van die BSB wat weggeraak het. Ek is bang vals dokumente word gefabriseer en teen my gebruik. Voor dit gebeur, wil ek myself beskerm en het besluit dat ek voor die kommissie wil getuig," sê Van Deventer.

"Ek het gewis nie na Londen gekom omdat ek skuldig voel oor enigiets wat ek in die verlede gedoen het nie. Ek was 'n beroepsoldaat en het in my werk en saak geglo. Dinge het nou sodanig verander dat ek nie langer kan stilbly nie en myself moet beskerm."

Van Deventer vertel van die metamorfose van Barnacle na die BSB. Hy sê dat daar in die laaste ruk voor hy daar weg is, openlik deur Verster begin praat is van die gebruikmaking van sogenaamde "internasionale boewe", of sommer kortweg IB's.

"Ek sal getuig oor die probleme wat hierna ontstaan het toe mense van vreemde en twyfelagtige agtergrond gewerf is om saam met ons te werk. Daar was mense gewerf oor wie die weermag min beheer gehad het. Dit is waar die hele plan, wat in teorie so goed gelyk het, handuit geruk het," sê hy.

Hy sal na verwagting nog 'n ruk in Londen bly voor hy na Suid Afrika terugkeer.

Rampspoedige einde vir dié avontuur

JACQUES PAUW

LONDEN - Twee jong polisiemanne se avontuurtog na die ANC in Lusaka het rampspoedig geëindig toe die een half sterwend in 'n hospitaal in Zimbabwe opgeneem is en die ander een 'n paar dae later 'n beëdigde verklaring aan die polisie in Suid-Afrika gemaak het.

Theuns Grobler en James Stevens het vroeër vanjaar in Vrye Weekblad en in verskeie ander koerante en op televisie vertel dat hulle ooggetuies was van twee skietvoorvalle op Piet Retief in Junie 1988 in die polisiekantoor op Piet Retief toe agt ANC-verdagtes deur maj Eugene de Kock en sy Vlakplaasbende doodgeskiet is.

Grobler en Stevens, beide gewese polisiemanne van Piet Retief, het in Februarie vanjaar op 'n vliegtuig geklim en na Lusaka gegaan om skuiling by die ANC te gaan soek. Hulle het geglo hul lewens word bedreig.

Tydens die kruisondervraging van Coetzee vandeesweek het adv Sam Maritz, vir die individuele polisiemanne, Stevens se beëdigde verklaring voorgelees. Die twee het Coetzee in Lusaka ontmoet waar hy onder meer aan hulle sou vertel het dat hy 'n meesterplan het om die veiligheidshoofkwartier in Pretoria op te blaas.

Volgens die verklaring het die ANC Stevens na Suid-Afrika teruggestuur om sekere inligting vir hulle te kry. Coetzee het hom ook gevra om vir hom ou petrolboeke op Piet Retief te gaan soek.

Vrye Weekblad verneem nou dat Stevens alleen na Suid-Afrika teruggekeer het nadat Grobler malaria en geelsug in Zambië opgedoen en inderhaas per vliegtuig na Zimbabwe vervoer moes word. Hy kon net sy vertrek na Zimbabwe skaars loop en het 'n baie hoë koors gehad.

Twee persoonlike briewe wat Coetzee aan Stevens gegee het om vir hom in Suid-Afrika te pos, is ook vandeesweek deur Martiz in die hof voorgelees. In die briewe beskryf Coetzee die ANC as die "intelligenste, bakgatste klomp donners op aarde. Lyk my ek is al 'n regte bleddie kommunis."

Hy skryf verder in die brief: "Daai klomp veiligheidspolisiemanne is so skelm soos die houtjie van die galg. Almond het die grootste klomp stront vertel ... miskien het hulle hom omgekoop."

Coetzee skryf ook dat hy dalk eendag weer 'n "job in die poelieste" sal kry, "miskien as 'n kokkejoor of goggeraal met buskaartjies vir S en T."

Coetzee het ontken dat hy aan Stevens sou gesê het dat hy 'n plan aan die ANC voorgelê het om veiligheidshoofkwartier op te blaas. Stevens het ook aan die polisie vertel dat Coetzee besig is om Askari's van Vlakplaas af te werf.

Coetzee vertel dat hy in Februarie die eerste keer vir Stevens en Grobler ontmoet het nadat 'n lid van die ANC hulle na hom gebring het. Hulle wou hom graag ontmoet. Daar was aanvanklik 'n meisie saam met hulle, maar sy is kort daarna terug.

"Hulle het gesê hulle het na die ANC gevlug omdat ene Pine Pienaar van die veiligheidspolisie op Piet Retief hulle bloed soek. Ek het hulle hierna kort-kort weer gesien," vertel Coetzee.

Coetzee vertel dat Grobler in Maart siek geword het. Eén Maandagoggend het 'n Sweedse vrou met Grobler by Coetzee aangekom. Hy was toe al vyf dae siek, kon nie loop nie en was baie koorsig.

Hulle kon niemand van die ANC in die hande kry nie, en die Sweedse vrou self het hulle na 'n plaaslike kliniek geneem waar Malaria in die ergste graad gediagnoseer is.

Hy is die volgende oggend na die plaaslike ANC-kliniek waar die dokter van die ANC 'n klomp pille aan hom gegee het. "Sy toestand het egter elke dag erger geword en ek het hom in die University Teaching Hospital in Lusaka laat opneem.

"Hy het in 'n saal op 'n bed sonder 'n kussing gelê. Rondom hom het pasiënte op die vloer gelê. Grobler kon nie die kos, wat bestaan het uit bitter koffie en droë brood vir ontbyt, in sy liggaam kry nie. Hulle het sy drupnaald verkeerd ingedruk en sy hemp was vol bloed.

"Hy is uit die hospitaal ontslaan terwyl hy steeds nie kon loop nie. Hulle het 'n handvol pille vir hom gegee en gesê hy moet huis toe gaan want hy is byna gesond. Toe ek hom gesien het, het hy steeds sy hemp aangehad," sê Coetzee.

Grobler het teen dié tyd ook geelsug onder lede gehad en is inderhaas per vliegtuig na Harare gebring. Hy het in daardie stadium dae laas geëet.

Intussen is Stevens terug na Suid-Afrika om die inligting vir die ANC te gaan haal. Daar was verskeie lasbriewe vir sy inhegtenisneming weens minagting vir die hof.

Die Groote Schuur-gesprek

En toe het niemand horings nie!

HENNIE SERFONTEIN en ELSABÉ WESSELS peil die gemoedstemming van die twee spanne onderhandelaars in Kaapstad

"EK dink binne minute het almal geweet dat niemand in die kamer horings het nie. Ons het almal besef dat hierdie ontmoeting jare gelede al moes plaasgevind het."

So het die ANC se hoof van buitelandse sake, Thabo Mbeki, Woensdag se eerste historiese ontmoeting tussen die ANC en die regering beskryf.

Saam het die twee spanne tot die besef gekom van die belangrikheid van gemeenskaplike betrokkenheid en vertroue, het hy gesê.

Dié opmerking was 'n treffende voorbeeld van die belangrike deurbraak in menslike verhoudinge wat met dié eerste ontmoeting gemaak is.

In talle opsigte was dié week se gesprekke 'n ontdekkingsreis van swart en wit Suid-Afrikaners vanuit 'n posisie van diepe wantroue in mekaar se motiewe tot 'n punt waar hulle mekaar vind as gewone Suid-Afrikaners met dieselfde ideale en ambisies.

Dié punt is treffend gistermiddag deur Thabo Mbeki gestel toe hy in 'n toespraak aan die Kaapstadse persklub gesê het dat dit duidelik was met die eerste ontmoeting tussen die twee afvaardigings oor hoe dom dit was dat hulle nou eers met mekaar praat.

Hoe diep die kloof was en met watter wantroue die ANC die regering bejeën, het duidelik geblyk uit 'n lang private gesprek met ons Dinsdagaand. Een van die belangrikste persone in die ANC-afvaardiging het gesê: "Hoe weet ons ons kan die regering vertrou. Wie sê hul speel nie 'n spel nie. Die Angolese het ons gewaarsku: moet niks van die Boere glo nie, tensy hulle dit onderteken. Anders verander hulle weer van plan. Kyk wat het gebeur met die Nkomati-verdrag en die arme Mosambiek. Of kyk wat het gebeur met die Lusaka-ooreenkoms en Angola. Dit was eers na Cuito Cuanavale dat die Pretoria-regering tot besinning gekom het."

Nog daardie selfde aand was die probleem van wantroue 'n belangrike deel van die agenda tydens 'n strategie-byeenkoms van die regeringsafvaardiging.

Daar is duidelik gewys oor die diepe wantroue van swart kant, dat die goeie bedoelings van die regering nie as vanselfsprekend aanvaar sal word nie en dat dade meer as woorde sal tel.

Maar dit sou alles in enkele ure die volgende dag verdwyn toe daar 'n klaarblyklike poging van albei kante was om die verlede agter te laat.

Tydens die bespreking het Thabo Mbeki die regeringsmense daarop gewys dat verskeie van die ANC-lede jarelank agter tralies was. "Maar daar is geen verbittering onder hulle nie. Die blote feit dat hulle saam hier is, bewys ons diepe erns en opregtheid met die gesprek."

Regeringsmense het later gesê hulle was getref deur dié woorde en die waardige manier waarop dit gestel was.

Die ANC-lede op hul beurt was ewe diep beïndruk deur die duidelik opregte woorde van die minister van Staatkundige Ontwikkeling, dr Gerrit Viljoen, aan die begin van sy aanbieding van die regeringsbenadering. Hy het gesê dat in sy persoonlike hoedanigheid hy oorstelp is en 'n diepe bewustheid van vreugde ervaar dat die twee kante wel met mekaar kan gesels.

In die meer ontspanne atmosfeer tydens die aandete is daar soms draakgesteek met mekaar. Op voorstel van die minister van Buitelandse Sake, Pik Botha, is besluit dat hy en sy eweknie, Thabo Mbeki, 'n heildronk op die leiers van die ander span sal instel. Botha het 'n heildronk op die vise-president van die ANC, Nelson Mandela, ingestel en toe Mbeki daarna aan die woord kom, het hy met 'n emstige gesig aangekondig: "Ongelukkig het my adjunk-minister 'n fout begaan deur geen toespraak oor my leier te hou nie. Dit ontneem my nou die geleentheid om oor sy leier positiewe opmerkings te maak."

Joe Modise
(Foto: Eric Miller - Afrapix)

'Regering moet regses vasvat'

HENNIE SERFONTEIN

"DIE ver-regse bewegings is 'n potensieel ernstige bedreiging vir die huidige onderhandelingsproses. Daarom is dit noodsaaklik dat die regering onmiddellik aandag aan dié probleem gee."

Dit was die woorde van die 56-jarige Joe Modise, hoof van die ANC se militêre vleuel, Umkhonto we Sizwe (MK), op die vooraand van die eerste ontmoeting tussen die ANC en die regering.

Hy waarsku: "Dié mense is militêr behoorlik opgelei, ten volle bewapen en meer nog, hulle is wetlik bewapen. Hulle is 'n duidelike subversiewe element, want hulle het in heel duidelike taal in die openbaar hulle oogmerke aangekondig. Hulle is van plan om die wapen op te neem teen die ANC wat hulle as hoofteiken verklaar het.

"Maar 'n mens het rede om te glo dat hul teiken nie net die ANC sal wees nie, maar ook lede van die huidige regering. Want hulle beskou as hul teiken almal wat in hul weg staan en almal wat apartheid verwerp.

"Dit is heel duidelik dat hul veral hul woede kan loslaat op mense in die regering wat voorheen ook soos hulle gedink het en ook in apartheid geglo het. Vandag beskou hulle dié regeringsmense as verraaiers."

Modise sê dit is duidelik vir hom, as bevelvoerder van MK, dat vredesinisitatiewe en onderhandelings noodsaaklik is om 'n toekomstige bloedbad te verhoed.

Hy het hom verrassend gematig en pragmaties oor die regering se benadering tot die samesprekings uitgespreek. Modise beklemtoon dat daar van ANC-kant 'n gewilligheid en erns is dat daar vorderinge tydens die huidige gesprekke moet plaasvind. Hy glo dat die onus op die regering rus om sulke vorderinge moontlik te maak en struikelblokke uit die weg te ruim. Hy glo dat die regering "ewe gretig is dat vordering gemaak moet word. Dit is waarom De Klerk en sy regering baie verder as enige van hul voorgangers gegaan het en tot die huidige ontmoeting ingestem het.

"Ondanks openbare stellinginnames is dit duidelik dat albei partye vasbeslote is dat daar 'n deurbraak moet kom.

"Die huidige konflik is heeltemal sinneloos. Dit is in niemand se belang nie. Ons benadeel onsself as Suid-Afrikaners en niemand put voordeel daaruit nie. "Eindelik eindig alles net in die dood van baie mense, die vernietiging van die ekonomie en die lyding van miljoene. Daarom móét die huidige gesprek slaag."

Oor die omstredenheid van die sogenaamde gewapende stryd verduidelik Modise dat dit nie net halsstarrigheid aan die kant van die ANC is om nie onmiddellik daarvan afstand te doen nie. Dit kan slegs gedoen word as die struikelblokke in die weg tot onderhandelinge verwyder word, want, sê hy, die gewapende stryd is ten nouste met die geweld van apartheid gemoeid.

"Pres De Klerk het duidelik verklaar dat hy weg van apartheid beweeg, daar behoort dus nie 'n ernstige probleem te wees nie. Ons begryp ook dat dit 'n politieke probleem vir die regering is. Daarom is ons bereid om, sodra die huidige struikelblokke uit die weg geruim is, voorkeur aan die einde van die gewapende stryd te gee nog voordat substantiewe onderhandelings begin."

Dié sobere woorde kom van 'n man wat toe hy laas in 1962 op besoek aan die Kaap was, ondergronds selle en strukture van MK - met die oog op sabotasie - op die been wou bring. Hy was regstreeks by die eerste sabotasie-aanvalle in Johannesburg aan die einde van 1961 betrokke - toe was daar nog streng opdrag dat burgerlikes nie beseer mag word nie.

Hoe voel dit om na 28 jaar terug in Kaapstad te wees? "Dit bly 'n wonderlike stad. Dit is selfs nou pragtiger as ooit tevore. Ongelukkig kon ek te min besigtig.

"Ek is terug met gemengde gevoelens. Ek is jubelend om terug by my mense te wees. Maar ek is ook bitter en kwaad, baie kwaad. Ek kom terug na al die jare om mense wat nog steeds onderdruk word, te vind. Die veranderinge wat wel plaasgevind het, bly maar heel oppervlakkig.

"Na alles het ons nie besluit om bomme te gooi omdat ons nie saam in dieselfde toilet as 'n blanke kon gaan nie. Maar daarom is ek hoopvol dat ons eindelik in gesprek met mekaar is."

Geen vrede sonder Boere

Van bl 1

te sluit in 'n toekomstige Suid-Afrika," het Mandela gesê.

In sy toespraak voor die Kaapstadse persklub gistermiddag het die ANC se hoof van buitelandse sake, Thabo Mbeki, blankes se vrees vir verandering as een van die grootste gevare vir die onderhandelingsproses uitgewys.

"As 'n volk het ons Suid-Afrikaners produkte van apartheid geërf soos 'n Barend Strydom. Daar is heel waarskynlik baie Barend Strydoms daarbuite wat glo dat apartheid 'n godgegewe stelsel is en hoe nader daar aan 'n oplossing beweeg word hoe meer desperaat sal hulle word."

Selfs die hoof van die ANC se militêre vleuel, Joe Modise, het daarop gewys dat die ultra-regse groepe 'n regstreekse fisieke bedreiging geword het.

In 'n duidelik beroep op die regse Afrikaner het die militêre veteraan dit onomwonde gestel dat oorlog die land net kan vernietig en blank en swart onherroeplike pyn en leed sal besorg. 'n Volledige onderhoud met Modise verskyn op bladsy 3.

Nog nooit is die Afrikaner se rol in 'n toekomstige nie-rassige Suid-Afrika so duidelik aangespreek.

Op die oggend voor die gesprek begin het, het Nelson Mandela in 'n heel eenvoudige menslike gebaar dit duidelik gemaak dat die ANC die Afrikaner-regering as mede-vennote in die onderhandelingsproses beskou. Hy het tydens 'n foto-sessie aan die pers gevra om hul ondersteuning aan die ANC te gee tydens die gesprek. Hy het bygevoeg: "Maar ek versoek julle ook om die anderkant te ondersteun. Ons is almal saam in dié gesprekke en ons is almal saam dodelik ernstig dat dit moet slaag."

Die berg wou nie, toe kom Sachs maar

"O HERE, een van die Slovo's is hier," het 'n lughawe-amptenaar uitgeroep toe Albie Sachs gistermiddag huilend van vreugde na meer as 23 jaar in ballingskap op die lughawe Jan Smuts aankom.

Sachs, lid van die ANC se Regs- en Grondwetlike Sake-komitee, het saam met 'n Fedtraw-afvaardiging van Harare na Johannesburg gevlieg, en volgens een van sy mede-reisigers het almal hande vasgehou toe hulle Suid-Afrikaanse grondgebied bereik.

Sachs het toe sy groot wens herhaal om so gou moontlik by die berge te kom. Hy het twee maande gelede in 'n onderhoud met Vrye Weekblad gesê hy wil Tafelberg weer uitklim sodra hy by die huis is.

Sachs is direkteur van die Suid-Afrikaanse Grondwetlike Studie-sentrum aan die Instituut vir Statebondstudies in Londen en sal na verwagting nou betrokke wees by die skryf van 'n nuwe grondwet vir Suid-Afrika.

Hy het die land in 1966 verlaat en later by die ANC aangesluit.

Tydens 'n verblyf van 11 jaar in Mosambiek het hy 'n motorbom-aanslag op sy lewe oorleef. Die voorval, presies twee jaar gelede in Maputo, het hom sy regterarm gekos.

Teen saktyd was Sachs steeds in die doeane-kantoor omdat hy nog nie "klaring van Pretoria" gekry het nie, volgens amptenare op die lughawe.

Albie Sachs kort na die bomontploffing in Maputo

Experience a celebration of the arts

Standard Bank National Arts Festival June 28 – July 7

Don't miss out on the best party of the year. Join the thousands of South Africans who have discovered the country's major arts happening. Prepare yourself for a feast of culture – and the time of your life.

It all starts in Grahamstown at the end of June. But you need to sit down now to plan how to make the most of our greatest annual arts event.

There is something to stimulate and excite everyone. From drama, comedy, cabaret and revue, through to mime, dance, music, poetry, fine art, craft, film and rock. The range is as wide as the diverse audience.

For ten exhilarating days immerse yourself in a cultural and social experience that offers the latest and best talents in South Africa.

Make sure you don't miss out on something special. The explosion of offerings makes it vital for you to choose from thousands of performances and events. So, be sure to plan your visit in advance.

A comprehensive guide on what to see – with thumbnail sketches of individual events – where to stay and how to get there, including all the booking forms you need, enables you to get maximum enjoyment from our own cultural kaleidoscope.

Send for your Standard Bank National Arts Festival booking kit today.

Highlights of the 1990 Standard Bank National Arts Festival

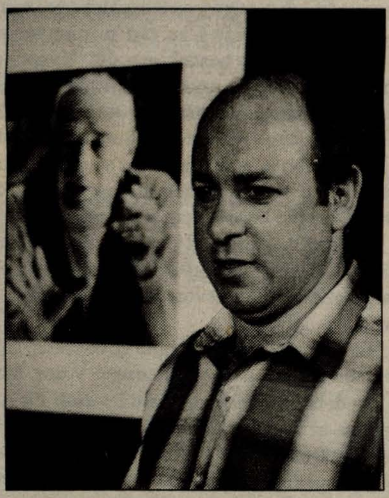

✦ *The Colossus of Brooklyn*, by Mario Schiess, with Bill Flynn.

✦ *Dear Mrs Steyn*, a première directed by Deon Opperman with Wilna Snyman.

✦ *Demea*, a première from PACT, by Guy Butler.

✦ *Diesel and Dust*, by Charles Fourie, directed by Gerrit Schoonhoven.

✦ *Give a Child*, written and directed by Gibson Kente.

✦ *Houd-Den-Bek*, a première from PACT, adapted from an André Brink novel, directed by Ilse van Hemert.

✦ CAPAB's production of Shakespeare's *Richard II*.

✦ *Thing?*, a première of a creation myth conceived by Andrew Buckland and Maciek Schejbal.

✦ Film Festival compiled by James Polley, follows the theme of "South African Documents".

✦ The Winter School – Retrospect and Prospect – artists, musicians and writers will give lectures and readings.

✦ André P Brink discusses the post-modern novel.

✦ Standard Bank National Festival of Student Drama – plays from students representing university and technikon drama departments throughout the country.

✦ More than 1 000 Fringe events.

✦ CAPAB Opera Company's première of Britten's first chamber opera, *The Rape of Lucretia*, conducted by Neville Dove.

✦ CAPAB Ballet's *Romeo and Juliet*, choreographed by Veronica Paeper, music by Prokofiev, conducted by Charles Vanderzand.

✦ CAPAB Orchestra gives a concert with Stewart Kershaw.

✦ Piano Recitals by Tessa Uys and Surendran Reddy.

✦ Lieder recital by Deon van der Walt, with Albie van Schalkwyk as accompanist.

✦ Robyn Orlin – *Three Dance Works* by the 1990 Standard Bank Young Artist Award Winner for Dance, with Pact Dance Company.

✦ Standard Bank National Drawing Competition, held every three years.

✦ Bonie Ntshalintshali and Fèe Halsted-Berning, joint winners of the 1990 Standard Bank Young Artist Award for Fine Arts, exhibit ceramic sculpture.

✦ Guest Artist Exhibition: Cyprian Shilakoe.

✦ Rolfes Impression's '90 Exhibition.

A project of the 1820 Foundation 1820

BOOKING KIT APPLICATION FORM 1990

NB: 1820 Foundation members please complete this form to receive your Booking Kit.

TO: The Festival Officer, Standard Bank National Arts Festival, P O Box 304, Grahamstown 6140 or 1820 Foundation, P O Box 2461, Parklands 2121

Name ....

Address ....

.... Code ....

Please send me .... copy/ies of the Festival Booking Kit.
I am/am not a member of the 1820 Foundation and therefore do/do not enclose R5 per copy.
I wish to receive further information regarding membership.

Standard Bank

The Standard Bank of South Africa Limited (Registred Bank) Reg. No. 62/00738/06 SBIC 203282 F/C

Hospitaalkrisis op hoogste vlak aangespreek

Deurbraak vir gesondheidswerkers

CHRISTELLE DE JAGER

IN 'n tasbare uitvloeisel van die samesprekings tussen die regering en die ANC, is die eerste stap tot die beëindiging van die hospitaalkrisis gister geneem met 'n noodvergadering in Kaapstad wat onder andere bygewoon is deur die ANC se visepresident, Nelson Mandela, die minister van Nasionale Gesondheid en Welsyn, dr Rina Venter, Cosatu-afgevaardigdes en verteenwoordigers van die Transvaalse Provinsiale Administrasie.

Die deurbraak het gekom nadat die Staatspresident, FW de Klerk, Woensdag vir Mandela genader het oor die hospitaalkrisis. Hulle het gesamentlik 'n boodskap aan die National Education Health and Allied Workers Union (Nehawu) gestuur, wat gister by 'n Cosatu-perskonferensie deur Winnie Mandela oorgedra is.

Sy het gesê dat dr Venter 'n onderhoud toegestaan het oor die krisis, en te eniger tyd gereed sal wees om 'n noodvergadering met vakbondafgevaardigdes te hou.

Mandela het homself beskikbaar gestel om die samesprekings by te woon en dr Venter het gesê dat as dit nodig sou wees om die samesprekings uit te brei tot die erkenning van Nehawu, die minister van Administrasie, dr Wim de Villiers, genader sal word.

Daar is egter deur hul beklemtoon, het Winnie Mandela gesê, dat om onderhoude toe te staan nie die erkenning van 'n vakbond beteken nie.

Werkersaksie deur gesondheidswerkers het al 11 hospitale in die Transvaal geaffekteer en na 'n staking by Baragwanath het die TPA Woensdag onverwags gevra om met Baragwanath-shopstewards te praat.

Daar is skriftelik ooreengekom dat die TPA en Nehawu op die hoogste vlak onderhandelinge sal begin, op die basis van die dokument van eise wat Woensdag deur Nehawu aan die TPA voorgelê is.

Die eise sluit in die erkenning van Nehawu, die beëindiging van tydelike indiensneming, 'n minimum salaris van R1 100 per maand en die desegregasie van gesondheidsdienste. (Tans is gesondheidsdienste opgedeel tussen 14 administrasies)

Jay Naidoo, algemene sekretaris van Cosatu, het by die perskonferensie die media, veral die SAUK, skerp gekritiseer oor hul hantering van die hospitaalkrisis.

Hy het gesê Cosatu glo 'n propaganda-veldtog om die vakbond in 'n slegte lig te stel, word deur die regering teen werkers gerig.

"Dit was nie nodig om 'n enkele hospitaal te sluit nie, en niemand se lewe is in gevaar gestel nie. Ons het deur ons organisasies reëlings getref vir noodgevalle.

"Die werkers het as 'n laaste uitweg gestaak. Ons het gehoop dat dit nie nodig sou wees nie, maar elke ander metode wat gevolg is, het niks opgelewer nie. Die skuld vir die probleme moet voor die deur van die TPA gelê word," het Naidoo gesê.

Nou word daar op die hoogste vlak met Nehawu onderhandel, iets wat as 'n groot deurbraak vir gesondheidswerkers gesien word.

Die uiteindelike doel is nou om alle gesondheidswerkers, insluitende die sogenaamde professionele werkers soos dokters en verpleegsters, te verenig.

Sprekers by 'n vergadering Woensdag by Baragwanath, wat deur dokters, verpleegsters en nie-mediese werkers bygewoon is, het die noodsaaklikheid van 'n verenigde front van gesondheidswerkers beklemtoon. "Nou is die groot kwessie dat elke persoon wat in 'n hospitaal werk, 'n gesondheidswerker is. Die regering probeer ons verdeel om te sê dat byvoorbeeld verpleegsters "professionele" en nie werkers is nie. Ons moenie toelaat dat hulle só agterdog tussen ons saai nie," het Monde Mditshwa, nasionale organiseerder van Nehawu, gesê.

'n Senior verpleegsuster het gister aan Vrye Weekblad gesê die swart verpleegsters is "vasgevang" tussen die owerhede en die stakers. "Die vergoeding wat ons kry, is godskreiend. 'n Senior suster met 26 jaar ondervinding kry byvoorbeeld net R1 200 uit. In 'n sin doen die stakers ons vuilwerk vir ons, want as verpleegsters mag ons eintlik nie staak nie. Baie van ons is geïntimideer om deel te neem, maar eintlik is ons verskeur tussen die slegte behandeling wat ons kry en ons etiese kodes."

Protes by Bara *(Foto: Justin Sholk - Afrapix)*

Bop-weermag steeds gereed vir staatsgreep

CHRISTELLE TERREBLANCHE

DIE Bophuthatswana-weermag het gister nog 'n swaar teenwoordigheid by sleutelpunte van pres Lucas Mangope se regering in Mmabatho gehandhaaf ten spyte daarvan dat die uitgeweke leier van die opposisie sy plan om terug te keer, laat vaar het.

'n Veiligheidsnet is sedert die naweek rondom die hoofstad gespan nadat Rockey Malebane-Metsing verlede maand aangekondig het dat hy op 1 Mei terugkeer om 'n ANC-staatsgreep in die tuisland uit te voer. Malebane-Metsing is in selfopgelegte ballingskap sedert hy in 1988 namens sy Progressive People's Party, PPP, die bewind probeer oorneem het, maar dit met die hulp van die SAW onderdruk is.

Inwoners van Mmabatho het gister gesê twee helikopters van die Bop-weermag doen steeds vlugte oor die stad, terwyl Buffels by die uitsaai-sentrum, die landdroshowe en regerings-geboue ontplooi is. Buite die grense van Bophuthatswana het die SAW sedert die naweek alle voertuie deursoek en passasiers ondervra.

Malebane-Metsing het onlangs uit ballingskap in 'n buurland gesê die PPP het met die ANC saamgesmelt en dat Bophuthatswana binnekort die eerste land binne die grense van Suid-Afrika met 'n ANC-regering kan wees. Die doel van die bewindsoorname sou wees om Bophuthatswana weer met Suid-Afrika te laat saamsmelt.

Malebane-Metsing het Maandag aan die hand van 'n woordvoerder in Johannesburg gesê hy het sy plan om uit ballingskap terug te keer weens die veiligheidsnetwerk afgelas.

IDASA PRETORIA

nooi u na 'n

AANDSEMINAAR

getiteld

SOCIETIES IN TRANSITION: a comparative analysis applied to South Africa

SPREKERS: * Dr F Van Zyl Slabbert
Idasa: Beleidsdirekteur
*** Mark Swilling**

Universiteit van die Witwatersrand:
Sentrum vir Beleidstudies
Datum: Dinsdag 22 Mei 1990
Tyd: 19h00 vir 19h30

In 'n stimulerende aanbieding van 30 minute doen Mark Swilling 'n vergelykende analise van lande soos Argentinië, Brazilië, Chile, Mexiko, Griekeland, Portugal en Spanje wat via 'n proses van OORGANG beweeg het van 'n outoritêre bestel na een of ander vorm van demokrasie.
Aangesien dit algemeen aanvaar word dat Suid-Afrika tans in 'n proses van oorgang eerder as dekolonisasie (wat die geval was in lande soos Namibia, Zimbabwe en Mosambiek) verkeer, sal dr Slabbert dié vergelykende analise as breë raamwerk gebruik waarbinne die huidige politieke gebeure in ons land verstaan en vertolk kan word.
Ten einde u plek te bespreek, stuur asseblief u seminaarfooi (R10 per persoon) tesame met u naam, adres en telefoonnommer voor 16 Mei 1990 aan:

Societies in Transition
Idasa
Arcadiastraat 1077
Hatfield Forum 203
Hatfield
0083
Vir verdere navrae, kontak Ethel by:
Tel: (012) 3422335/6
Fax: (012) 3421926
Reg van toegang word voorbehou

Vir R1,50 'n week kom stimuleer ons jou in jou voorhuis.

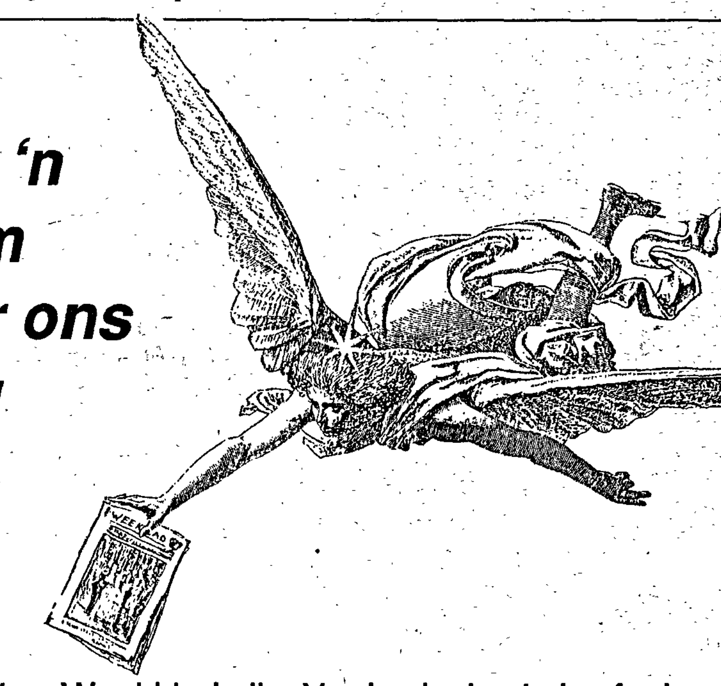

Van nou af kan jy Vrye Weekblad elke Vrydag by jou huis afgelewer kry. Vir net R75 per jaar of R40 vir ses maande (AVB ingesluit). (Dit is nou as jy in Pretoria, Groter Johannesburg, Oos-of-Wes-Rand of in die Vaaldriehoek woon. Wat Kaapstad en elers betref, is ons verspreiders nog besig met voorbereidings en ons sal dié datums later aankondig.)
Stuur jou tjek of posorder, uitgemaak aan Times Media Ltd, aan Vrye Weekblad, Posbus 10493, Johannesburg 2000 of skakel René, Adele, Pat of Tracy by 497-2711.
Naam: _______________________________
Adres: _______________________________
Poskode: ________
Naskrif: Vir die eerste 250 intekenaars stuur ons 'n gratis Vrye Weekblad T-hemp saam. Dié T-hemp is besig om 'n versamelaarsitem te word.

SHE'S GOT WOBBLY LEGS AND A PROUD MOTHER.

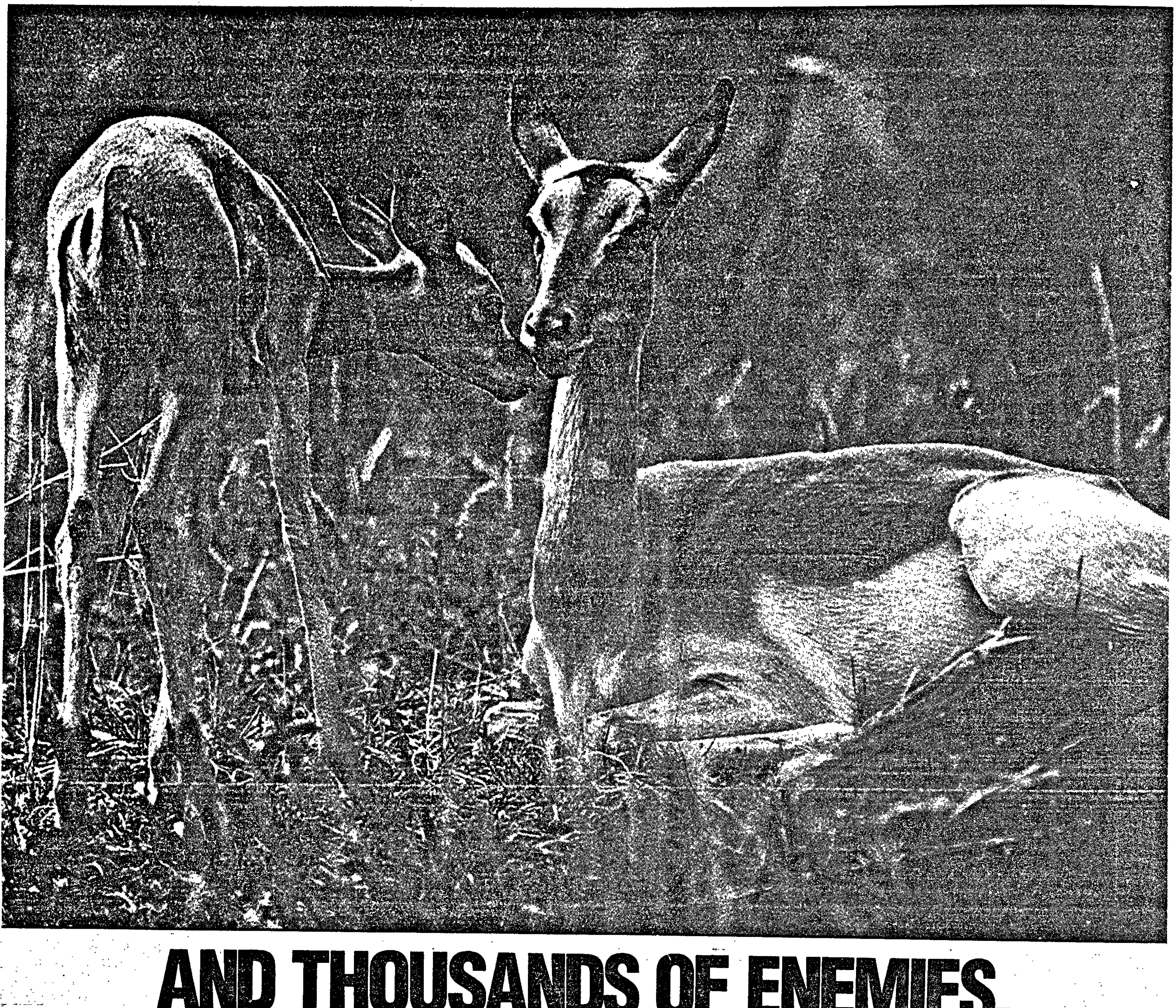

AND THOUSANDS OF ENEMIES.

The more we change the world to suit us, the more we threaten the plants and animals around us. People, pollution, drought, over-population ...these are just a few of the enemies. For Shell, the issue is clear. We know that we have to exercise the highest possible degree of responsibility in everything we do.

Working
to make a difference.

'Ons huil, ons huil baie'

Geskiedkundige kerkie veg om oorlewing

INA VAN DER LINDE

OOM Phillip Mojapelo, 72, van Jeppe Hostels 164 se hoogtepunt van die maand is wanneer hy sy deftige manelpak met die swaelstertpunte en stywe boordjie aantrek en afsit kerk toe vir nagmaal.

Vir die afgelope 50 jaar is hy lidmaat van die klein kerkie van die NG Kerk in Afrika in Andersonstraat, Ferreirasdorp, in die hartjie van Johannesburg.

Op Werkersdag kry ons hom en nog drie ouderlinge voor die ker aan't werskaf aan die gemeente se kombi. Hulle het nie R200 gehad om dit te laat regmaak nie en spring toe self in.

In dié gemeente moet die manne maar inspring. Die sowat 300 lidmate bestaan omtrent net uit vroue. Huisbediendes wat in wit woongebiede werk en bly.

Sondagmiddae, ná die witmense se skottelgoed gewas is, spring hulle in die taxi's en kom net betyds aan vir die diens. Die kerk is gerieflik naby aan die taxi-staanplek.

Die gemeente kan ook nie 'n voltydse predikant bekostig nie. Nie sedert verlede jaar toe die bejaarde ds Peter Mothupi afgetree het nie. 'n Konsulent, die jong Pieter van Niekerk, help op die oomblik uit.

Eerskomende Sondag sal Phillip Mojapelo vir die laaste keer sy swaelstertmanelpak vir 'n nagmaal in die kerkie aantrek, want Woensdag word die gebou gesloop.

"Ons huil. Ons huil baie," sê oom Phillip. Laas Sondag het die hele gemeente gebid vir 'n nuwe plek.

"Dis maar soos vandag se mense is. Hulle breek kerke af om shopping centres op te rig."

Die grond waarop die kerkie staan behoort aan Ferreira Estate and Investment Company Limited, 'n volle affiliaal van Rand Mines Properties (RMP).

Die hoofbestuurder van RMP, Gert Strydom, sê die Ringsendingkommissie (RSK) van die NG Kerk in Johannesburg het in 1928 'n permit verkry om die oppervlakregte te gebruik.

Volgens die hoeksteen van die kerk is die gebou nog dieselfde jaar opgerig. In Mei 1971 is 'n ooreenkoms tussen die Ring en Ferreira Estate gesluit dat R15 000 aan die RSK betaal sal word vir die opsegging van die permit, en dat die RSK die gebou 'n jaar later moet ontruim.

Omdat ontwikkeling nie dadelik begin is nie, is die RSK toegelaat om steeds die gebou te gebruik. Maar verlede jaar is die RSK gevra om die gebou te ontruim, en die onderneming was dat dit teen die einde van Februarie vanjaar gedoen moet word.

Verdere uitstel is gegee tot 8 Mei, sodat die gemeente Sondag 'n laaste diens in die gebou kan hou.

Dr Jan van Rooyen, afgetrede NG predikant wat destyds nou gemoeid was met die saak, sê die geld wat van RMP ontvang is, is destyds gebruik vir sendingwerk.

"Hulle het nie mooi gemaak met ons nie" - bedoelende die RSK - sê oom Phillip oor die slopery. Ook Van Niekerk voel omgekrap. Hy sê die onderhandeling het die hele tyd tussen die RSK van die NG Kerk geskied, terwyl die NGKA oor wie dit gaan, eers ses weke gelede van die finale ontruiming in kennis gestel is.

Die wit kerk gee die geld, maar is nie emosioneel betrokke nie. Om dié rede besef hulle nie die ware gevoelens rondom die sloping van die gebou nie.

Ds Sam Buti, moderator van die NGKA, vertel dat al die gemeentes aan die Oos-Rand, Wes-Rand, Soweto en Johannesburg uit dié kerkie gegroei het. Vir hulle het die kerk geskiedkundige waarde. Die Kerkraad is nooit geken in die verkoping van die kerkgebou destyds of onderhandeling oor die ontruiming van die gebou nie, sê Buti. Daar is paternalisties opgetree teenoor die swart kerk.

Nee, sê dr Howard du Toit, waarnemende voorstitter van die RSK. RMP het deurentyd met die RSK oor die saak onderhandel en ds Mothupi is gereeld hieroor geraadpleeg.

"Ons almal weet lankal die kerk moet een of ander tyd ontruim word. Voor ds Mothupi Junie verlede jaar geëmeriteer het, was die RSK telkens met hom in verbinding en verskeie moontlikhede is oorweeg."

Die gemeente kan nou skuif na wit gemeentes in Hillbrow, Observatory of Johannesburg-Oos.

Van Niekerk verwoord die probleem as volg: "Die gemeente sê hulle wil dans. Daar's 'n vrees dat die witmense sal kla omdat ons raas op 'n Sondagmiddag as hulle wil slaap."

Hy wend nou 'n laaste poging aan om die kerkgebou te probeer red. Daar is intussen vasgestel dat die Raad van Historiese Gedenkwaardighede bepaal dat alle geboue ouer as 50 jaar wat gesloop word, eers die toestemming van die Raad moet verkry. En RMP het dit nie gedoen nie.

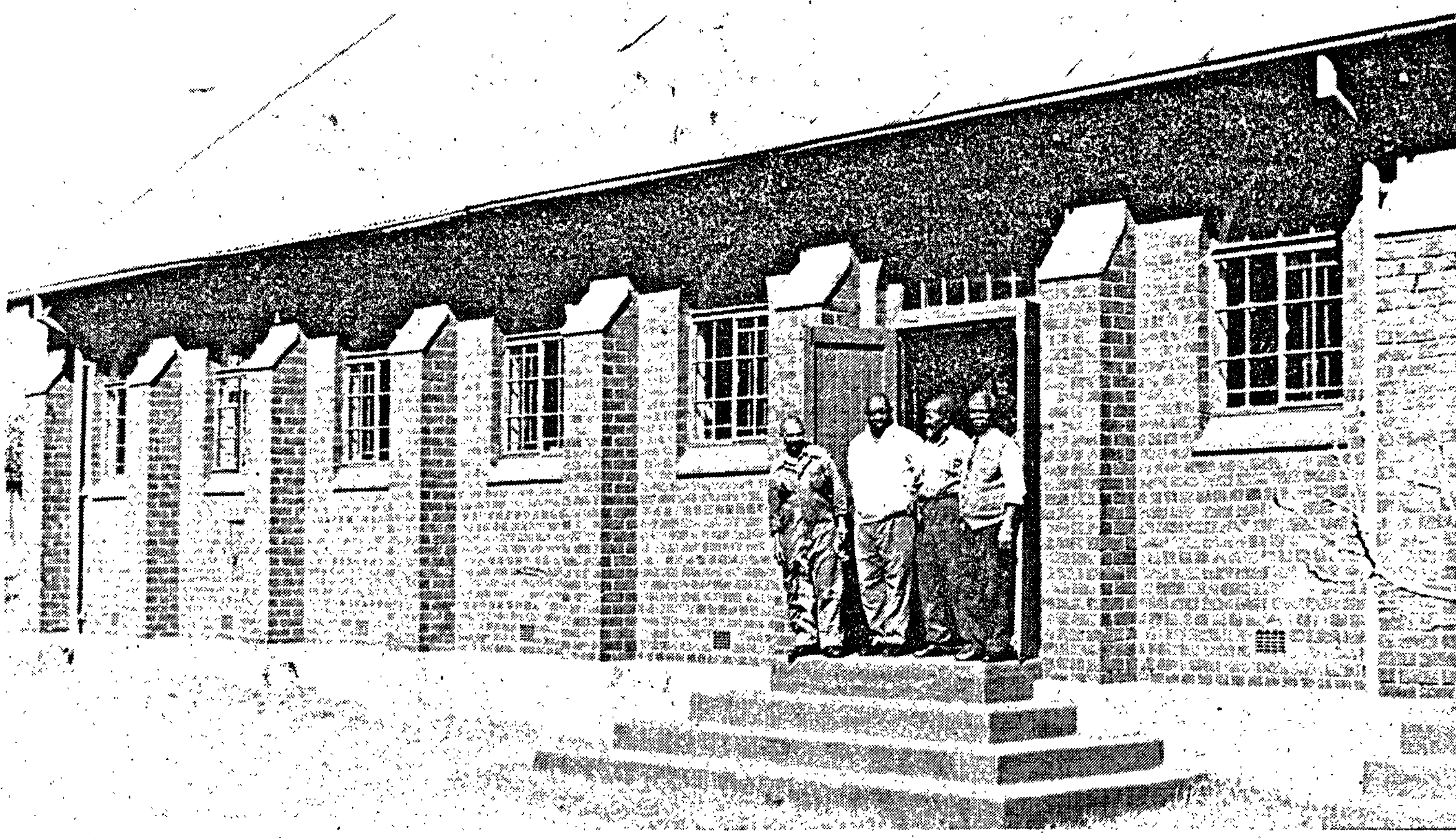

Vier ouderlinge voor die kerk in Ferreirasdorp besig met laaste opruimingswerk: Cannon Kgampe, Daniel Maruma, Norman Lungu en Philip Mojapelo (scriba). "Dis die wêreld van vandag: kerke maak plek vir shopping centres," sê Lungu, wat al 40 jaar lank lidmaat van dié kerk is.
(Foto: Max du Preez)

Nou weet ons ten minste waar die hel is

INA VAN DER LINDE

DIE hel is 15 kilometer onder die aardkors in verre Noord-Siberië geleë - en dis amptelik.

'n Video met dié inligting is Sondagaand tydens 'n diens van die Hatfield Christian Centre in Pretoria vertoon. Die vervaardigers is 'n godsdienstige radio- en televisienetwerk in die VSA, Trinity Broadcast, en die aanbieder is die president en stigter, dr. Paul Crouch.

Die bewering dat die hel gevind is, is etlike Sondae gelede deur pastoor Ed Roebert van Hatfield gemaak. Dié Sondag het hy met die bewyse gekom en vertel dat 'n groep Finse geoloë nege myl onder die aardkors in Noord-Siberië op die hel afgekom het.

Hulle was besig om in die aardkors in te boor. Op 'n diepte van ses myl het die boorpunt skielik teen 'n hoë spoed begin tol. Die enigste logiese verklaring was dat 'n groot ondergrondse ruimte raak geboor is.

Die temperatuur hier was 'n ongelooflike 2 000 grade Farenheit. "'n Brandende inferno in die aardkern," sê Crouch.

'n Hoogs sensitiewe mikrofoon is in die gat afgesak. Die wetenskaplikes het 'n menslike stem gehoor wat "gil van wroeging en pyn".

"Dié ontdekking was so verstommend dat die wetenskaplikes bang was om voort te gaan," lees Crouch voor uit 'n Engelse vertaling van 'n artikel in 'n Finse wetenskaplike tydskrif.

Buiten die een prominente stem, kon die wetenskaplikes ander stemme in die agtergrond hoor - "duisende en selfs miljoene gillende gefolterde siele".

"Now folks," sê Crouch, "we know and the Bible tells us from all times, hell ... is down in the lower parts of the earth ... we read that the seed of a woman will bruise the serpents' head. Halleluja."

Daar eindig dit egter nie, sê Crouch. Hy het nog 'n artikel ontvang. Dié keer van 'n gesaghebbende Sweedse koerant, waarin 'n onderhoud met die hoof-seismoloog van die ekspedisie gevoer word.

Die seismoloog vertel die ontdekking van die stemme het die Russe so geskok - en ons weet almal hulle is 'n klomp ateïste - dat hulle die wetenskaplikes omkoopgeld aangebied het om stil te bly.

Wat die Sowjet-Unie werklik ontstel het, sê die seismoloog volgens Crouch, is dat daar dieselfde nag 'n glansende gas uit die gat gespuit het. Uit die gas verskyn daar 'n glinsterende wese met die vlerke van 'n vlermuis wat op Russies aankondig: "Ek het oorwin."

Noudat die hel ontdek is, wonder 'n mens waar hulle na die hemel gaan soek.

Die regses se perde is reeds opgesaal

CHRISTELLE TERREBLANCHE

DIE regses is besig om 'n verenigde front te vorm. Die perde is so te sê opgesaal en die gewere gelaai.

Die afgelope twee maande het gerugte die land volgeloop dat die burgermagte van die SAW in kommando's op die Boerestyl omskep word.

Nou blyk dit waar te wees, hoewel die weermag steeds sê hy weet daar niks van nie en dat dit 'n saak vir die polisie is.

Woordvoerders van die grootste regsgesinde groepe in die land het dié week bevestig dat hulle saamstaan in die formasie van kommando's en dat daar binnekort landwyd met oefeninge begin word.

Hoewel "liberale blankes" die regses se "nommer een vyand" is, is dit veral swartmense wat beangs raak oor die "regse arsenale", terwyl feitlik almal in polisie-aanhouding swartmense is.

Die AWB, wat tot 2 Februarie 'n verbode organisasie was, se hoofleier, Eugene Terre'Blanche, het dié week gesê alle kommando's is onder sy bevel. Ander regse leiers het aangedui dat hulle eerder "almal bymekaar staan", hoewel die "eenheidsgedagte" wel onder die regses posgevat het.

Die "regses" bestaan uit sowat 20 organisasies en splintergroepe, waarvan die vernaamste die AWB, die HNP, die Afrikaner Volkswag van Carel Boshoff, die Boerevryheidsbeweging van Alkmaar Swart, die Transvaalse Seperatiste, Blanke Veiligheid en die Nuwe AWB is.

Die meeste is onwillig om 'n alliansie met die Konserwatiewe Party van dr Andries Treurnicht aan te gaan - wat hulle toegang tot die onderhandelingsproses kon gee - en wend hulle toenemend tot buite-parlementêre weë.

Terre'Blanche het dié week gesê die AWB berei homself voor vir oorlog "teen weermagte soos Umkonto we Sizwe".

"Mag is in jou kop, nie in getalle nie," het hy met verwysing na Bloedrivier gesê. "Ons is die regte vryheidsvegters." Hy weier volstrek om getalle te verstrek.

Die meeste regse groepe maak egter openlik daarop aanspraak dat hulle die steun of minstens die simpatieë van die SAW en SAP geniet.

Piet "Skiet" Rudolph, wat twee weke gelede 'n weermag-arsenaal van 'n aantal masjiengewere en ander wapentuig beroof het, is steeds op vrye voet en het blykbaar kultusstatus onder die regses verwerf.

"Piet Rudolph is nie 'n misdadiger nie - hy het vir sy volk die pad probeer oopmaak omdat die regering dit vir hom onmoontlik maak," het Jaap Marais, leier van die HNP, dié week onder luide toejuiging op 'n AWB-vergadering gesê.

"In die gemoed van die volk is daar groot begrip vir hom. De Klerk sal waarskynlik meer met dié soort van ding te doen kry. As hy ons probeer uitlewer aan swart kommuniste, sal die oorlog 'n ander vorm aanneem."

Later het AWB-hoofsekretaris, Kays Smit, probeer voorbrand maak: "Daar gaan nog baie van ons wees. Ons gaan baie hofonkostes hê. Ek wil julle kerkgeld hê, julle broodgeld en julle drankgeld."

Terre'Blanche het self later gesê die regering het die "cheeck" om na Rudolph as 'n misdadiger te verwys as hy "'n geweer of twee onwettig besit", terwyl die ANC die hele Kremlin se arsenaal het en daarmee in Welkom se strate rondhardloop.

Bruin of wit

Vinette sou Fanny iets kon leer

AS die ware Fanny Bees 'n sin vir humor gehad het, sou sy dié gedoente rondom haar "oorsprong" vermaaklik kon vind.

Maar Fanny was gelukkig. Hoewel sy dalk koloniale diskriminasie ervaar het (dis nou te sê as sy bruin was) en haar man anti-Semitiese sentimente moes verduur, was hul die nagmerrie van 'n latere Suid-Afrika gespaar. Dié Suid-Afrika van 'n Wet op Bevolkingsregistrasie, 'n Wet op Groepsgebiede, 'n ontugwet en 'n Wet op Gemengde Huwelike.

Vinette Ebrahim het 'n sin vir humor. Sy skud haar kop oor die sensasie rondom Fanny se velkleur en merk heel filosofies op: "Miskien is ek die eerste swart aktrise om 'n wit vrou in Suid-Afrika te speel."

Vinette is gebore aan die verkeerde kant van die kleurskeidslyn, aan die verkeerde kant van die straat en onder 'n kleurbehepte wit regering.

Haar 33 lewensjare is nou verbind aan die politiek van 'n apartheidbehepte Suid-Afrika. As 'n kleuter moes klein Vinette saam met haar ouers uit wit Suid-Afrika na bruin Suid-Afrika trek, soos bepaal deur die Wet op Groepsgebiede.

Toe die 21-jarige blinkoog op 'n Boerseun verlief raak, moes sy weer trek: dié keer Namibia toe. Na 'n land waar wit en swart nie oor hul skouers hoef te loer as hul hande vashou nie.

Maar vooroordele is nie net in wetboeke vervat nie. Dít het Ebrahim goed te wete gekom in 'n skisofreniese Namibia waar "normaliteit" nog in sy beginjare was.

Haar politiek het sy by haar pa geleer. Carter Ebrahim is 'n veteraan in die Wes-Kaaplandse politiek. Vandag word hy in sy eie gemeenskap as 'n "sell-out" bestempel. Hy het sy politieke heil in die driekamerparlement gesoek.

Met ironie haal sy haar pa se woorde aan: "Daar is dié van ons wat moet agtergelaat word om die stryd voort te sit. Nie almal van ons kan op die voorpunt wees nie. Onthou, ons kan dit net op ons manier doen."

Vinette Ebrahim was vyf jaar oud toe sy besluit het om 'n aktrise te word. Sy sê sy was te vet om Doringrosie te speel, maar die rol wat hulle vir haar as die verteller geskep het, het haar van haar toekoms as toneelspeler oortuig. ELSABÉ WESSELS het met haar gaan gesels

Met dieselfde oortuiging het hy sy dogter geleer om nooit minderwaardig te voel nie.

"Apartheid was altyd met my. Dit was iets wat my ouers my nooit laat vergeet het nie."

Vandag is Carter Ebrahim en sy dogter egter nie in dieselfe politieke stal nie. "Ek is baie lief vir hom. Maar die driekamerparlement is vir my 'n minderwaardige politieke kanaal. Hulle kan nie namens die mense praat nie, want hulle is nie deur die mense verkies nie."

As 'n skoolkind reeds het 'n rebelse Vinette die stelsel verwerp en polities betrokke geraak. "Vir my hele familie was dit 'n nagmerrie dat ek meer in politiek as skool belang gestel het." Dit was die vroeë sewentigerjare en dié van Black Consciousness.

"Ons wou onsself van alles bevry," verduidelik 'n vurige Ebrahim.

"Daar was 'n tyd toe ek witmense intens gehaat het. Die werklikheid van apartheid het in 'n eenvoudige ding soos busry na vore gekom. As jy nie wit was nie, sou vier busse verby jou ry en die vyfde een sou vol wees. Dan was jy maar net wéér laat vir skool.

"As 'n kind het 'n mens opgemerk dat dit altyd swartmense is wat deur die polisie verjaag of opgepik word. Dit was die klein tekens.

"Die groter tekens was om nêrens toegelaat te word nie. Jou kleur het jou van die reg van toegang weerhou."

Maar sy het ook besef dat sy beter daaraan toe is as baie ander. Sy het soms 'n tabel opgetrek en haar lewe met dié van haar wit en swart landgenote vergelyk. Gemeet aan witmense het haar lewe nie so blink gelyk nie, maar gemeet aan dié van haar swart landgenote het haar middelklaslewe nie so sleg gelyk nie.

Soos haar politiek het sy haar liefde vir die teater by haar pa gekry. Hy was 'n kranige toneelspeler.

Toe sy vyf jaar oud was, het sy besluit sy gaan 'n aktrise word. Sy was te vet om Doringrosie te speel, maar die rol wat hulle vir haar as die verteller geskep het, het haar van haar toekoms as toneelspeler oortuig.

Later het sy in die skoolvakansies by die ou Space-teater begin werk en drama-klasse by Yvonne Bryceland begin loop. Na skool het sy as assistent-verhoogbestuurder by die Space begin werk.

Hoewel haar oudste broer 'n dramagraad aan die Universiteit van Kaapstad voltooi het, het sy nie belang gestel om universiteit toe te gaan nie. "Vir my was dit establishment. Ek is die soort mens wat in die middel wil inklim en my pad oop baklei."

'n Gemaklike lewe in die teater was dit nie, want sy moes vroeg uitspring om 'n bestendige inkomste te soek. Dit was as 'n ontvangsdame by 'n hotel dat 'n "vlieënier uit Bloemfontein sy opwagting gemaak het, en toe trou ons."

Maar Suid-Afrika se wetboeke het nie voorsiening gemaak vir dié soort van huwelik nie. Dié tussen 'n Vrystaatse Afrikaner en 'n Ebrahim van die Kaap was onwettig.

Toe is die twee Namibia toe, waar dié wette die vorige jaar herroep is. Dit was maar 'n alleen-troue. Net die bruid en bruidegom en twee vriende saam met die NG predikant in die NG Sendingkerk in Komisdal. Toe word sy mevrou Odendaal.

Dis met nostalgie dat sy terugdink aan haar jare in Windhoek. "Ek wou so graag die land se onafhanklikwording bywoon. Winhoek was 'n wonderlike plek vir my. Hoewel ek vinnig daar geleer het dat wette wat verander nie mense se houdings verander nie."

Sy het sekretariële werk gedoen om 'n inkomste te hê, maar terselfdertyd het sy goeie kontakte in die teater opgebou. Later was sy betrokke by die stigting van die Theatre for Peace - 'n verhoog om sosiale bewussyn te bevorder.

'n Veranderende Windhoek het sy eie struikelblokke gebied. "Op die oppervlak was apartheid besig om ontbind te word, maar die rasse-haat het diep gelê. Tog, dit was wonderlik om deel te hê aan 'n plek wat besig was om deur moeilike tye te gaan - 'n eksperiment vir Suid-Afrika."

In 1984 is sy geskei en die volgende jaar het sy en haar twee dogters teruggekeer Kaap toe.

Ebrahim beskryf haar rol as Fanny as die groot deurbraak in haar loopbaan. "Dis die soort rol waaroor 'n mens droom."

Omdat daar min in die anale oor haar opgeteken is en die verhaal van Barney en Fanny Barnato eintlik onbekend is, het Ebrahim verwag dat die verhaal die wenkbroue sou laat lig. Maar dat dit koerantvoorblaaie sou haal, verbaas haar steeds.

"Vir my was dit net 'n wonderlike geleentheid om 'n interessante karakter te speel."

Hoewel 'n mens duidelik parallelle tussen Fanny Barnato en Ebrahim kan trek, het sy nie haar karakter deur haar eie ervarings probeer inkleur nie, sê sy. "Kleur was nie vir my die issue in die verhaal nie. Die anti-Semitiese tema is veel sterker."

Oop koshuise: oënskynlike mannemoed wyk gou

INA VAN DER LINDE

VERLEDE week het die Pukke die laaste Afrikaanse universiteit geword om te verklaar dat alle koshuise vir alle rassegroepe oopgestel gaan word.

Die eerste van die universiteite om hulle tot oop koshuise te verbind, was Stellenbosch. Daarna het Pretoria, Bloemfontein, Port Elizabeth en RAU gevolg. Bygesê, dié aankondigings oor oopstelling het verlede jaar gekom toe aansoeke vir toelating reeds gesluit was.

Die oënskynlike mannemoed wat aan die dag gelê is, het gou by een na die ander instellings gewyk, totdat die praktyk op die oomblik só daar uitsien: Sommige koshuise word "grys" verklaar, en albei geslagte word daarin geakkommodeer. Een studentedekaan het selfs verwys na 'n beleid van "eie sake" en "algemene sake" wat gevolg word.

* Studente by RAU het Woensdagmiddag 'n beroep op die universiteit gedoen om koshuise onvoorwaardelik en onmiddellik oop te stel.

Op 'n vergadering, gereël deur die Besorgde Swart Studente (BSS), het dr Susan Booysen, RAU voorsitter van Udusa en dosent in Politieke Studies gesê die universiteitsraad se besluit om huisvesting aan alle studente te gee, is 'n "small step for mankind and a giant step for RAU".

Die voorsitter van BSS, Chris Landsberg, sê die Raadsbesluit word verwelkom, "maar die toestande op veral die Afrikaanse kampusse vereis regstellende aksies om die euwels van die verlede reg te stel." Aan die Vrystaatse Universiteit word daar tans gekyk na "alternatiewe" vir algehele oopstelling van alle koshuise.

Dit volg na 'n meningspeiling onder studente wat getoon het dat net tien persent ten gunste van algehele oopsteling is.

Die meningspeiling toon dat 86 persent van die studente ten gunste van een of ander vorm van inwoning op die kampus vir swartmense is, en veertien persent is teen enige vorm van huisvesting vir swart studente gekant. 'n Komitee wat uit swart studente, lede van die studenteraad en die rektoraat bestaan, gaan die saak nou ondersoek.

"Die besluit dat swartmense op die kampus geakkommodeer gaan word, is so finaal soos dit kan wees. Daar moet nou net besluit word oor 'n werkwyse met inagneming van die belange van die studente. Daar gaan nou na alternatiewe gekyk word," sê Viviene Pistorius, skakelbeampte van die UOVS.

Stellenbosch en nou Pretoria het intussen weer die saak oordink en verklaar dat alle koshuise van volgende jaar af oop is.

Die verste gevorder in die "praktyk" is Stellenbosch waar bykans al die bruin studente in die Goldfields-koshuis en nog vier satelliet-huise geplaas is.

'n Soort proeflopie is gedoen met twaalf meisies wat na samesprekings met die huiskomitees van Erica en Serruria in dié twee wit koshuise geplaas is.

Piet du Toit, inwonende hoof van Helshoogte, sê hy kry die indruk dat die universiteit dié keer ernstig is met die oopstelling van koshuise. •

"My indruk is dat dit as 'n afgehandelde saak beskou word, en dat almal dit reeds so aanvaar het."

Op 'n vraag oor die plasing van enkele swart studente in die oorwegend wit manskoshuise, sê hy eerstejaars wat dieselfde studierigting volg, word gewoonlik saam geplaas rondom 'n raadgewer wat dieselfde rigting volg. Hy gaan dit volgende jaar weer doen. Vanaf hul tweede jaar kan studente kies waar en saam met wie hulle wil wees.

"Ek meen 'n mens moenie druk op enigeen plaas nie. Die eerstejaars in dubbelkamers kry tien dae kans om te sien of hulle oor die weg kom. Daarna kan hulle van kamermaats wissel."

Mannemoed weliswaar, want dit blyk dat die knoop juis by manskoshuise lê.

Gerhardt Denk, voorsitter van die Black Students' Organization op Maties, sê die mans huiwer om aansoek te doen by wit koshuise. "Die mense voel hulle wil nie geïsoleerd gaan nie, maar eerder as 'n groep. Daar is 'n vrees vir ontgroening. Min mense is bereid om die hammering te vat wat van wit regses kan kom."

Op Tukkies is dit dieselfde kwessie wat swart studente twee keer laat dink voor hulle by 'n wit koshuis aansoek doen.

Die rektor van Tukkies, prof Danie Joubert, het reeds die standpunt ingeneem dat "die bepaalde bevolkingsgroep waaraan 'n student behoort, nie langer ter sake (is) nie".

Op die oomblik word swart studente in 'n gastehuis van die universiteit, Huis-en-Haard gehuisves.

Graham Maitland, 'n tweedejaar, en Palmerston Mannye, 'n LLB-student, sê hulle gaan nie volgende jaar vir 'n wit manskoshuis aansoek doen nie. Volgens gesprekke met die owerhede gaan Roosmaryn oopgestel word vir studente wat liefs nie in oorwegend wit koshuise opgeneem wil word nie, en hulle sal hiervoor aansoek doen.

Hulle stel voor dat die universiteit 'n gedragskode aanvaar wat afdwingbaar is vir alle koshuise. Sake soos rasse-diskriminasie, vooroordele, ontgroening en vryheid van keuses moet hierin aangespreek word.

Maitland sê dat wit studente aan hom gesê het dat hy sal moet rugby speel voordat hy kan inskakel. "Ek sal dan verkies om glad nie in te skakel nie."

Palmerston, wat sy B Juris op Turfloop voltooi het, meen dit het tyd geword dat die universiteit besluit watter rol dit in 'n nuwe Suid-Afrika wil speel.

"Hulle het apartheid bevorder. As hulle nou as 'n oop universiteit aanvaar wil word, moet hulle sensitief wees vir almal se behoeftes.

"Ons wil nie opgeneem word deur die Afrikaner-kultuur nie, maar eerder 'n soort people's culture waar die goeie gewoonte van nie-rassigheid gekweek kan word."

Die voorsitter van Studente vir 'n Demokratiese Samelewing (SDS), Hedwig Barry, sê rasseprobleme vlieg nie by die venster uit as koshuise oopgestel word nie. Die voorwaarde vir oop koshuise moenie wees dat swart studente binne die kultuuromgewing óf moet aanpas, óf moet loop nie.

Dan is dit beter om met die totstandkoming van nie-rassige koshuise, wat 'n weerspieëling van 'n nuwe Suid-Afrika is, te begin.

"Ons wil nie sien dat een of twee swart studente in 'n oop koshuis 'n verlore stryd teen rassisme voer nie."

Vir elke druppel swart bloed twee druppels wit bloed

Welkom in die stad van geweld

CHRISTELLE TERREBLANCHE het dié week in Welkom gaan kuier en sommer twee strydvergaderings gaan bywoon: een van die AWB en een van die ANC

"EK gaan enige plek waar geweld gepraat word," verduidelik 'n sakeman Maandagaand waarom hy 'n AWB-vergadering op Welkom bywoon.

Hy het dié week op Welkom gehoort, waar daar van twee kante af geweld gepraat is.

"Sich Heil" word die hoofleier, Eugene Terre'-Blanche, deur die skare van by die 2 000 welkom geheet.

"Natuurlik maak ons gereed vir oorlog," kondig hy later aan. "Die ANC gaan ons daartoe dwing. Want hierdie week gaan hy na die onderhandelingstafel en eis ons land. De Klerk gaan ons uitlewer aan die kommuniste. Ons sal eerder die land verskroei om hulle uit te jaag as om ons vryheid prys te gee."

En aan die einde van sy emosionele toespraak oor die Boerevolk se armoede wil die skare weet: "Wanneer kan ons begin skiet?" Die antwoord: "Sodra julle gewere reg is."

'n Dag later, op Werkersdag, eis 'n skare van minstens 5 000 in die Thabong-township by Welkom: "As die polisie nie binne die volgende week iets doen aan die regse vigilantes nie, gaan ons wegbly van Welkom se winkelrakke, van dié plekke waar ons mense doodgemaak word. Ons weet die blanke vigilantes het wapens en val ons mense aan. Ons weet die polisie doen niks nie."

En te midde van staande toejuiging, sê 'n lid van die Thabong Civic Association: "Vir elke druppel swart bloed sal daar twee druppels wit bloed wees. Ons kan ook die reg in eie hande neem en vigilante-groepe vorm."

Dit is die twee stemme van Welkom in die Vrystaat - waar die taal van geweld die lingua franca geword het op die vooraand van onderhandelinge oor die toekoms.

Die AWB op Welkom het Maandagaand 'n resolusie aanvaar waarin die samesprekings tussen die regering en die ANC ten sterkste veroordeel word omdat dit na sy mening die "volk uitverkoop" tensy die ANC wapens neerlê.

In Thabong het die inwoners amptelik en eenparig onderneem om op 7 Mei met 'n omvattende verbruikersboikot te begin tensy die polisie die probleem van blanke geweld aanspreek.

Die polisie het wel kennis geneem dat gerugte van geweld in die stad hoogty vier. "Sedert 2 Februarie het 'n vrees-psigose in die stad ontstaan. Dit is nie net wit op swart geweld nie, onthou. 'n Beeldskone blanke vrou is deur haar tuinier vermoor," word haastig verduidelik wanneer gevra word waarom wet en orde heeltemal hand-uit geruk het.

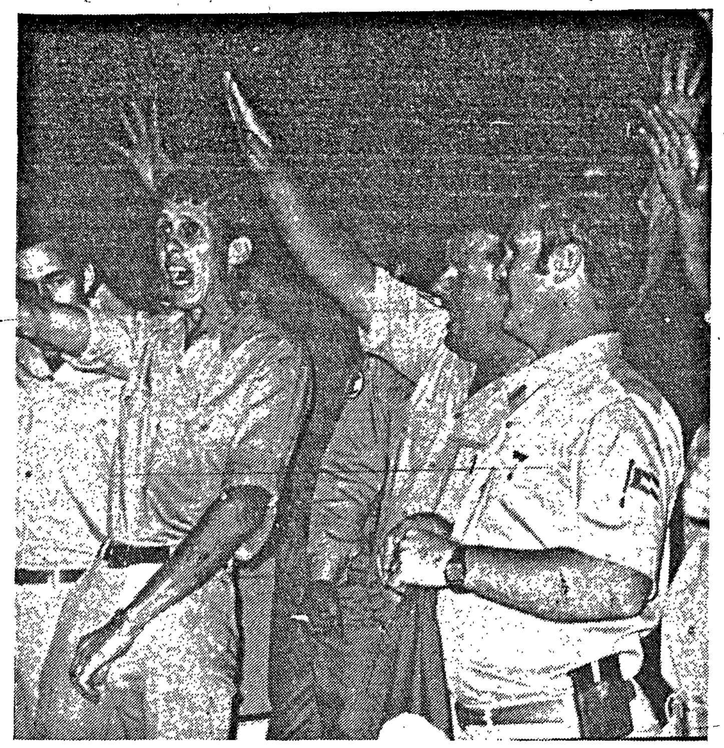

AWB-ondersteuners gee die saluut in Welkom
(Foto's: Christelle Terreblanche)

Twee marshalls by die ANC-vergadering met hulle hout-AK47's

Operasie Waghond word binnekort ook deur die Welkomse polisie van stapel gestuur.

Volgens sers Marie Lombaard was aansoeke vir vuurwapenlisensies in Maart vanjaar tussen drie en vier keer hoër as 'n jaar gelede. Negentig persent van die lisensies is glo deur blanke huisvroue aangevra. Sy skryf dit toe aan "intimidasie" na 21 Maart toe die munisipaliteit 'n optog deur die Thabong Teachers Association verbied het. Die stad se skakelbeampte sê dit sou strydig met reëls en regulasies gewees het.

Die massavergadering Dinsdag en die beoogde verbruikersboikot van die sowat 180 000 inwoners van Thabong en Bronville, asook die sowat 200 000 mynwerkers, teen die blanke stad (50 000 inwoners) is 'n regstreekse gevolg van die verbod.

Inwoners van Thabong ly regstreeks en onregstreeks onder die vrees-psigose. Hulle sê minstens een inwoner is die afgelope maand deur regsgesindes vermoor. "Die dag toe die optog sou plaasvind," vertel Frans Baleni van die Civic Association, "het 'n groep AWB-lede by die St Helena-kompleks aangekom en swartmense begin skop. Toe almal wegg hardloop, het hulle Mnikelo Ndamase gevang, aangeval en uiteindelik geskiet. Minstens vier - David Ruthven, Pieter Ruthven, Jacobus Fourie en Johannes Botha - is in hegtenis geneem en is tans op borgtog. Die polisie het die voorval bevestig.

Volgens Baleni is nog twee swartmense op 10 April in die blanke sake-sentrum deur regses ontvoer en is hulle sedertdien nooit gesien nie. Nog 'n man, Johannes Mbele, is sedert 21 Maart in die hospitaal met twee koeëlwonde nadat hy in 'n winkelkompleks geskiet is.

"Ons gaan beslis volgende week voort met die boikot," sê Baleni.

Die regses dreig: "Ons sal die boikot met alles in ons mag teenstaan. Ons het meer maniere van boikot as waarvan hulle ooit kan droom." Die AWB en Blanke Veiligheid erken openlik dat hulle tot die tande toe gewapen is.

"Dit is steeds 'n wetlike oortreding om die gereg in eie hande te neem," het sers Lombaard die week gesê. "Ons sál die regsgesindes vervolg.

"Maar ons kan niks doen aan die patrollies nie. As hulle saans na nege verkies om die strate te patrolleer, is dit hulle saak. Ons kan slegs 'n verbod op die getal voertuie in konvooi plaas."

Intussen het die AWB sy burgerraadstrukture in kommando-strukture omskep en word in aller yl geoefen. Terre'Blanche het aangedui dat geweld net 'n laaste opsie sou wees indien 'n ANC-regering aan bewind kom.

Maar op 12 Mei word landwye kommando-oefeninge, ook op Welkom, begin. "Vroue is baie welkom. Verskeie op Graaff-Reinett, Durban en Uitenhage het gesê hulle kom. Ek kan julle verseker hulle gaan nie koekies bak nie," sê AWB-hoofsekretaris, Kays Smit. "Hulle gaan leer om hulle eer te beskerm."

Die AWB meen dat die ANC se weiering om geweld af te sweer, beteken dat die regering sal moet aanhou toegee.

Die HNP-leier, Jaap Marais, het op dieselfde vergadering scenario's geskets waar die ANC nie net blankes se plase en huise beroof nie, maar ook hulle "myne, spaargeld, pensioene en Westerse standaarde".

"Julle word nie banggepraat nie," het Terre'-Blanche later gesê. "Julle het Bloedrivier aan julle kant. Die Here sal ons verlos."

Die volgende dag het ANC-leier Andrew Mhlangeni in Thabong gesê: "Ons kan nie die wapens neerlê voordat ons nie weet of die samesprekings gaan slaag nie." Hy het die eis namens die township-inwoners herhaal dat alle SAW-magte onttrek word, dat alle politieke gevangenes vrygelaat word en dat ballinge terugkeer as voorvereiste vir 'n skietstilstand.

'Ons sal Vlok soos 'n bleddie mielie eet'

CHRISTELLE TERREBLANCHE

"DIE AWB maak twee groot foute. Die een is om te dink Suid-Afrika kan 'n gesonde ekonomie hê sonder die Jode. Die ander is om nie met die swartmense te wil praat nie. Maar met Inkatha aan ons kant, sal ons dalk êrens kom."

Aan die woord is Hennie Muller, nasionale voorsitter van Blanke Veiligheid (BV) wat in Maart op Welkom gestig is en na twee maande op 'n landwye ledetal van 20 000 "van Scottborough in Natal tot Kraaifontein in die Kaap" aanspraak maak. 'n Tak is dié week in Johannesburg gestig.

BV was pas na sy stigting in die nuus toe sowat 200 lede op Welkom probeer het om 'n optog uit die township na die sake-sentrum te stuit. 'n Aantal lede is in hegtenis geneem en sommige moet nog afkoopboetes betaal op 'n aanklag dat hulle die gereg probeer dwarsboom het.

"Thabong se mense sal nie deur Welkom marsjeer nie en ons sal nie die boetes betaal nie," het Muller dié week aan Vrye Weekblad gesê.

Muller was self die week op 'n AWB-vergadering op Welkom waar indringend oor die "swart gevaar" gepraat is, maar sê BV se struktuur opereer heeltemal afsonderlik van dié van die AWB se nuwe kommando-strukture.

"Maar aan die einde van die dag sal ons saamwerk," sê hy.

Adriaan Vlok, minister van Wet en Orde het onlangs in die parlement te velde getrek teen mense wat die reg in eie hande neem deur woonbuurte te patrolleer en teen mense op te tree. Hy het in dié verband onder meer na BV verwys.

"Ons is nie vir Vlok bang nie. Glad nie. Daar is geen wet wat ons verbied om ons eiendom of persone te beskerm nie. As die polisie nie kan nie, sal ons dit self doen."

Muller sê dit is geen geheim nie dat polisiemanne teen 'n tempo van tot 25 per dag uit die mag bedank, juis vanweë die "trauma" wat die politieke omwentelinge tot gevolg het. "Nou die dag was die ANC nog onwettig. Nou is hy skielik wettig,"

Hennie Muller

verduidelik hy. "Hulle bedank nie net oor die salarisse nie."

BV maak soos ander regse groepe aanspraak op die simpatie van die SAP en die SAW. "Ons het van recces tot spes-magte, van alles. En 500 geselekteerde ouens wat binne minute byeen kan kom in geval van nood."

Die idee is, soos die naam sê, om Blankes se veiligheid te beskerm. "Ons is goed bewapen en oefen gereeld."

Maar Muller is baie gesteld op die feit dat BV nie deel van die AWB is nie. "Ons het nie kommando's nie, maar werk soos wit weerstandsgroepe in Amerika." Die organisasie maak nou geld bymekaar om daar te gaan kers opsteek oor maniere waarop eiendom beskerm kan word. "Amerika is baie simpatiek," sê hy.

Hy verwys ook na Amerika wanneer hy verduidelik waarom 'n Boerestaat kan werk. "As die swartes hulle grond kan kry, waarom nie ons ook nie," vra hy, en sê sulke state werk in Australië en sekere dele van Amerika.

"Ek dink 'n mens moet met die gematigde swartmense soos Buthelezi en Mangope praat. Ek voel die KP behoort die party onder sy huidige beleid oop te stel en ek sal nie omgee as daar 'n swart regering kom nie, solank hy net nie kommunisties is nie."

Volgens hom is BV nie 'n politieke party nie en sal hy voortgaan om van buite-parlementêre weë gebruik te maak.

"Ek behoort aan die HNP, maar sal selfs by Inkatha aansluit. Dan kan Vlok my die 'wit Zoeloe' noem. Skryf dit. Ons wil hom eet soos 'n bleddie mielie, die bliksem."

"Mense is keelvol, jy weet. Kyk, wet en orde is daar nie meer nie. Die ANC maak en kry net wat hy wil. Die noodtoestand is die grootste bluf. Ons het nie 'n ander keuse nie. Mandela het self gesê hy gaan ons grond en eiendom vat. Hy bedoel dit."

Hy sê minstens 10 DP-lede op Welkom en talle NP's het by BV aangesluit. Nog 'n nuwe beweging, die Goldfields Independent Traders Association (Gita) is die week op Welkom gestig om blankes se sakebelange te beskerm.

Oor 'n dreigende verbruikersboikot deur inwoners van die townships, Thabong en Bronville, sê hy: "Ons sal enige boikot-aksie van die swartes se kant af met alles in ons mag teenstaan. Ons het meer maniere om te boikot as waarvan hulle kan droom.

"Dit is nou ons beurt om pret te hê. Die ANC het mos syne gehad."

"Maar daar gaan baie goed kom voor ons sal skiet," lag hy, en vertel met genoeë hoe Piet "Skiet" Rudolph "alles uit daai kluis gesteel het. Daar was niks oor nie..."

Eet jy pap? Sê jy eitjoe! of eina?

Jou neus en jou hare bepaal jou status

Die Wet op Bevolkingsregistrasie is seker die mees bisarre - en vernederende - stuk wetgewing in die beskaafde wêreld. As die fondament waarop apartheid gebou is, is dit steeds op die wetboeke. AUDREY BROWN, 'n "Kaapse Kleurling" wat nog nooit in die Kaap gewoon het nie, doen verslag

KEE-LEEN KING is van Chinese en Indiër-afkoms. Van kleins af al het sy by haar oupa en ouma gebly, en as Chinees grootgeword.

Marie Duiker se ma was 'n Skotse vrou en haar pa was swart. Sy het in Doornfontein grootgeword tussen mense van alle groepe, en het later in Sophiatown gewoon.

Dié twee Suid-Afrikaners het mekaar nog nooit ontmoet nie, maar hulle het een ding gemeen - hulle het albei onder die Departement van Binnelandse Sake se herklassifiseringswette deurgeloop weens klassifikasie as "Ander-Asiër" en "Ander-Kleurling" onderskeidelik.

Dié klassifikasie is gedoen ingevolge die Wet op Bevolkingsregistrasie van 1950.

Elke Suid-Afrikaner moet volgens dié wet in 'n rassegroep geklassifiseer word.

Dit is die fondament waarop apartheid gebou is.

Daar het in 'n stadium dertien kategorieë bestaan, waarvan sewe gehandel het oor Kleurlinggroepe, asook die verskillende etniese groepe vir swartmense. Vir witmense is daar net een kategorie - blank.

Tans bestaan daar agt kategorieë: Blank, Kaapse Kleurling, Maleier, Indiër, Chinees, Griekwa, Swart, Ander-Kleurling en Ander-Asiër.

In gevalle waar daar onduidelikheid is, word 'n mens in 'n "mandjie"-kategorie soos "Ander-Kleurling" of "Ander-Asiër" gestop.

Dié wetgewing was die kern van alle apartheidswetgewing omdat wette soos die Wet op Groepsgebiede en verskeie arbeidswette daarom gewentel het.

Klassifikasie het dus ernstige gevolge ingehou vir mense se leefwyse - iemand wat as Kleurling geklassifiseer is, kon 'n beter lewenstandaard geniet as dié wat as swart geklassifiseer was.

Die meeste mense word maklik geklassifiseer, maar talle "grensgevalle" ondervind hartseer en onsekerheid omdat hulle nie maklik in die een of ander kategorie pas nie.

Die klassifikasie van so 'n persoon word nie by geboorte as finaal beskou nie en mag op die ouderdom van sestien, wanneer 'n identiteitsdokument uitgereik word, aansoek doen om herklassifikasie.

Vir King se ouers was dié 'n teer punt, en hulle besluit toe om aansoek te doen vir herklassifikasie.

Makliker gesê as gedaan. Dié proses het twee jaar, omkoopgeld en baie smart gekos.

'n Persoon wat herklassifikasie verlang, moet twee gesigfoto's - een profiel en 'n ander van voor af - en 'n motiveringsbrief aan die Departement van Binnelandse Sake se streekkantoor rig.

Daarna word die persoon ingeroep vir 'n onderhoud met een of meer amptenare van die departement. Dié amptenare kan enige vrae vra, ondersoeke doen asook enige dokumentêre bewyse vra om die aansoek te steun.

Dié versoek word dan met aanbevelings van die streekkantoor aan die sekretaris-generaal van die Departement van Binnelandse Sake gerig. Daarna kan daar net gewag word - somtyds vir meer as twee jaar.

Dié praktyk is skerp deur DP-voorsitter en woordvoerder vir Binnelandse Sake, Tiaan Van Der Merwe, aangeval.

"Mense se vriende moet sê of hulle jou aanvaar as 'n witmens of wat ook al, maar dit is absurd as dié mense dan weet dat jy nie wit is nie - hoe meer hulle van jou weet, hoe minder sal hulle glo dat jy van die ras afkom wat jy jouself wil herklassifiseer. Die hele proses is nogal siek."

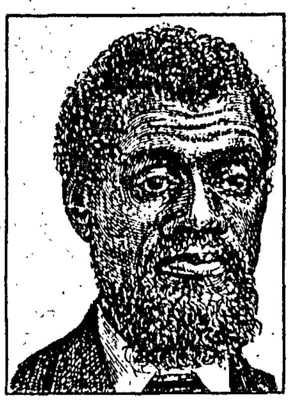

'n Draaikolk van skaamte en woede

KEE-LEEN KING vertel van haar ondervinding: "Ek is saam met my oupa na die kantore vir 'n onderhoud met 'n amptenaar van die Departement van Binnelandse Sake. Ek wou nie hê my ouma moet saamgaan nie omdat ek bang was hulle sou sien sy is 'n Indiër, en my aansoek afkeur. My gevoelens was 'n draaikolk van verleentheid, skaamte en woede. Ek was verleë en kwaad omdat ek in die verleentheid was oor my familie. Ek was skaam, en ek sien nou nog mense wat skaam is vir hulle familie, en waar hulle vandaan kom.

"Die amptenaar was 'n gewone klerk, iemand wat 'n laer lewenstandaard as ek geniet het, maar hy het die mag besit om my hele lewe te bepaal.

"Sy houding deurentyd was dat ek 'nice' moet wees teenoor hom. Hy was baie bewus van sy mag. My gelaatstrekke is bestudeer en ek is gevra hoe die ander lede van my familie lyk.

"Ek is in besonder uitgevra of my broers gladde hare het, waar hulle woon en of ek ooit toegang tot enige plek geweier is.

"My vriende moes briewe skryf aan amptenare van die Departement van Binnelandse Sake en getuig dat hulle my aanvaar as 'n lid van die gemeenskap.

"Dit is 'n siek, vernederende stelsel en kan nie op 'n waardige manier behandel word nie."

Maar hoekom het sy dit gedoen?

Vir King het dit oor trots en aanvaarding gegaan. Twee van haar grootouers kom van China af, en haar ouma uit Indië. Haar herkoms is duidelik, en sy is op tradisioneel Chinese wyse grootgemaak. Maar met die verwringing van groepsverhoudinge het haar klassifikasie soos 'n skadu van skaamte oor haar familie se naam gehang.

"Hier in Suid-Afrika waar groepsidentiteit so in 'n mens se keel afgedruk word, skep dit baie sosiale probleme om nie aan 'n spesifieke groep te behoort nie.

"My vader kon dit nooit aanvaar nie. Vir hom was dit 'n klap in die gesig, so asof ek geen kuns of kultuur besit het nie.

"Aan die einde van die hele ondervinding kon ek net dink, ek is wat ek is, 'n stuk papier kan tog nie so 'n groot verskil maak nie."

Die jongste syfers

IN 1989 het 1 229 mense om herklassifikasie aansoek gedoen. Hiervan was 126 aansoeke onsuksesvol.

Die Departement van Binnelandse Sake het die volgende statistiek verstrek: Twee blankes is Chinees verklaar; 19 Kaapse Kleurlinge as blank; 15 Kaapse Kleurlinge as Sjinees; 59 Indiërs as Kaapse Kleurlinge; 55 Kaapse Kleurlinge as Indiërs; 17 Indiërs as Maleiers; 33 Maleiers as Indiërs; 327 Swartes as Kaapse Kleurlinge; 1 Kaapse Kleurling as Swart; 8 Swart as Ander Asiër; en 1 Swarte as Griekwa.

HERKLASSIFIKASIE word op twee toetse gegrond: aanvaarding en assosiasie.

Die Departement van Binnelandse Sake sê: "Aansoeke word oorweeg binne die raamwerk van aanvaarding/assosiasie in die groep waarby aansluiting verlang word in wisselwerking met voorkoms en afkoms."

In die verlede, toe die wet pas in werking getree het, is herkoms ook as toets gebruik. Dié toets is afgeskaf nadat die moeilikhede van sekere vooraanstaande Kaapse-families uitgewys is - baie het 'n donkerder voorouer se geraamte in die kas hoor ratel - soos in die geval van die Barnato-gesin en Fannie Bees wat onlangs in die nuus was.

In die vorige eeu sou Bees net aanvaar word in die wit gemeenskap as sy 'n Christen was, omdat godsdiens die enigste maatstaf tot aanvaarding was.

Johan Heese van die Universiteit van Wes-Kaapland sê: "In die vorige eeu kon 'n mens trou met wie jy wil, maar net Christen-troues is erken, so 'n mens moes 'n Christen wees om in die wit gemeenskap aanvaar te word. Kinders van so 'n huwelik is as blank aanvaar. Maar mettertyd het voorkoms belangriker geword, en so is sommige mense uit die wit gemeenskap gesmyt."

Voorkoms is steeds belangrik. Dit is duidelik uit die vrae wat deur amptenare gevra word om mense se groep te bepaal.

Marie Duiker, wat destyds in Sophiatown gewoon het toe die wet in werking getree het, moes registreer vir die bevolkingsregister en dan verskuif word na die groepsgebied waar sy geklassifiseer is.

Sy moes dié streng toets slaag:

"Hulle het 'n pen deur my hare gesteek om te sien hoe glad my hare is. Sou die pen uitval, sou ek as Kaapse Kleurling geklassifiseer word. Die pen het uitgeval. Die volgende toets was die lengte van my neus. 'n Amptenaar het sy vinger so oor die brug van

Gladde hare en 'n knypie aan die arm

my neus gesit. As hy nog jou oë onder sy vinger kon sien, het jy vrygespring. So nie, het jy somtyds jouself in 'n ander kategorie as jou ouers, broers en susters bevind.

"Ek het dié toets ook geslaag.

"Die laaste toets was 'n knypie aan my arm. Ek skreeu toe 'eitjoe'. Toe ons later daaroor praat, vind ek uit dat dieselfde toets op iemand anders, wat net so donker soos ek was, gedoen is, maar dié persoon is as Kaapse Kleurling geklassifiseer. Dié persoon het 'eina' gesê toe hy geknyp is. Ek het die laaste toets gedruip."

Duiker is later as Kaapse Kleurling herklassifiseer hoewel sy in die Noord-Transvaal gebore is.

Volgens 'n studiestuk wat in 1958 deur die Instituut vir Rasseverhoudinge opgestel is om die gevolge van die wet te ondersoek, is die amptenare nie aan die publiek bekend nie, en kan hulle enige vrae vra en toetse doen.

Van die toetse wat in die studie genoem is, sluit vrae in soos: Slaap jy op 'n bed of op die vloer? Eet jy pap?

Die proses neem baie lank, en duur soms twee jaar.

Kee Leen King moes agtien maande op 'n antwoord wag.

Gevra waarom dit so lank duur, sê Tiaan Van der Merwe: "Dit kan wees dat hulle probeer om mense te ontmoedig, omdat die hele proses nogal 'n kopseer vir die apartheidsbeleid is. Die wet geniet nie die voorkeur van die politikus nie, en dus sal die amptenare nie veel tyd daaraan bestee nie. Maar destyds het hulle lank geneem omdat hulle onsimpatiek was."

Maar waarom sal mense dié vernedering deurgaan? Van die aanvang van die wet is duisende mense herklassifiseer, en duisende meer aansoeke gerig.

Dié vraag is veral interessant as daarop gelet word dat in sekere groepe daar geen verskil aan 'n mens se status is nie wanneer jy as "Griekwa" of "Ander-Kleurling" geklassifiseer is.

"Die rede waarom ek dit gedoen het, is omdat dit vir my ouers so baie beteken het. Hulle is trots op hul herkoms, en ek ook. Om as 'n 'Ander Asiër', 'n konsep wat eintlik niks beteken nie, geklassifiseer te word, was baie swaar om te sluk," sê King.

Maar Duiker had geen keuse nie, volgens die sensuswette was sy verplig om die ervaring deur te maak.

Volgens syfers van die Departement van Binnelandse Sake is die grootste kategorie dié van Kaapse Kleurling na blank, en volgende dié van swart na Kaapse Kleurling.

Volgens dié syfers word dit om ekonomiese redes gedoen want dié twee groepe geniet in 'n groot mate voorkeur wat lewensbenodighede soos behuising en werksgeleenthede betref.

Van der Merwe betwis egter dié stelling. Volgens sy ondervinding spruit die meeste gevalle uit gemengde huwelike.

Hoewel die wet teen gemengde huwelike afgeskaf is, moet mense steeds herklassifiseer word om aan die vereistes van die Wet op Groepsgebiede te voldoen. Sedert 1975 was daar bykans 10 000 herklassifikasies.

"'n Mens sou dink dat dit om ekonomiese redes gedoen word, maar die oorgrote meerderheid doen dit om identiteitsredes, asook weens die beperkings van die Wet op Groepsgebiede," sê Van der Merwe.

Beyers Naudé aan die woord

'Ons moet aan die regses werk'

Afrikaner-kerkman dr Beyers Naudé het dié week 'n beroep op "polities bekeerde Afrikaners" gedoen om die bearbeiding van regsgesinde Afrikaners as hul taak op te neem. ELSABÉ WESSELS het met hom gepraat

"NÊRENS gaan dit so moeilik wees om die diep gewortelde ideologie van apartheid uit te ruk nie as uit die harte van regse Afrikaners. Maar ons mag hulle nie opsy skuif nie. Dis die taak van die polities bekeerde Afrikaners om regse Afrikaners te bearbei."

Dit was Naudé se vurige pleidooi dié week. En dit is waar hy sy taak in die toekoms sien.

"Ons het 'n morele verantwoordelikheid teenoor hulle. Hul ideologie is gewortel in die tradisionele denke van apartheid en ons kan hulle nie verwerp nie. Hulle weerspieël aan ons wat apartheid was in die aantal jare wat verby is. In daardie opsig moet ons die eerlikheid van hulle kant af erken en die totale onuitvoerbaarheid van apartheid by hul tuisbring.

"Daar is net een manier waarop dit gedoen kan word, en dit is deur persoonlike kontak. Ons sal hulle moet help om in 'n jong swartman 'n mede-Suid-Afrikaner te ontdek wat sy land net so lief soos hulle het, wat sy familie net so graag wil ondersteun as hulle, wat sy taal net so lief soos hulle het.

"Dis in die eerste plek die kerk se taak om dié mense te bearbei, want die kerk is die groep of die organisasie wat by uitstek die boodskap van versoening moet uitdra.

"Dit is egter jammer dat die NG Kerk nie gereed is om die rol te vervul nie. Voordat die NG Kerk nie 'n skoon breuk met apartheid in elke opsig maak nie, kan hy nie die belangrike rol speel nie.

"Die NG Kerk is myle agter die regering. Die NP het die Kerk verbygesteek in die visie van 'n nuwe Suid-Afrika en om 'n pad van versoening te bou.

"Ons kan nie van ons amptelike kerklui verwag om die leiding te gee nie, maar daar is genoeg predikante wat dié insigte deel en dit aan hul gemeentes kan tuisbring."

Oor die versoening tussen wit en swart en die rol van die ANC het Naudé gesê dat hy getref is deur die eerlikheid van die ANC in die soeke na 'n regverdige oplossing. "In al die gesprekke wat ons gehad het, amptelik en nie-amptelik, was dit die één boodskap: hoe kan ons sonder die verloëning van ons diepste oortuiging en doelstellings die regering, en veral die Afrikaner, oortuig dat ons 'n toekoms kan bou vir almal in die land.

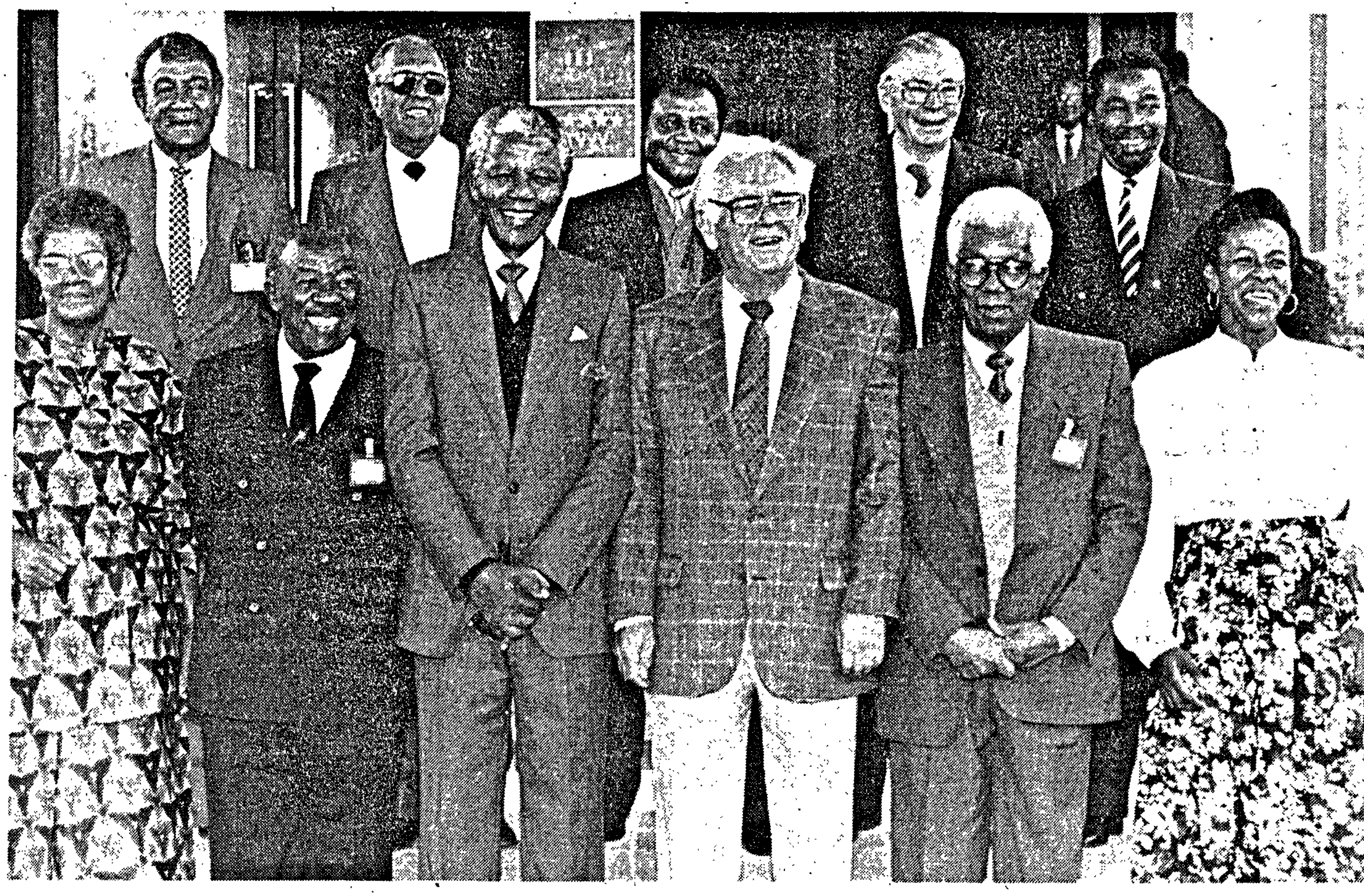

Die ANC-afvaardiging in Kaapstad. Voor staan Ruth Mompati, Alfred Nzo, Nelson Mandela, Joe Slovo, Walter Sisulu en Cheryl Carolus. Agter staan Archie Gumede, Ahmed Kathrada, Joe Modise, Beyers Naudé en Thabo Mbeki.

Foto: Eric Miller - Afrapix

"Ek voel bevoorreg om as Afrikaner deel te neem. Dit is jammer dat apartheid so 'n negatiewe beeld van die Afrikaner as 'n onderdrukker geskep het. Vir my dus om deel te wees van 'n groep wat die teenoorgestelde oordra, is 'n voorreg wat ek hoop tot die Afrikaner sal deurdring.

"Ek wil Afrikaners nie net van my opregtheid nie, maar ook van die korrektheid van die standpunt wat ek ondersteun, oortuig. Ek hoop ook dat ek vir hulle kan laat besef dat daar geen toekoms vir die Afrikaner is nie behalwe om in die ware sin van die woord deel te word van die bevolking van Suid-Afrika.

"Blanke Suid-Afrikaners en by name die Afrikaner sal moet verstaan watter belangrike stappe gedoen moet word ten einde hulself voor te berei vir die nuwe Suid-Afrika. Dit is dringend noodsaaklik dat daar gedurig gereelde gesprekke tussen Afrikaners aan die een kant en die ANC aan die ander kant op alle vlakke van die samelewing moet plaasvind.

"Ek wil graag sien dat Nelson Mandela die studente-gemeenskappe van Stellenbosch, RAU, Bloemfontein en Pretoria toespreek - sodat Afrikaners hom as mens kan leer ken en van die verwagtinge hoor wat hy ook vir die Afrikaner in Suid-Afrika koester. Die drogbeeld wat van die ANC opgebou is, moet afgebreek word.

"Die Afrikaner sal homself moet afvra: hoe pas ek in 'n Suid-Afrika wat meer en meer beweeg in 'n rigting waar daar vir apartheid geen plek is nie? Hoe pas ek daarin sonder om die diepste waardes van my lewe as Afrikaner te verraai of te verloën?

"Om agter groepsbeskerming te skuil, is polities gevaarlik. Ek verstaan dat die Afrikaner bang is dat hy sy taal, kultuur en volksidentiteit kan verloor. Ek verstaan dit en het simpatie daarvoor. Maar ek wil ook graag daarop antwoord en sê: ek weet van nêrens in die geskiedenis van enige volk wat sy taal of sy kultuur of identiteit verloor het omdat ander dit van hom weggeneem het nie. Dit het gebeur omdat die betrokke volk of nasie toegelaat het dat daardie waardes verbrokkel. Hoekom is die Afrikaner bang vir die verlies van sy taal. Daar is hoeveel volke in die wêreld wat 'n taal praat wat nie die amptelike taal van die land is nie, maar dit doen geen afbreek aan die krag en innerlike groei van daardie taal nie. Ek vra my af waarom die Afrikaner dan bang is. Waarom is die Zoeloe en die Xhosa nie bang nie? Is dit nie omdat ons skuldig voel dat in die oë van die meerderheid van ons bevolking ons Afrikaans tot die taal van die onderdrukker omskep het?

"Die oomblik as hy daarvan sal afsien, sal hy verbaas wees oor die spontane steun wat daar vir Afrikaans sal kom uit swart en bruin gemeenskappe in Suid-Afrika.

"Ons sal nie vorder voordat dié ongegronde angs, wat gewortel is in ons verlede en die vrees dat ons as 'n minderheidsgroep ons taal en kultuur kan verloor, oorkom nie. Maar dis deel van die proses van groei wat ons moet deurmaak as Afrikaners sodat ons saam 'n nuwe Suid-Afrika kan bou."

Naudé het die ANC se openlike oproep tot Afrikanersteun aangeprys. "Ek dink dis reg. Hulle besef dat die Afrikaner by uitstek dié blanke groep in Suid-Afrika is wie se liefde en lojaliteit gewen moet word as ons 'n vreedsame toekoms vir Suid-Afrika wil bou.

"In die tweede plek doen hulle dit ook omdat hulle respek vir die Afrikaner se eerlikheid het. Ek sien dit as 'n gebaar van diepe en egte verlange aan die kant van die swart Suid-Afrikaner om aan die Afrikaner te sê: ons het jou nodig om saam met jou die toekoms van die land te bou."

'Alliansie is hier om te bly'

ELSABÉ WESSELS

DIE veelbesproke alliansie tussen die ANC en die Suid-Afrikaanse Kommuniste Party (SAKP) is hier om te bly.

Dit was die duidelike boodskap van die visepresident van die ANC, Nelson Mandela, en die leier van die SAKP, Joe Slovo, dié week.

Ondanks uitgesproke kritiek vanuit wit politieke kringe en striemende aanvalle op Slovo en die SAKP deur regeringsleiers het beide Mandela en Slovo die afgelope dae 'n punt daarvan gemaak om die historiese vennootskap en toekomstige bondgenootskap van die ANC en die SAKP sonder verweer te stel.

Dat Slovo naas Mandela met die luidste applous by Sondag se massa-saamtrek op Mitchell's Plain ontvang is, was 'n aanduiding van die hoë aansien wat dié gesoute strateeg op die grond geniet.

Vir Slovo was die ontvangs oorweldigend. In die veertigerjare was 45 mense by 'n massavergadering, het hy met 'n glimlag opgemerk.

Op 'n vraag oor hoe hy voel oor die negatiewe beeld wat oor hom geskep is, het Slovo gesê hy het geleer om te aanvaar dat hy as wit Suid-Afrika se mees gehate vyand voorgestel word. "Dit het my ook 'n goeie reputasie onder 90 persent van die bevolking gegee," het hy sinies opgemerk.

Die oop verhouding tussen die ANC en die SAKP het volgens Slovo die alliansie versterk. "Ek glo nie die party het ooit probeer om 'n Broederbond binne die ANC te wees nie," het hy opgemerk.

Die SAKP, wat tien jaar voor die ANC reeds onwettig verklaar is, sal sy grondwet moet herskryf, het Slovo aan persmense gesê. Hy het ook daarop gewys dat die SAKP steeds deur veiligheidswetgewing aan bande gelê word omdat dit steeds 'n oortreding is om sosialisme te verkondig.

Slovo het 'n mens nie onder die indruk gebring dat die SAKP oorhaastig is om bogrondse strukture te begin vestig nie. "Ons moet versigtig wees. Ons posisie is meer kompleks as dié van die ANC. Ons sal die hoofteiken van die regses word," het Slovo opgemerk.

Oor die verhouding tussen die ANC en die SAKP, het Slovo die individualiteit en onafhanklikheid van die twee bewegings beklemtoon.

"Die feit dat die ANC en die SAKP voortaan elk 'n eie pad sal loop, is nie vir ons 'n buitengewone situasie nie. Voor 1950 was dit die posisie en vandag nog. Elk sal met sy eie onafhanklike beleid voortgaan om vir gesamentlike doelstellings te werk.

"Die dag as die ANC-vlag oor die Uniegebou begin wapper, beteken dit nie ons gemeenskaplike oogmerke is behaal nie. Ek voorsien 'n lang tydperk waarin beide organisasies sal saamwerk om hul oorvleuelende doelstellings uitgevoer te sien."

Volgens Slovo is die moontlikheid van botsende belange in 'n verkiesingsituasie gering. "Daar is geen botsende belange nou nie. Dis nie te sê dat daar nooit botsende belange sal wees nie. Maar beide die ANC en die SAKP glo dat sosialisme nie onmiddellik op die agenda is nie," sê hy.

Oor die aanval op sosialisme in die Sowjet-Unie en die Oosblok-lande het Slovo gesê die SAKP verwelkom die proses van demokratisering in die Sowjet-Unie. "Indien dit slaag, sal sosialisme oorleef."

Jan van Riebeeck is 'n stille getuie

'n Nuwe geskiedenis word geskryf

Vrye Weekblad se twee senior politieke korrespondente, HENNIE SERFONTEIN en ELSABé WESSELS, doen verslag oor die ontmoeting tussen die ANC en die Nasionale Party in Kaapstad

Tekening: Tinus Hom

'N STATIGE Jan van Riebeeck op die reliëf van die voorgewel van die imposante Groote Schuur-ampswoning was die stille getuie van die grootse politieke gebeurtenis wat dié week in die Moederstad afgespeel het.

Op die terrasse van die lowerryke landgoed het staatspresident FW de Klerk en die visepresident van die ANC, Nelson Mandela, langs mekaar gestaan en elk in sy eie woorde nuwe hoop van ware versoening tussen blank en swart in Suid-Afrika gegee.

In enkele treffende woorde het Mandela die gedraendheid van die oomblik opgesom en die begin van die onderhandelingsproses as 'n "heilige onderneming" beskryf.

Op sy beurt het De Klerk die gebeure beskryf as die "begin van 'n nuwe tydvak vir Suid-Afrika (en) die begin van 'n onherroeplike proses van normalisering". "Dis 'n goeie toespraak," het Mandela gemoedelik op Afrikaans aan die president opgemerk.

In die 90 dae sedert die opening van die parlement is Suid-Afrika se politieke geskiedenis betekenisvol herskryf. Die gevoel wat 'n mens as toeskouer gehad het, was dat daar nie in die laaste honderd jaar soveel hoop vir die skepping van 'n nuwe, regverdige en nie-rassige Suid-Afrika was as juis nou nie.

Dit was duidelik dat die deur wat De Klerk en die Nasionale Party met sy toespraak van 2 Februarie vanjaar oopgemaak het, die mees fundamentele koersaanpassing sedert die begin van blanke minderheidsoorheersing 348 jaar gelede is.

Voor Groote Schuur, die tuiste vir wit staatsleiers die afgelope eeu, was die tablo van 'n onderhandelingspan bestaande uit swart, wit, bruin en Asiatiese Suid-Afrikaners, die versinnebeelding van die begin van die einde van wit minderheidsregering.

"Nie langer meer sal dit 'n dialoog tussen baas en klaas wees nie," het Mandela opgemerk.

Dit was die klein dingetjies, die menslike interaksie en gebare wat 'n mens 'n gevoel gegee het dat 'n nuwe geskiedenis inderdaad besig is om geskryf te word.

Ook die weer het die geskiedkundige oomblik herken. In die naweek is die hoogste reënvalsyfer vir een dag nog deur die weermense in 'n deurdrenkte Kaapstad gemeet. By die Sterrewag in Observatory is die meeste reën in 149 jaar vir dié tyd van die jaar aangeteken.

Ondanks die grou reënwolke was die terugkeer van die "gehate vyande" van die regering 'n triomftog. Vanaf die oomblik wat hulle van die Air Zambia-vliegtuig op DF Malan-aanloopbaan hul eerste treë in amper drie dekades op Suid-Afrikaanse bodem geneem het, was hul boodskap, in die woorde van die Joe Slovo, "nie dié van petisionarisse nie, maar van wettige aanspraakmakers op hul politieke geboortereg en dié van miljoene ander Suid-Afrikaners".

Politici wat as vryheidsvegters drie dekades gelede stilweg by die agterdeur moes uitsluip om vir oorlewing te veg, het met trots en waardigheid teruggekeer.

"Ons kom deur die voordeur terug," het 'n bewoë Slovo opgemerk.

By die Groote Schuur-ontmoeting het Slovo skouer aan skouer met minister Pik Botha gestaan, wat nog verlede week in die parlement 'n verwoestende aanval op die leier van die Suid-Afrikaanse Kommuniste Party geloods het.

Met die aankoms van die Lusaka-afvaardiging in 'n sopnat Kaapstad was 'n oorstelpte Govan Mbeki een van die eerstes om sy ANC-kamerade te omhels. Mbeki, wat onlangs die eerste keer in dertig jaar met sy seun Thabo in Lusaka herenig is, het spesiaal van Port Elizabeth afgekom om sy seun terug in Suid-Afrika te verwelkom. Pa en seun het 'n grappie gedeel voordat Mbeki namens die ANC die Lusaka-afvaardiging terug verwelkom het.

Trane het openlik oor die wange van die Kaapse boorling, Reggie September, gerol toe sy seun sy opwagting in die ontvanglokaal maak. Dit was die eerste keer dat hul op Suid-Afrikaanse bodem ontmoet.

Die Oos-Kaap se kleurryke aktivis Steve Tshwete, wat in 1985 in alle haas oor die grens geglip het, kon nie sy opgewondenheid onderdruk nie. Hy het ou UDF-kamerade en bekendes uitgelate omhels. Maar ook die humor van die daarstelling van nuwe rolle het 'n mens van die eerste oomblik opgeval.

By die ingang van die buitelandse aankomsaal is die pers slegs te midde van die strengste veiligheid toegelaat. Verbaasde joernaliste is deur streng veiligheidspolisie voorgekeer met die woorde: "Het jy jou ANC-uitnodiging?" Slegs dít het jou toegang verseker. Nie eens vir die manne en vroue van die SAP was 'n akkreditasie-kaart van die Buro van Inligting goed genoeg nie.

Binne die saal was die toneel nog meer bisar. Daar staan Cheryl Carolus en Trevor Manuel, ampsdraers van die ANC in die Wes-Kaap, in diepe en vriendelike gesprek in Afikaans met senior polisie-offisiere. Maar nie baie maande gelede nie was hulle nog in aanhouding. Die Kaapse veteraan-aktivis Johnny Issel lyk effens ongemaklik, nog nie gewoond aan die nuwe onverwagse magsveranderings nie. Die afgelope vyf jaar was hy ondergronds en aan 't vlug voor die polisie.

Later maak dieselfde polisie vir hom 'n pad oop deur die skare persmense om sy vrye geleide na die ANC-afvaardiging te verseker.

Vriendelike onderonsies tussen die ANC-span en hul "bewaarders" het 'n kenmerk van die ontmoetingsweek geword. In die weelderige vyfster-hotel, Lord Charles, net buite Somersetstrand waar die regering as gasheer vir die ANC-politici opgetree het, was uiters streng polisiemaatreëls aan die orde van die dag.

Dit was later nie ongewoon om 'n Thabo Mbeki, die ANC se hoof van buitelandse sake, in vriendelike en diepe gesprek met 'n kolonel van Nasionale Intelligensie te sien nie.

Vir die ANC-span was daar maar min vryheid. Enkeles van die sestien wat vanuit Lusaka aangekom het, het al vantevore voet in die Kaap gesit. Maar van Kaapstad self sien en toeris speel, was daar weinig kans. Buiten ritte van en na die hotel was hul ruimte tot die afsondering van hul woonkwartiere beperk. Amptelike uitstappies het plaasgevind te midde van die strengste veiligheidsmaatreëls onder polisiegeleide van voor en agter, terwyl 'n polisiehelikopter vanuit die lug hul beweging met arendsoë gevolg het.

Die nuwe verhouding tussen die polisie en hul jarelange vyande was ook duidelik by die verwelkomingsaamtrek in Mitchell's Plain Saterdag waar die voortdurende teenwoordigheid van 'n polisiehelikopter in die lug nie gedui het op polisie-aksie teen onwettige skares nie, maar die beskerming van Mandela en sy mede-leiers.

Die massa-saamtrek het nie die groot skare opgelewer wat voorspel is nie, maar vir die bannelinge was dit 'n grootse gesig. Die luide Amandlas, vivas en energieke toyi-toyi's van hul ondersteuners was musiek in hul ore.

Wedersydse glasnost is nodig

SAMPIE TERREBLANCHE

TUYNHUYS-MONITOR

DIE historiese gepratery oor pratery het Woensdag begin. Voordat mense te optimisties raak oor die deurbrake wat moontlik gedurende hierdie week behaal is, moet ons onthou dat dit slegs 'n verkennende gesprek is om struikelblokke wat onderhandelings tussen die twee "senior vennote" belemmer, uit die weg te ruim. Heelwat soortgelyke gesprekke sal nog moet plaasvind om ook die struikelblokke wat die deelname van "junior vennote" aan die onderhandelings mag belemmer, uit die weg te probeer ruim.

Nogtans sal dit 'n fout wees om die historiese belangrikheid van hierdie week se gesprek te onderskat. Vanuit 'n simboliese oogpunt gesien, verteenwoordig dit tog maar die begin van onderhandelinge. Daarom benut ek graag die geleentheid om die aandag op drie belangrike langtermyn-fasette van die onderhandelingsproses te vestig.

Terwyl die NP en die ANC as die twee "senior verteenwoordigers" van die twee opponerende groeperinge of "kante" in die Groot Verdeling beskou kan word, kan ons sê dat die uiteindelike sukses van die onderhandelings tot 'n groot mate gaan afhang van die twee senior vennote, van die vermoë van albei om kompromieë te maak en van elke vennoot om die ondersteuning en instemming van sy ondersteuners of "kant" te mobiliseer vir die ooreenkomste wat bereik mag word.

Voorsprong

Wat organisatoriese vermoë betref, wil dit voorkom asof die NP 'n duidelike voorsprong bo die ANC het. Aanvullend tot al die ongelykhede wat as deel van die apartheidsbestel tussen wit en swart ontstaan het, het daar ook 'n groot ongelykheid in die "leierskapservaring" tussen die NP en die ANC onstaan.

Vir die ANC is dit belangrik dat hy so gou as moontlik sy huis organisatories in orde sal kry. 'n Mens moet begrip hê vir die swakhede in die ANC se organisatoriese vermoë en in sy besluitnemingsprosesse. Die ANC was vir 30 jaar verban. Sommige van sy leiers was in die gevangenis en ander in die buiteland. Intussen het nuwe ondersteunende organisasies en 'n nuwe leierskorps binnelands na vore getree.

Om eensklaps oor te skakel van 'n "gekriminaliseerde" bevrydingsorganisasie na 'n goedgeïntegreerde en doeltreffende politieke party in die onderhandelingsproses, gaan vir die ANC 'n gedugte taak wees. Boonop is daar aanduidings dat die ANC-leierskorps oor die jare die tradisie gevestig het dat alle belangrike besluite deur konsensus bereik moet word. Hoewel so 'n proses die indruk van demokrasie mag skep, is dit veels te omslagtig en tydrowend vir die soort besluite wat tydens die onderhandelingsproses geneem sal moet word.

Misbruik

Dit wil voorkom asof daar aan die ANC "ruimte" - in sowel geleentheid as tyd - gegun sal moet word voordat hy gereed vir egte onderhandelings sal wees. Indien die NP van die ANC se relatiewe 'ongeorganiseerdheid" gaan probeer misbruik maak om debatspunte aan te teken, sal hy hom aan 'n onvergeeflike flater skuldig maak. Te veel is op die spel vir dié soort speletjies.

Die NP beskik klaarblyklik oor redelik doeltreffende organisatoriese- en besluitnemingsvermoëns. Die NP moet egter daarteen waak dat hy nie sy - en sy ondersteunende sake-sektore - se vermeende doeltreffendheid oorskat nie. Daar bestaan blykbaar 'n populêre opvatting in die geledere van veral die 45 persent tipiese bourgeois-Afrikaners wat die NP steun dat die NP oor die doeltreffendheid beskik om enige "storm" te kan deurstaan en as "oorwinnaars" te seëvier. Juis daarom verleen hulle sulke slaafse ondersteuning aan die NP.

Mandela

Sommige waarnemers beweer dat die NP nie die ANC sou ontban en Mandela vrygelaat het, as dit nie was vir die NP se geloof in sy eie organisatoriese "doeltreffendheid" om met pragmatiese "aanpassings" die mag en bevoorregte posisie van sy bourgeois-ondersteuners te beskerm en voort te plant nie. Die NP beskou die grondwetlike krisis klaarblyklik bloot as nog 'n "storm" wat deurstaan moet word met sy reeds beproefde "doeltreffendheidsaanslag".

Volgens hierdie siening het die voorgenome onderhandelings bloedweinig - indien enigiets - met moraliteit en met die vind van 'n regverdige grondwetlike bedeling te make, maar is dit bloot 'n strategie om Suid-Afrika se buitelandse isolasie te deurbreek en om die ekonomie - ter wille van 'n hervatting van ekonomiese groei - weer "doeltreffend" by die wêreldekonomie in te skakel.

Strategie

Ter wille van hierdie strategie probeer die NP glo om die hoë morele grond wat hy sedert 2 Februarie in die internasionale arena verower het, te behou deur homself met soete redelikheid as 'n baie goeie en gretige onderhandelaar voor te hou en gaan daar blykbaar in 'n toenemende mate gepoog word om die ANC se geloofwaardigheid as onderhandelaar onder verdenking te plaas deur die ANC-eise as totaal onrealisties en onhaalbaar af te maak.

Die tweede aangeleentheid wat ek wil aanraak, is albei partye se vermoë om kompromieë te maak. Indien 'n mens let op die "posisies" wat die NP en die ANC in hierdie voor-onderhandelingsfase inneem, dan staan hulle inderdaad wêrelde uitmekaar. Die ANC beywer hom vir meerderheidsregering in 'n nie-rassige, nie-groepsgebaseerde demokrasie en vir 'n fundamentele herstrukturering van die ekonomiese stelsel sodat 'n redelik grootskaalse herverdeling van eiendom, rykdom, van ekonomiese mag en kontrole, en van geleenthede en inkome bewerkstellig kan word om sodoende die ergste "ongelykhede van apartheid" reg te stel.

Magsdeling

Die NP daarenteen, verwerp 'n "simplistiese meerderheidsmodel" en beywer hom vir magsdeling sonder dominasie van een groep deur 'n ander, vir die vind van nie-rassige en "bemarkbare" definisies van die (bevoorregte) "minderheidsgroep", vir die beskerming van die regte (lees: mag en bevoorregting) van die só gedefineerde "minderheidsgroep" sonder om daarmee "statutêre diskriminasie" teen die verontregte meerderheid in die grondwet te bou! (Volgens pres De Klerk sal daar nie vrede in Suid-Afrika bereik kan word solank statutêre diskriminasie in watter vorm ookal, bly voortbestaan en daarom behoort "groepsverskansing" nie eens die skyn van statutêre bevoorregting te dra nie!) Boonop is die NP volledig gekant teen die hervedeling van eiendom en rykdom omdat dit op 'n "sosialistiese konsep" sou berus.

Argument

Oor sowel politieke as ekonomiese aangeleenthede het die ANC die moraliteitsargument aan sy kant, terwyl die NP op albei terreine die doeltreffendheidsargument aan sy kant het.

Van die ANC se aandrang op moraliteit en die NP se aandrang op doeltreffendheid gaan ons nog baie hoor. Die tergende vrae is in hoeverre dit vir die ANC moontlik gaan wees om ter wille van politieke en ekonomiese "doeltreffendheid" gedeeltelik van sy verdienstelike moraliteitsaansprake prys te gee en in hoeverre dit vir die NP moontlik gaan wees om ter wille van politieke en ekonomiese "moraliteit" ook gedeeltelik sy doeltreffendheidsaanspraak prys te gee.

Maar sodra die partye begin om toegewings te maak - soos wat onvermydelik sal moet gebeur - ontstaan die vraag omtrent die vermoë van elke party om die instemming en ondersteuning van die "kant" wat hy verteenwoordig, na wense te bly mobiliseer.

Teenpartye

Sowel die NP as die ANC - en die ander "junior deelnemers" - gaan dit bitter moeilik vind om die toegewings wat hulle sal moet maak aan hulle onderskeie "kante" te "verkoop". Elkeen van die partye sal op die ou end die hulp van die teenpartye broodnodig hê om die instemming en ondersteuning van sy ondersteuners te bly mobiliseer.

Dit is teen hierdie agtergrond wat ons rede het om baie bekommerd te wees oor die propaganda-oorlog wat reeds aan die gang is en nog baie in intensiteit en meedoënloosheid gaan toeneem in 'n poging om die verdienste van die eie saak aan te prys en die onredelikheid en selfs gekheid van die ander party se saak aan die kaak te probeer stel. Indien die huidige propaganda-oorloë onbeteueld gaan bly voortwoed, gaan die polarisasie net vererger en die kanse op 'n oplossing soveel kleiner word.

Rykdom

As part en deel van die baie groot afstand tussen die eise wat die NP en die ANC onderskeidelik stel, is die verwagtings van mense aan albei kante van die Groot Verdeling, veels te hoog en inderdaad totaal onhaalbaar vanweë die beperkte hoeveelheid ekonomiese "rykdom" en die beperkte hoeveelheid politieke "mag" wat vir "herverdeling" en/of "hertoeverdeling" beskikbaar is. Dit is gevolglik van deurslaggewende belang dat die verwagtings aan albei kante drasties afgeskaal sal moet word. Om daarin te slaag, sal daar op die ou end groot welwillendheid en gesamentlike glasnost (morele oorreding) van alle deelnemers aan die onderhandelingsproses - senior en junior - geverg word om die moontlike "ooreenkomste" aan almal te probeer "verkoop".

Dit gaan baie tyd verg. Ongelukkig is daar - veral gesien uit die oogpunt van die ekonomie - nie meer baie sand in die uurglas oor nie!

DIÉ WEEK

Wêreld:

Iran ontevrede

Iran dreig om alle verdere onderhandeling oor die vrylating van gyselaars in Libanon op te skort tensy die regering van Amerika ook tot vrylatingstappe oorgaan. Dié dreigement volg op die vrylating van die 57-jarige Frank Reed die week nadat hy sedert September 1986 aangehou is. Iran sê Reed se vrylating is bewerkstellig ná omvattende onderhandeling tussen Teheran en Reed se ontvoerders. Verlede week is Robert Polhill, ook 'n Amerikaanse gyselaar, vrygelaat.

Gebrandmerk

Amerika brandmerk Sirië en Iran as state wat internasionale terroriste huisves enkele ure nadat hy albei lande bedank het vir hul rol in die vrylating van die gyselaar Frank Reed. Ander lande wat op Amerika se lys van state verskyn wat internasionale terrorisme steun, is Kuba, Libië, Noord-Korea en Suid-Yemen.

Zsa Zsa bly moeilik

Die aktrise Zsa Zsa Gabor word gevonnis tot 60 uur gemeenskapsdiens of 'n gelyke tydperk in die gevangenis nadat 'n regter bevind het dat sy versuim het om haar vonnis na te kom vir die aanranding van 'n konstabel. Die Beverly Hills-regter sê as Gabor haar vonnis nie nakom nie sal sy summier in die tronk gesit word. Die 72-jarige Gabor sê die straf is "verregaande".

Hongaarse sitting

Die Hongaarse parlement wat in die eerste demokratiese verkiesing in 43 jaar in Maart verkies is, hou sy eerste sitting. Drie-honderd-vier-en-tagtig van die 386 afgevaardigdes is teenwoordig by die parlementsopening waartydens die Hongaarse volkslied gesing word. Die tussentydse regeringshoof, Matyas Szuros beskryf dit as 'n geskiedkundige oomblik.

Litauers desperaat

'n Man wat probeer om Lenin se graf op Moskou se Rooi Plein met twee tuisgemaakte bomme te beskadig, word in hegtenis geneem. 'n Sowjet vakbond-koerant identifiseer hom as Kasimir Almazov, wat in 1941 in Litaue gebore is. Innog 'n voorval op die Rooi Plein, steek die 52-jarige Stanislovas Jiamaitis, ook van Litaue, homself aan die brand. Jiamaitis beswyk dieselfde nag aan sy brandwonde. Die Kremlin sê hy beskik oor geen inligting wat dié daad kan verklaar nie.

Televisie-invloed

Televisie maak jou 'n ongelukkige, eensame, slaperige, konsentrasieswak mens wat vyandig optree. Dít is die bevinding van 'n studie wat in Amerika deur Robert Kubey en Mihaly Csikszentmihalyi gedoen is. Hulle het dertien jaar lank sielkundige navorsing gedoen oor die invloed van televisie op die kyker.

Andy in The Star, Maandag 30 April 1990

Onafhanklikheid gevier

Israel herdenk sy 42ste jaar van onafhanklikheid. Honderd-duisende mense kom in strate bymekaar wat met vlae versier is ten spyte van die huidige regeringskrisis en die 28 maande-oue Palestynse opstand langs die Wes-oewer en in die Gaza-strook. President Chaim Herzog sê in sy boodskap aan die volk "'n burger wat die reg het om sy verteenwoordigers demokraties te verkies, kan nie sonder hartstog stilstaan wanneer politieke werkinge demokratiese beginsels bespotlik maak nie".

Ivoorkus-politiek

Die bewindhebbende party van die Ivoorkus, wat sedert onafhanklikheid van Frankryk 30 jaar gelede die politieke mag in die land hou, doen 'n beroep op die regering om 'n veelpartystelsel tot stand te bring. President Felix Houphouet-Boigny wys die versoek van die hand en sê "dit is 'n bedreiging vir nasionale eenheid en sal die stamstelsel laat opleef".

Vergadering opgebreek

Ooggetuies sê twee mense is dood nadat die polisie van Zaïre 'n vergadering opgebreek het by die huis van die opposisie-leier in die land, Etienne Tshisekedi. Tshisekedi se huisarres is verlede week opgehef met die aankondiging van president Mobutu Sese Seko dat veelparty-politiek weer in Zaïre toegelaat word.

'n Reuse Lenin-borsbeeld word in Zilina, Tsjeggo-Slowakye, van die dorpsplein verwyder. Gedenktekens en borsbeelde van die afgestorwe kommuniste-leier word regdeur Tsjeggo-Slowakye verwyder ná die demokratiese oplewing in die land. (Foto: AP)

Pers kry kettings

Die regering van Nigerië neem stappe om die land se vrye pers te beheer, 'n enkele week na die mislukte staatsgreep in Nigerië. The Punch, 'n onafhanklike koerant, word gesluit en twee joernaliste, waaronder die hoofredakteur van The Punch, word in hegtenis geneem. Die koerant het kort na die staatsgreep in sy hoofartikel gesê die regering moet "kritiese ondersoek doen van sy oneweredige verdeling van die land se natuurlike hulpbronne..."

Pakket-bom in Harare

'n Pakket-bom ontplof in die hande van eerwaarde Michael Lapsley van die Anglikaanse kerk in Zimbabwe. Eerwaarde Lapsley, wat noue bande het met die African National Congress, verloor albei sy hande en 'n oog in die ontploffing en 'n tweede persoon word beseer. 'n Christelike anti-apartheidsgroep in Harare beskuldig die regering van Suid-Afrika van die aanval.

Aanval ongevraagd

Jose Eduardo Dos Santos van Angola maak beswaar teen militêre maneuvres deur Unita kort voor verdere vredesamesprekings. Die eerste direkte samesprekings tussen die regering van Angola en Unita het verlede maand in Portugal plaasgevind. Dos Santos het verwys na die jongste sabotasie van kragmaste wat die elektrisiteitstoevoer van Cambambe Dam na Luanda dra.

Suid-Afrika:

Staking kring uit

Die staking van nie-mediese hospitaalwerkers by die Baragwanath- en Hillbrow hospitale brei uit na die Johannesburg Hospitaal waar sowat 1 000 werkers begin staak. Die National Education, Health and Allied Workers Union, NEHAWU, sê werkers eis 'n minimun-vergoeding van R1 100 per maand, 'n loon-verhoging van R400, die erkenning van die vakbond en 'n einde aan die tydelike status van permanente werkers en ook die staking van rassistiese praktyke in die werksituasie.

Nelson gaan kuier

Die vise-president van die ANC, Nelson Mandela, sal in Julie tydens 'n twee-daagse besoek aan Londen samesprekings hou met die Britse primier, Margaret Thatcher. Mandela sal ook met die Britse minister van buitelandse sake, Douglas Hurd, gesels.

Umkhonto werf

Umkhonto We Sizwe, die militêre vleuel van die ANC, werf tans lede binne Suid-Afrika. Bevelvoerder Joe Modise sê net soos die SA weermag, sal die ANC voortgaan om lede te werf vir die beskerming van die mense. Hy sê die gewapende stryd is fundamenteel in die stryd om die beëindiging van apartheid.

Kinders en TV

Kinders is meer toegewyde televisie-kykers as volwassenes. Volgens 'n opname deur die stigting vir advertensie-navorsing in Suid-Afrika, is die gemiddelde kinder-kykergetalle net so hoog soos die hoogste syfer wat ooit vir 'n enkele program behaal is. Volgens die opname is kinders egter meer kieskeurig wat betref die programme waarna hulle kyk.

Richardson ontken

Jerry Vusi Musi Richardson van Soweto pleit onskuldig in die Randse Hooggeregshof op die aanklag van moord op die 14-jarige James "Stompie" Sepei. Richardson ontken ook skuld op tien ander aanklagte wat met die moord verband hou. Richardson word daarvan beskuldig dat hy vier jong mans sou ontvoer het, hulle na die huis van Winnie Mandela in Diepkloof sou neem en hulle sou aanrand. Stompie is na bewering tydens 'n latere aanranding vermoor.

Bop-marteling ontken

Die kommissaris van Bophuthatswana se gevangenis-departement, genl Delport, ontken beskuldigings dat politieke aangehoudenes gemartel word. In reaksie op aanklagte in 'n Johannesburgse middagkoerant, sê genl Delport dat hy geen kennis dra van politieke gevangenes wat in die Odi-tronk aan elektriese skokke blootgestel word of dat hulle fisies gemartel word nie.

Staal en die stadsraad

Staal Burger, voormalige bevelvoerder van die Brixton Moord- en Roof-afdeling wat tans ondersoek word as lid van die BSB, het noue kontak gehad met 'n senior veiligheidsamptenaar van die Johannesburgse stadsraad. Dit het aan die lig gekom tydens die Hiemstra-kommissie van ondersoek na beweerde spioenasiebedrywighede in die Johannesburgse stadsraad. 'n Werknemer by die veiligheidsafdeling het voor die kommissie bevestig dat die departement feitlik oorgeeneem is deur Militêre Intelligensie.

Amerika verdink SA

Amerika verdink Suid-Afrika daarvan dat die land betrokke was by bom-aanvalle op Swart bewussynsleiers in aangrensende state gedurende 1989. Die Amerikaanse regering sê in sy jaarlikse verslag oor terrorisme die Suid-Afrikaanse polisie word ook daarvan verdink dat die mag betrokke was by die moord op dr David Webster en Anton Lubowski. Die regering word ook verdink van die moord op drie lede van die ANC in Swaziland.

"Vierdehandse" getuienis

Die beskuldiging dat Paul de Swardt van Militêre Intelligensie verantwoordelik was vir die moord op die sosiale antropoloog van die Universiteit van die Witwatersrand, dr David Webster, is "vierdehands". Dít is die bevinding van die Hiemstra Kommissie van Ondersoek. Hannes Gouws, 'n voormalige werknemer by die veiligheidsafdeling van die stadsraad, het verlede week De Swardt genoem as die man wat dr Webster om die lewe gebring het. Gouws het erken dat hy dit gehoor het by 'n kollega, wat dit gehoor het by "S", wat dit by "P" gehoor het.

Vrylatings

Die UDF-president van die Noord-Transvaal-streek en lektor by die Universiteit van die Noorde, Louis Mnguni, en twee studente, Bongi Mabunda en S Rikhotso, word vrygelaat. Studente by die Turfloop-universiteit beëindig hul klasboikot nadat die vrylating bekend gemaak is. Tot soveel as 60 aktiviste word na bewering in Noord-Transvaal aangehou.

Interessante era

Suid-Afrika nader nou vinnig 'n kritieke en interessante era. Dít is die woorde van die vise-president van Contralesa, die Kongres van Tradisionele Leiers in Suid-Afrika, hoofman Phathekile Holomisa. Hy sê tradisionele leiers het 'n kritieke rol te speel in die proses van verandering. Holomisa sê 'n grondwet moet geformuleer word wat die oortuigings en aspirasies van die meerderheid van die Suid-Afrikaanse bevolking moet reflekteer.

Sewe uit skuiling

Sewe voormalige ANC-lede wat in Kenya skuiling gaan soek het ná mishandeling deur die ANC, begin met reëlings vir hul terugkeer na Suid-Afrika. Ingeligte bronne in Nairobi sê die sewe is in aanraking met internasionale organisasies en wag nou op die uitkoms van hul aansoek. Die sewe het in Januarie uit Tanzanië in Nairobi aangekom en het vlugtelingstatus van die Verenigde Volke se Hoë Kommissaris vir Vlugtelinge verkry.

* Alle berigte van Sapa en AFP

Biografieë om van te kies en keur

Is Mandela-koors aan die breek?

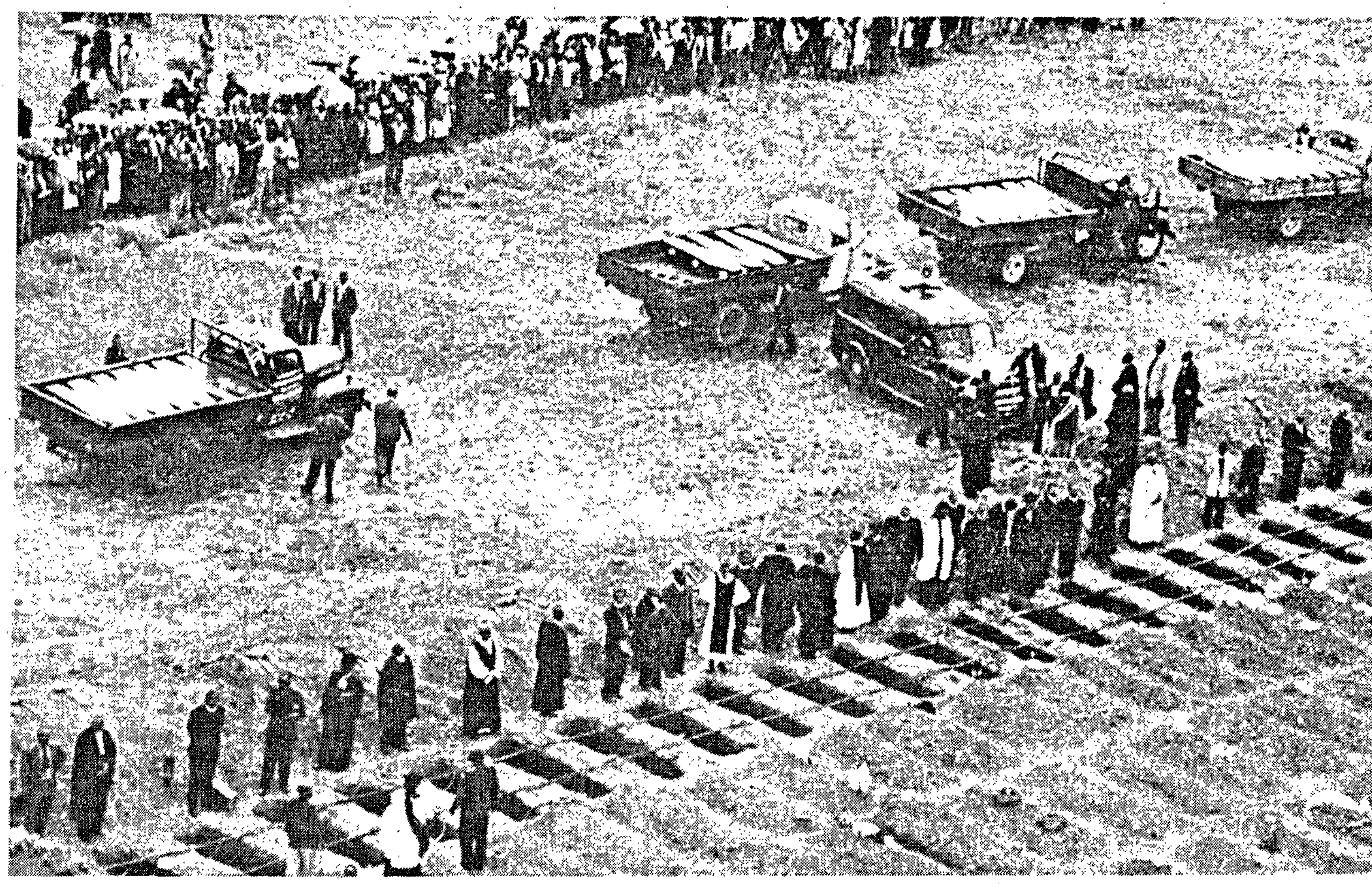

Die Sharpeville-begrafnis uit "Nelson Mandela and the rise of the ANC"

Foto: Jurgen Schadeberg

KOOS PRINSLOO

MISKIEN moet boekwinkels 'n back room vir die politicos inrig waar hulle hulself kan verlustig aan die politieke boeke wat sedert FW se Februarie-speech aan die lopende band verskyn. 'n Siniese vriend se mening.

Ook nie snaaks nie, want hy staan op 'n herfsuitverkoping en kyk na 'n stapel van Penguin se "Mandela - Echoes of an Era" deur Kumalo en Mphahlele wat pas 'n maand gelede teen R49,99 verskyn het en nou teen R9,95 verkwansel word.

Wat 'n mens laat wonder, is Mandela-koors aan die breek?

Daarom dat jy half langtand begin blaai deur "Nelson Mandela and the rise of the ANC" (R44,95) wat vandeesweek deur Jonathan Ball/Ad Donker gepubliseer is. Die voorblad ('n kleurfoto van Mandela en drie ou swart en wit portrette van Matthews, Luthuli en Tambo) en titel is ook nie te onderskei van die monde vol ANC-clichés wat die media jou deesdae keelaf prop nie. Maar wat 'n lekker boek.

Die grootste deel van die boek, saamgestel deur die fotograaf Jurgen Schadeberg, bestaan uit foto's en artikels uit die tydskrif Drum. En dis waarin die waarde van hierdie genoeglike versameling lê: outentieke (toeganklike) artikels en beeldmateriaal wat jou onmiddellike inlig oor 'n versweë geskiedenis.

Die Drum-bydraes word voorafgegaan deur 'n handvol voorwoorde en inleidings (deur Walter Sisulu, Helen Joseph, J Bailey, Yusuf Cachalia en Schadeberg), en 'n geskiedkundige oorsig deur Tim Couzens. En dan die lekkerste deel, reekse foto's en artikels wat die Defiance Campaign, die protesoptog van vroue, die Treason Trial, Sophiatown, Cato Manor, Sharpeville, Langa, Rivonia, 'n ganse stuk geskiedenis, voor jou oë laat afspeel.

Dan neem Njabulo Ndebele die tydperk 1976 tot 1988 in oënskou waarin hy veral konsentreer op die rol van die jeug in die stryd om bevryding en die noodsaaklikheid aan opvoeding van gehalte aan álmal in hierdie land. Die boek word afgesluit met 'n artikel deur René du Preez oor Mandela se vrylating.

Mary se storie

'n Outobiografie wat nou aansluit by die Schadeberg en ook pas beskikbaar is, is Mary Benson se "A Far Cry" (Penguin, teen 'n stewige R32,99 vir 'n gewone slapband). Benson, wie se politieke bewuswording begin met die lees van Alan Paton se "Cry, the Beloved Country", was die sekretaris van die Treason Trials Defence Fund. Nadat sy in 1965 oor die politieke verhore in die Oos-Kaap verslag gedoen het, is sy ingeperk. Sy is in 1966 land uit en bly nou in Londen.

Van Paton gepraat, die tweede deel van sy outobiografie, "Journey Continued" (Penguin, R24,95), is sedert April in sagteband beskikbaar. Sy wens met die voltooiing van die eerste deel, "Towards the Mountain", dat hy sou klaarkry met deel twee, is vervul voor sy dood in April 1988.

En dan word "Beyers Naudé: Pilgrimage of Faith", 'n biografie deur Colleen Ryan, Dinsdag amptelik deur David Philip-uitgewers gepubliseer.

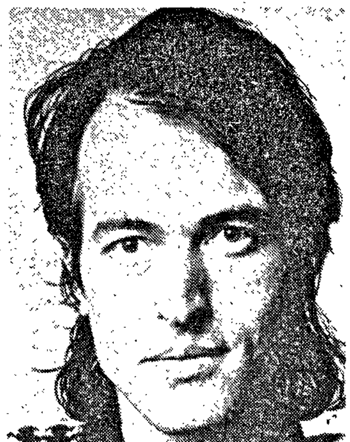

Rian Malan

Malan se hart

Nog 'n tydgenootlike semi-outobiografie, een wat beslis nie ly weens 'n gebrek aan media-hype nie, het vandeesweek in hardeband plaaslike boekwinkels getref: "My Traitor's Heart" (Bodley Head, R49,95) van Rian Malan.

Dis 'n joernalistieke en persoonlike verslag van 'n verloopte boerseun se besoek aan sy vaderland ná agt jaar as "uitgewekene" in Los Angeles, en sy soeke na 'n begrip van die geweld wat Suid-Afrika kenmerk.

Malan was al die prikkelprins op die voorblad van Esquire en het onlangs uittreksels van "Heart" in Granta gepubliseer. Alles goeie bemarkingstegniek, soos ook die loftuitinge op die flapteks deur John le Carré, James Dickey en niemand minder nie as die veteraan-oorlogjoernalis, Michael "Dispatches" Herr.

Dokter Zhivago

Drie literêre biografieë het ook in die onlangse tyd verskyn: "Boris Pasternak: The Tragic Years" deur sy seun Evgeny (Collins Harvill, R79,99) waarin die Nobelpryswenner en skepper van "Dokter Zhivago" se stryd teen staatsgesag van 1930 tot 1960 beskryf word; "George Eliot: Woman of Contradictions" (Weidenfeld, R74,99), waarin Ina Taylor bevind Marian Evans (Eliot se regte naam) was alles wat 'n negentiende eeuse dame nie veronderstel was om te wees nie: ambisieus, sensueel en inhalig; en "Chekhov: A Biography" (Penguin, R24,99) deur die vermaarde letterkundige en kortverhaalskrywer V.S. Pritchett. Plaaslike literêre biograwe kan gerus gaan kyk hoe daar onderhoudend en veral krities geskryf kan word oor 'n oeuvre én 'n lewensloop tegelyk.

Aids

Die stryd-tot-die-dood-toe van 'n Aids-lyer word hartroerende beskryf deur die Amerikaner Paul Monette in "Borrowed Time" (Flamingo, R22,99).

Hy verhaal die 19 maande-lydensweg van sy minnaar, Roger Horwitz, maar gee ook heelwat aandag aan die 10 gelukkige jare wat dit voorafgegaan het.

Hoewel dié biografie nie vry te spreek is van sentimentaliteit nie, is dit 'n klassieke storie oor verlies.

Boekefees by Wits

NUWE werk van Breyten Breytenbach, Athol Fugard en Mandla Langa is by Wits se boekefees, wat nog tot môre duur, verkrygbaar.

Breytenbach se "All One Horse", Fugard se "My Children! My Africa! and selected shorter plays", saamgestel deur Stephen Gray, en Langa se "A Rainbow on the Paper Sky" word bekend gestel; ook die biografie oor Beyers Naudé. (Kyk ook berig hierbo.)

Die boekefees, wat deel uitmaak van Wits se Herfsfees en fokus op Wits-skrywers, word in die Studio Gallery op die Wits-kampus in Braamfontein, Johannesburg gehou.

Vandag van 12 tot 3-uur en môre van 9 tot 4-uur. Toegang gratis.

HEINEMANN PUBLISHERS
Southern Africa

THE MIND OF SOUTH AFRICA

by Allister Sparks

"Allister Sparks puts into eloquent perspective exactly how apartheid came about as a phenomenon of the world's history, politics and philosophies. A necessary book by an outstandingly intelligent and perceptive insider"
- *Nadine Gordimer*

"As a South African I salute this remarkable book. It is surely the definitive work on South African attitudes"
- *Donald Woods*

"Allister Sparks's lucid, sensitive and comprehensive exploration of the country's multi-facetted mind"
- *André Brink*

Die deure is oop

Moonies en Hare Krisjnas torring aan Oos-Duitsland...

JEAN-LOUIS DE LA VAISSIERE

BERLYN - Die val van die Kommunisme in Oos-Europa het die deure oopgemaak vir 'n vloed van godsdienstige sektes, en die Moonies en Hare Krisjnas het reeds begin torring aan 'n bevolking wie se vorige waardes ook verkrummel het.

Die Protestantse Kerk, 'n steunpilaar in die Oos-Duitse gemeenskap wat vier dekades van kommunistiese regering suksesvol die hoof gebied het, hou 'n angstige oog oor die groei van dié sektes en sê dit lyk of hulle suksesvol is.

"Waar ons ook al ondersoek, vind ons dat hulle reeds daar was en hulle propaganda agtergelaat het," sê Thomas Gandow, 'n Protestantse pastoor in die Berlyn/Brandenburg-distrik.

Transendentale meditasie- en soortgelyke groepe het reeds in Oos-Duitsland bestaan nog voordat die Berlynse Muur verlede November getuimel het, maar sedertdien is Oos-Duitsland oorval deur 'n horde van kleiner esoteriese verenigings, soos "Sexpeace" en 'n groep wat hulself die "Nuwe Duitse Heidene" noem.

Volgens die Protestantse Kerk het groter groepe soos die Suid-Koreaans-gebaseerde Moonies en die Kerk van Sciëntologie met 'n groot veldtog in Oos-Duitsland begin.

Net ná die aankondiging dat die Muur oopgestel gaan word, is lede van die Sciëntologie-beweging by al die deurgange in die muur geplaas om dié beweging se gids teen die goeie wisselkoers van een Oosmark vir een Wes-Duitse Mark te verkoop.

Meer as 10 000 kopieë is in Oos-Duitsland alleen geplaas.

Die guru Sri Chinmoy het konserte en veldtogte in die Kommuniste Jeug-publikasie, Junge Welt, gepubliseer.

Volgelinge van die gestorwe Bhagwan Shree Rajneesh is ook besig om gehoor te gee aan hulle leier se oproep om "Oos-Europa met my volgelinge te herbevolk".

Die sektes adverteer hulself dikwels onder die voorwendsel dat hulle terapeutiese of wettige godsdienstige verenigings is.

Hare Krisjna en ander sektes het lesings in gerespekteerde vergaderplekke aangebied met pragtige temas soos nie-geweld en "Nostalgie vir oorvloedige tye".

Die Wes-Duitse tydskrif Stern sê die Sciëntologie-beweging het "aksiegroepe" op die been gebring om politieke en ekonomiese sirkels in Oos-Duitsland binne te dring. Seminare vir jong sakebestuurders word onder meer in die vooruitsig gestel.

Causa, 'n onderafdeling van die Moonies, het ook al talle rekrute gewerf met duidelike pro-sosialistiese en -nasionalistiese boodskappe.

"Ondersteun Mikhail Gorbatsjof" is 'n bekenda Causa-slagspreuk.

Die vise-president van Causa, Dieter Schmidt, het homself as 'n man met linkse sentimente voorgedoen en geprobeer om by Nuwe Forum aan te sluit, maar hy is vinnig die deur gewys.

Nog 'n Causa-leier, Ursula Sanjewski, het die direkteur van die Europese Buro van die Wes-Duitse ver-regse Republikeinse Party geword.

"Die sektes vind talle mense in Oos-Duitsland wat naïef is, wie se waardes vernietig en toekoms onseker is," sê Gandow. "As 'n mens deur die liefde teleurgestel is, gooi jy jouself maklik in enige vreemdeling se arms." - AFP

...en dié konings moet maar wag

MARIE HAWK

PARYS - Met alle deure na Oos-Europa wawyd oop, lyk dit of net die gewese koninklikes van dié lande nie welkom is nie.

Soos koning Michael van Roemenië uitgevind het toe hy wou teruggaan.

Aan die spits van die koninklikes wat op een of ander manier aanspraak op 'n troon maak, is koning Michael van Roemenië, Symeon van Bulgarye, Alexander van Joego-Slawië en Leka van Albanië.

Slegs Michael van Roemenië en Symeon van Bulgarye het ooit regeer.

Michael, gebore op 25 Oktober 1921 in die Peles-kasteel, het op sesjarige ouderdom sy oupa Ferdinand I opgevolg. Sy pa, Karel II, moes sy koningskap vaarwel roep nadat hy sy vrou verlaat en saam met sy minnares, Elena Lupescu, in ballingskap gewoon het.

Maar in 1930 het hy na Roemenië teruggekeer en die troon vir tien jaar by sy seun oorgeneem waarna hy weer landuit is.

Michael het weer sy koningskap hervat, maar met Roemenië as 'n bondgenoot van die Nazi's en maarskalk Antonescu wat die mag oorgeneem het, het Roemenië saam met die Nazi's Rusland in 1941 binnegeval.

Koning Michael van Roemenië

Koning Symeon van Bulgarye in 1960

(Foto's: AFP)

Michael het Antonescu in hegtenis laat neem en in Augustus 1944 oorlog teen Duitsland verklaar. Die jong koning het geen erkenning van Stalin vir sy dapper optrede ontvang nie, inteendeel, Stalin het hom gedwing om in 1947 te abdikeer.

Nou, op die ouderdom van 68, hoop hy om terug te keer huis toe.

Maar die Roemeense regering het hom 'n visum geweier toe hy dié Pase wou terugkeer en hy was verplig om terug Switserland toe te gaan.

Die wêreld kon miskien gedink het dat die onderdrukkende Ceausescu-era die Roemene van die monargie sou laat vergeet het. Maar nee, sedertdien het die mislukte terugkeer van die monarg 'n strydpunt in die verkiesing van 20 Mei geword, en daar is groot verdeeldheid tussen die rojaliste en hul teenstanders.

Symeon II, die tsaar van Bulgarye, het in 1946 op nege-jarige ouderdom na drie jaar op die troon in ballingskap gegaan. Nou, op die ouderdom van 53, woon hy in Spanje vanwaar hy in Februarie met die pers gesels het.

"Ek is bereid om terug te keer en my mense te help," het hy gesê. Hy het nie sy burgerskap verloor nie. 'n Beweging is gestig wat hul vir sy terugkeer beywer, maar die Kommuniste, wat die bewind in die komende verkiesing kan behou, het kapsie gemaak teen die Demokratiese en Monargistiese Party, en dié party het intussen die verwysing na "monargie" uit hul titel gehaal.

Die owerhede in Bulgarye sê hulle sal die gewese koninklikes as "gewone burgers" terug verwelkom.

Dinge is eenvoudiger in Hongarye waar die regses die April-verkiesings gewen het, maar die aanspraakmaker op die troon, Otto de Habsbourg, lyk gelukkig daarsonder.

Hy het onlangs gesê dat hy eerder 'n lid van die Europese parlement wil wees.

Maar vir Alexander van Joego-Slawië lyk dinge nie so rooskleurig nie. Dié land loop die gevaar om in skerwe te spat soos wat die oorblyfsels van die sentrale Kommuniste-regering verder verswak.

Leka I van Albanië, in 1961 tot koning verklaar en nou 'n inwoner van Suid-Afrika, moet maar sit en wag vir die onbuigsaamste van die onbuisame regerings om te verkrummel, voordat hy na die "land van die arende" kan terugkeer. - AFP

Legal Resources Centre
Port Elizabeth
benodig 'n ervare

ADMINISTRATIEWE SEKRETARIS

met top-sekretariële vaardighede insluitende:
* diktafoon
* shorthand
* 'n kennis van woordverwerking/ PC-pakkette

Aansoeke en nadere besonderhede moet gerig word aan

Die Direkteur,
Regshulpsentrum,
Posbus 2669,
North End 6056

Ondersoek na sosialisme:
Die Oos-Europese Sosialistiese Ervaring

Bespreking 2: Sosialistiese Ekonomiese Metodes
- Joego-Slawië
- Hongarye

Sprekers:
Eddie Webster (Dept Sosiologie Wits)
Avril Joffe (Dept Sosiologie Wits)
Bernie Fanaroff (Numsa)

Plek: Senaatshuis kelder 1, Wits
Datum: Maandag, 7 Mei 1990
Tyd: 7.30 nm

'n JODAC-besprekingsreeks

IDASA PRETORIA
nooi u na ons
VROUE BESPREKINGSGROEP

PROF DIANA RUSSELL
gesels oor haar nuwe boek
"LIVES OF COURAGE: Women for a new South Africa"

In dié boek gesels 24 vroue oor die prys wat hulle en hul families vir hul aktivisme moes betaal, oor die probleme en moeilikhede van vrouwees in 'n seksistiese en rassistiese samelewing, oor die pyn wat hulle deurgemaak het en van die drome wat hulle koester vir 'n nuwe Suid-Afrika...

en

JENNIFER FERGUSON
sal 'n solo-vertoning lewer

DATUM: Woensdag, 9 Mei 1990
PLEK: St Alban's Katedraal-kerksaal, Schoemanstraat 237, Pretoria
TYD: 19h30

Reg van toegang voorbehou

Britse premier in doodloopstraat

Hoofbelasting 'n kopseer vir Thatcher

CHRISTOPHER BOIAN

LONDEN - Die Britse eerste minister, Margaret Thatcher, moes haar dié week staal vir nog 'n aanslag op haar gesag toe die Britte gister na die stembus is om te stem oor haar regering se ongewilde hoofbelasting.

Daar is meer as 5 000 setels op die spel in die plaaslike raadsverkiesings en opnames wat onlangs gepubliseer is, toon dat die Konserwatiewe Party omtrent 'n kwart van die 1 570 setels wat hul nou beheer, kan verloor.

Volgens voorspellings is dit veral die nuwe stelsel van hoofbelasting - belasting om gemeenskapsdienste te befonds - wat die Thatcher-regering 'n groot knou gaan toedien.

Thatcher het dié week in die parlement gesê dat sy en haar ministers ander maniere oorweeg om die belasting te implementeer. Dié belasting is deur die Arbeiders as "immoreel" bestempel, en van Thatcher se eie parlementslede het gesê dit is 'n "politieke ramp".

"Sy is so 'n moeilike vrou om te help," het een minister in die invloedryke Financial Times gesê. "As sy net vir 'n paar maande kon weggaan, sou ons dit moontlik kon oplos."

Neil Kinnock, die leier van die Arbeiders, is tans baie gewild - grootliks as gevolg van sy opposisie teen die hoofbelasting - en hy laat nie 'n kans verbygaan om Thatcher oor die nuwe stelsel aan te val nie.

"Die hoofbelasting sal nooit regverdig wees nie," het hy dié week gesê. "Dit kan nie gewysig word nie. Ons moet ontslae raak daarvan, selfs al beteken dit dat jy saam met jou vlagskip moet sink," het hy aan Thatcher gesê.

Peter Jenkins, 'n rubriekskrywer in The Independent, het ook voorspel dat die verkiesings katastrofies vir Thatcher gaan wees.

"Die regering is heeltemal paniekbevange en het geen idee wat om te doen nie," sê hy, en voeg by dat die verkiesing "die perfekte uitnodiging aan die publiek is om die regering te help om te besluit wat om te doen".

Maar die hoofbelasting is nie Thatcher se enigste kopseer nie.

Sy staar ook, wat die Financial Times as 'n "blatante en onerkende uitdaging" van haar leierskap beskryf, deur die gewese minister van verdediging Michael Heseltine - wat ná die Westland-helikopterskandaal uit die parlement bedank het - in die gesig.

Thatcher het ook die teiken van toenemende kritiek vanuit eie geledere geword ná die Britse regering se versigtigheid oor vrae rondom nouer politieke en ekonomiese bande met die Europese Ekonomiese Gemeenskap.

Hoewel die onweerswolke oor haar en haar regering saampak, het sy dit duidelik gestel dat sy sal stry om haar beleide toe te pas, al beteken dit 'n nederlaag by die stembus.

"Sy het haar loopbaan spandeer deur in doodloopstrate af te ry, en toe, eerder as om om te draai, het sy deur 'n huis tot in die volgende straat gejaag," het 'n minister Thatcher se taktiek beskryf. "Die probleem is dat sy nou 'n hele ry huise in haar pad het." - AFP

Bierdrinkers se revolusie het begin

CHRISTOPHER BOIAN

LONDEN - Vir die bestuurders en klante van Engeland se 21 500 openbare kroeë wat deur dié land se vyf grootste brouerye besit word, kan Werkersdag 1990 as die begin van die bierdrinkers se revolusie beskou word.

Volgens nuwe regeringsregulasies wat vanaf Dinsdag van krag is, moet Engeland se brouery-reuse hul kroegbestuurders toelaat om 'n nuwe "gastebier" te kies om, buiten die bestaande reeks van beskikbare biere, in hul kroeë te verkoop.

Dié nuwe regulasie wat daarop gemik is om kompetisie in die brouery-bedryf te stimuleer, is die gevolg van 'n onlangse ondersoek deur die Monopolieë en Samesmeltings-kommissie. Kroegbestuurders is in die wolke daaroor.

"Almal baat daarby," sê Harvey Knight, bestuurder van The Hoop and Grapes Pub wat aan die Courage-brouerye behoort.

"Die klante het 'n groter keuse van bier. Ons baat daarby want hopelik sal die groter verskeidenheid meer klante lok," sê hy.

Die gevolge van die nuwe regulasies - wat deur die regering gemonitor sal word - sal na verwagting veral deur die kleiner brouerye gevoel word. Hulle het nou baie meer afsetpunte vir hul bier.

'n Hele aantal van dié brouerye, wat daarop aandring dat hul deug in die gehalte van hul bier lê en nie die hoeveelheid nie, het die afgelope paar jaar tot stand gekom as gevolg van die veldtog vir ware Engelse ale. Van dié brouerye het gesukkel om kop bo water te hou en hoop die nuwe regulasies sal hul 'n hupstoot gee.

Engeland se groot brouerye is natuurlik nie so geesdriftig oor die regulasies nie.

"Ons aanvaar dit, wat kan ons anders doen," sê Barry Clark, segspersoon vir Whitbread-brouerye wat 4 200 kroeë in Engeland besit.

"Dit is nogal 'n radikale verandering in die mark, maar dit is nog te vroeg om te sê wat gaan gebeur," sê Clark. Hy gee egter toe dat die nuwe maatreëls tot groter kompetisie in die bedryf gaan lei.

Hy sê Whitbread en die ander groot brouerye - Allied-Lyons, Courage, Bass en Grand Metropolitan - is besig om stappe te doen om kroegbestuurders te oorreed om hulle nuwe keuse uit reeds bestaande biere van dié brouerye te maak. - AFP

Nege koue maande tussen vriendelike pikkewyne

VILEM BISCHOF

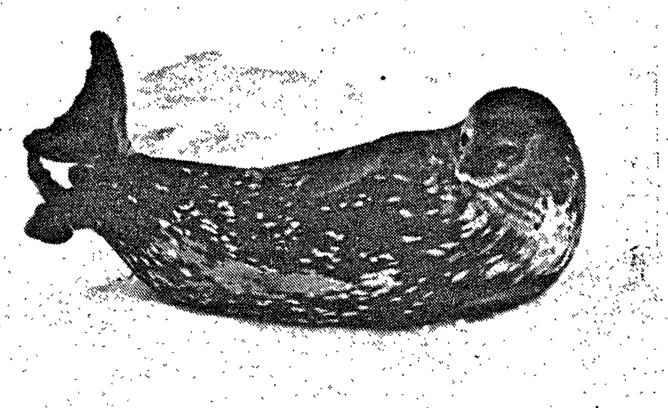

Die Weddell-rob, wat tot 'n diepte van 600 meter duik om kos te vind

DUMON-D'URVILLE, Antarktika - Toe die poolvaartuig Astrolabe in Februarie op pad huis toe tussen die ysberge verdwyn het, het die agtergeblewenes hulself in hul Antarktiese basis op nege maande se isolasie van die buitewêreld voorberei.

Die 30 wetenskaplikes en tegnici het soontoe gegaan om 'n unieke avontuur aan die einde van die wêreld te ervaar. Maar dié afgeleë wildernis is alles behalwe leweloos - dit wemel van wilde diere.

Adelie-pikkewyne is gewillige maats, en heel gelukkig om tot 'n paar meter van mense af te skuifel. Gedurende die Antarktiese "somer", vanaf Desember tot Februarie, is hulle volop.

Dit is so te sê onmoontlik om 'n draai te loop sonder om deur dié voëls omring te word. Hulle is oral - op die rotse, die ys, in die water, selfs onder die basis.

Op die klein Petrels-eiland, waar die basis geleë is, is daar ongeveer 30 000 pikkewynpare en hul getalle groei daagliks. In die oorbevolkte kolonie is ruimte 'n probleem. Die voëls beskerm hul gebied jaloers, en weer indringers aggressief af.

Die Adelie-pikkewyn is die enigste pikkewyn wat gereeld twee eiers lê. Die rede hiervoor is eenvoudig - selfs in 'n gunstige jaar oorleef net 40 persent tot die einde van die somer. Sterftes haal soms 80 persent, en as die weer handuit ruk - die koue Antarktiese wind kan tot 300 kilometer per uur haal - sterf al die kuikens.

Koningspikkewyne, wat in Maart aankom, het by die ongenaakbare klimaatstoestande aangepas. Hulle bou nie neste nie en reproduseer in die middel van die winter! Dit was dié voëls wat die Franse 40 jaar gelede geïnspireer het om hul navorsingstasie op die Antarktiese eiland te bou.

Vier maande lank, met gemiddelde temperature van minus 30 en boosaardige winde wat aanhoudend waai, beskerm die mannetjies die eiers. In dié tydperk eet hulle niks en verloor meer as die helfte van hulle liggaamsgewig.

Die kuikens word onafhanklik van hul ouers in die somer, en 40 persent van hulle vrek voordat hul wasdom bereik.

By Dumont-d'Urville is dit maklik om pikkewynkenners op te spoor, selfs al is die persoon 'n meteoroloog, geofisikus of tegnikus. Niemand kan die sjarme van dié voëls weerstaan nie. Soos een van die spanlede sê: "Die mense hier stel meer in ekologie belang as die ekoloë." - AFP

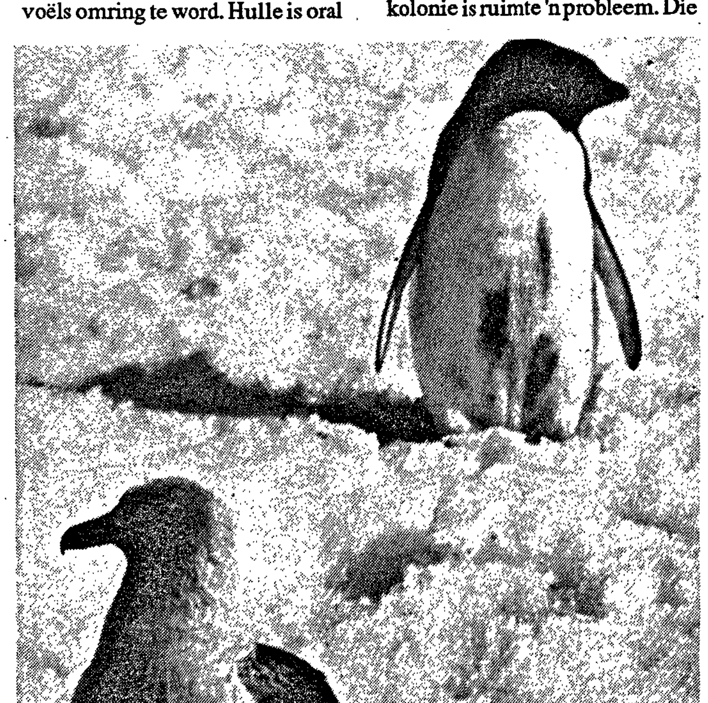

'n Adelie-pikkewyn en 'n skua, 'n roofmeeu wat hoofsaaklik pikkewynkuikens eet

(Foto's: AFP)

WITS

faculty information functions for scholars
Enquiries: Schools Liaison Office 716 3597

Booking at Computicket from 16 April — no charge

Wed May 16 SH6	ARTS — General BA and BA (Education) degrees	19:30
Thurs May 17 SH6	ARTS — Drama, Fine Arts, Social Work, Speech and Hearing Therapy, B Mus and Licentiate	19:30
Sat May 19 Senate House Concourse	ALL FACULTY INFORMATION MORNING No tickets required	09:30
Mon May 21 Medical School Parktown	MEDICINE — MBBCh, BSc(OT), BSc(Physiotherapy), BPharm, BNurs	19:30
Wed June 6 Chamber of Mines Bldg	ENGINEERING	19:30
Thurs June 7 New Commerce Bldg	COMMERCE — BCom, BEconSc	19:30
Thurs June 14 SH6	SCIENCE	19:30
Wed June 20 SH6	LAW	19:30
Thurs June 21 John Moffat Building	ARCHITECTURE — BSc(QS), BSc(TRP), BSc(Building), BAS	19:30

Viva Calvinisme

Die Afrikaner is tóg pragmaties

Terwyl ons 'n helse job het om te doen in dié land, kan 'n bietjie relatiwisme, 'n bietjie selfdissipline en 'n bietjie patientia nie kwaad doen nie, sê NINA OVERTON

DAAR is soms tye wanneer gesonde sinisme gepas is - selfs nodig - en miskien is daardie tyd nou.

In 'n tyd van die grootste politieke vloeibaarheid wat Suid-Afrika in dekades beleef het (goddank!) en alles waaroor vandag gespekuleer word volgende week ou nuus is, het baie van die vooruitdenkendes wat in die verlede groot kruise gedra het vir verandering en al die onregte wat in Suid-Afrika gepleeg is, in die woorde van Van Zyl Slabbert "slagoffers van hule eie sukses" geword. Die DP se planne is gekaap; Idasa moet sy doelwitte hersien; selfs Vrye Weekblad word genoop om nuwe "causes" op te diep om te keer dat dit nie middle of the road raak in 'n tyd wat Alf Ries en kollega rug omkeer op hul afgode van vroeër nie.

Maar soos dié koerant se redakteur by geleentheid self geskryf het: Motiewe is irrelevant wanneer die regte dinge tog gebeur. Nee kyk, ons Afrikaners (uitgesluit nou Treurnicht se tiere) is, soos ek voorspel het tydens my navorsing oor die Afrikaner-Twyfelaars, tóg pragmaties. Keer hom in 'n hoek vas (het sanksies tog gewerk?) en Boer maak 'n plan. Moenie moralisme te hoog opgee in dié tyd nie - al julle boggers wat nou hand op die bors slaan en so skuldig voel oor al die onregte wat deur die jare teenoor die swartes en Mandela gepleeg is. Julle sou 'n ander deuntjie gesing het as die NP anders besluit het. As die NP sê dis reg, dan is dit reg. En dan sê Beeld en Die Burger em Cliff Saunders dis reg. En dan kry verligte Afrikanerintellektuele wat voorheen geswartlys was, ook weer 'n spreekbeurt in die politieke kommentaarkolomme. Viva Calvinisme. (Maar is die Afrikaanse pers vryer as vantevore?)

Elk geval, dis alles water onder die brug en almal sal waarskynlik nou luidkeels protesteer dat hulle "om den brode onder druk" was (let wel: moed van oortuiging tel nie onder pragmatisme nie).

En nou ja, idealiste en profete en Rousseau's het nog nooit die wêreld regeer nie. Baie selde is Plato se droom dat wyse mense die wêreld regeer, nog bewaarheid. Húlle maak selde goeie politici.

Politici is nie altyd geniale, morele en kleurryke individualiste nie. Juis daarom is hulle goeie politici - pragmaties, flegmaties, sentristies en half gewoon. Hulle lees die tekens en die tye reg en word dan soos FW en Gorbatsjof groot staatsmanne. Hulle is idee- en woordhandelaars. Baie selde is dit hulle eie. Maar hulle is beter as die idealiste en profete toegerus om dit aan groot groepe mense te verkoop. Want hulle is meer "in touch". Hulle verstaan die massa, praat die retoriek van die massa.

Die massa behels die grootste gemene deler en trek derhalwe die kwaliteit van die retoriek af, wat nie die idealiste bevredig nie. Daarom was hulle (die idealiste) hard op FW vóór 2 Februarie, en is hulle nou skielik hard op Mandela ná sy vrylating. Hulle verstaan nie die politiek óf die retoriek nie. Nog minder ken hulle die swart massa.

Daarom gebeur dit ook dikwels dat idealiste wat vir demokrasie veg ook slagoffers van die demokrasie word; die tirannie van die minderheid versus die tirannie van die meerderheid. Daarom dat baie liberaliste (waaronder ook Engelstalige koerantmense soos Ken Owen) deesdae benoud word oor nasionalisering, die mag van die vakbonde, die onluste en natuurlik die leierskap van Mandela.

Dan is daar natuurlik ook die yuppies wat links was toe dit veilig was, maar nou dat verandering 'n werklikheid word, skielik kleinkoppie trek uit vrees om hul 4 x 4's en hul vakansiehuise af te staan.

En dan die swartes. Natuurlik is dit vanselfsprekend dat hulle oorboord sal gaan. 'n Ontlonting veroorsaak dikwels 'n ontploffing. De Tocqueville het mos oor die Franse Revolusie gesê: "The most difficult time for a bad government is when it seeks to mend its ways. Only consummate statecraft can enable a king to save his throne when, after a long spell of oppressive rule, he sets to improving the lot of subjects."

Hoe wonderlik die hervormingsinisiatiewe ook sedert 2 Februarie is, feit bly staan die regering het te lank gewag om dit te doen. Dis byna te laat. Ons betaal nou die prys. Het ons gedink alles gaan oornag regkom? Het ons gedink ons kan maar net so aangaan? Het ons gedink sanksies gaan onmiddellik opgehef word en die ekonomie dadelik herstel? Het ons gedink ons kan 'n man 27 jaar lank opsluit en dan 'n "dankie baas" verwag as ons hom vrylaat? Het ons gedink onderhandelinge en kompromieë en al daai dinge is nou finish en klaar?

In dié land sal onderhandelinge min of meer op die volgende afstuur - of ons nou met 'n kortpad of 'n langpad daarby gaan uitkom:

* 'n Nie-rassige demokrasie met een-persoon-een-stem en 'n meerderheidsregering.
* 'n gemengde ekonomie
* Checks en balances vir (wit) minderhede - soos die beskerming van taal-, kultuur- en godsdiensregte, hetsy deur 'n handves van menseregte en/of verdere waarborge soos konstitusionele beskerming, proporsionele verteenwoordiging en dies meer.
* Die wedersydse aanvaarding dat so 'n stelsel bepaalde oorgangsmaatreëls en 'n bepaalde oorgangstydperk sal vereis.

Oor die kort termyn sal dié skikking myns insiens onderhandel word tussen die regering en 'n min of meer verenigde Swart anti-apartheidsfront wat ook die PAC, vakbonde en tuislandleiers sal insluit. Op die langer termyn sal nuwe skeurings en blokvormings ontstaan, waarskynlik tussen 'n soort ANC/wit-alliansie en 'n soort PAC/vakbond-alliansie.

Versluier in so 'n nuwe bedeling lê die volgende kompromieë wat op papier binne die volgende vyf tot jaar bereik moet word, maar in gesindheid nog baie langer sal duur: 'n kompromis tussen wit en swart; tussen Europa en Afrika; tussen kapitalisme en sosialisme (of selfs die komplikasie van 'n ontydige en onafgewaterde Marxisme).

Kom ons kyk dié uitdaging vierkantig in die oë: het enige land ter wêreld al ooit daarin geslaag om dié vier universele konflikte - so oud soos die mensdom self - gelyktydig te besweer?

Waarskynlik nie. Daarom lê die waarde van 'n nuwe stelsel vir Suid-Afrika waarskynlik eerder daarin om weg van permanente skaakmatsituasies te onderhandel as in die rigting van volmaakte oplossings. 'n Nuwe stelsel is nie slegs die resultaat van onderhandelinge nie, maar inderdaad ook 'n manifestasie van die aard en proses van onderhandelinge wat op daardie spesifieke tydstip plaasvind. Miskien is die "wording" belangriker as die eindelike "wees". Ons het nog nie eens begin "onderhandel" nie en Suid-Afrika is al klaar 'n nuwe stelsel - anders as 1987, 1988 en 1989 - al weer anders as Februarie en Maart 1990. Net soos glasnost en perestroika reeds van die Sowjet-Unie 'n ander stelsel gemaak het, ondanks sy geweldige interne probleme wat waarskynlik nie in ons tyd opgelos sal word nie.

Die negentigerjare is nie 'n tyd vir kruise en "causes" nie. Nog minder vir heilige koeie. (Selfs die Broederbond kan nou maar openbaar gaan). Dit is 'n era van fluks en beweging waar oopheid en kommunikasie byna belangriker is as die uitkoms daarvan. Waar mense belangriker is as idees. Dit is eintlik 'n era van tragediemoeë, taamlik siniese mense wat moeg is vir hul eie gefrustreerde ideale (en dit geld die Afrikaners, die ANC en die hele Oos-Europa). Kom ons los nou maar die euforie, die oordrewe verwagtings, die paniek, die doemprofesieë en die bangpratery.

Terwyl ons 'n helse job het om te doen in dié land, kan 'n bietjie relatiwisme, 'n bietjie selfdissipline en 'n bietjie patientia nie kwaad doen nie. En dit geld almal van ons, wit en swart.

Ons kan dalk werklik iets leer uit die instelling van Hadrianus, Romeinse keiser gedurende die tweede eeu nC, en een van die weiniges wat Plato se droom bewaarheid het:

"Life is atrocious, we know. But precisely because I expect little of the human condition, man's periods of felicity, his partial progress, his efforts to begin over again and to continue, all seems to me like so many prodigies which nearly compensate for the monstrous mass of ills and defeats, of indifference and error. Catastrophe and ruin will come; disorder will truimph, but order will too, from time to time. Peace will again establish itself between two periods of war; the words "humanity", "liberty" and "justice" will here and there regain the meaning we have tried to give them. Not all our books will perish, nor our statues, if broken, lie unrepaired; other domes and other pediments will arise from our domes and pediments; some few men will think and work and feel as we have done, and I venture to count upon such continuators, placed irregulary throughout the centuries, and upon this kind of intermittent immortality."

(Nina Overton is 'n professor in Kommunikasiekunde aan die Randse Afrikaanse Universiteit)

CASSETTE MAIL ORDER FORM

TYPE	NUMBER	SUB TOTAL
MANDELA SPEECH	X..........X R15.00 EACH =	....
THE HOME COMING	X..........X R13.00 EACH =	....
CASSETTE COST TOTAL	=	....
POSTAGE COST POSTAL (SEE BELOW)	=	....
TOTAL AMOUNT ENCLOSED	=	....

FROM:
NAME:..
ADDRESS...
....

REGISTERED POSTING ALLOW 7 - 21 DAYS DELIVERY		EXPRESS REGISTERED POSTING: (ALLOW 1 - 7 DAYS DELIVERY)	
1 - 4 CASSETTES	= R2.50	1 - 4 CASSETTES	= R5.00
5 - 9 CASSETTES	= R4.00	5 - 9 CASSETTES	= R6.50
10 - 14 CASSETTES	= R5.50	10 - 14 CASSETTES	= R8.00
15 - 19 CASSETTES	= R7.00	15 - 19 CASSETTES	= R9.50

PLEASE SEND ORDER TO:

FRONTIER PUBLICATIONS
INCWADI PUBLIKASIES
ROOM 201 CAPITOL BUILDING
545 MAIN STREET: NORTH END
PORT ELIZABETH 6001

PROGRESSIVE ORGANISATIONS UNIONS AND INSTITUTIONS TEL (014) 546329 1PM - 4.30 PM FOR BULK ORDER RATES

(A NON-PROFIT MAKING PROJECT)

PLEASE NOTE: OFFER ENDS JUNE 30TH 1990
WE CANNOT ACCEPT C.O.D. ORDERS
WRITE OUT ALL POSTAL ORDERS TO FRONTIER PUBLICATIONS

Essence of Madiba's message to the nation set to Electro-dance rhythmns
Proceeds from sales go the National Reception Committee
Available at your local record store, or phone SHIFTY RECORDS at (011) 648-1893/4
Distributed by TUSK
Full text of Mandela's speeches also available on cassette - "Mandela Speaks".

Herverdeling van rykdom

Sake-gemeenskap is te winsbehep

DIE Suid-Afrikaanse industriële en kommersiële masjien - bestaande uit die huisvrou (wat ek verkies om die tuiste-maker te noem), die kleinste informele onderneming tot die grootste konglomeraat - genereer wat ons wyd as die "rykdom van die land" kan definieer. Dié rykdom het 'n wye spektrum van uitvloeisels - van kinderontwikkeling en opvoeding tot verskeie produkte en dienste; van salarisse en lone tot sosiale verrykingen verantwoordelikheidsprogramme; en van persoonlike vervulling tot die winste, gemeet in geld, beskikbaar vir verdeling tussen die aandeelhouers.

"Bottom line"-winste

As gevolg van ons nalatenskap en omstandighede, is ons as 'n sake-gemeenskap behep met slegs een komponent van daardie rykdom, naamlik die "bottom line"-winste.

Dié beheptheid is primêr toe te skryf aan die gekonsentreerde struktuur van die Suid-Afrikaanse ekonomie en die gevolglike beheer wat deur die bestuurders van die groot geïnstitusionaliseerde beleggers uitgeoefen word.

Dié geldbestuurders dra geen verantwoordelikheid nie vir enige komponent van rykdomlewering, buiten die monetêre opbrengste van die geadministreerde portefeulje - gemeet in 'n baie kort tydsduur.

Hulle het, byvoorbeeld, geen belang daarby of dié industrie waarin hulle belê het arbeid- of kapitaalintensief is, vervullende of onvervullende werksgeleenthede bied of produkte verkoop wat die gemeenskap verryk of verarm nie.

Kortliks, die aard, hoeveelheid en verspreiding van die totale rykdom-

BOB TUCKER

lewering is nie van belang nie - slegs die hoeveelheid winste oor die kort termyn.

Dit is 'n ou bekende waarheid dat jy net ontvang wat jy gee en, belangriker, wat jy beloon. Omdat dit net korttermynwinste is wat gemeet en gevolglik beloon word, is die grootste bekommernis van die professionele bestuurders van die formele sektor van die ekonomie die maksimalisering van die korttermynwinste - weer sonder enige werklike besorgdheid of die "rykdom" wat gegenereer word, regverdig verdeel word of nie.

Ongelukkig, na my mening, is die aandag van die staatskas op soortgelyke wyse weggelei vanaf die aard, of "mengsel" van rykdomgenererende bedrywighede na die kwantifisering van "bottom line"-winste en die toepassing van die staatskas se aandeel van daardie winste op openbare besteding. Sedert die mid-sewentigerjare is daar 'n volgehoue tendens weg van belastingaansporing wat die aard en rigting van ekonomiese bedrywighede beïnvloed, selfs al het sulke aansporings die duidelike voordeel dat dit slegs toeganklik is vir dié ondernemings wat in die eerste plek winsgewend is.

Gevolglik is niemand met die mag dit te doen bereid om die rykdom te verdeel nie, hoewel groot dele van die bevolking dit nodig het. Daarom is dit nouliks verrassend dat hulle segsmanne dadelik aanspraak sal maak op daardie bates wat aan hulle die moontlikheid bied om beide hulle invloed uit te brei én om die winsvloei - wat hulle, deur ons gedrag, glo die enigste komponent met werklike waarde is, toe te eien.

Nasionalisering

Die potensiële tragedie van nasionalisering (primêr omdat dit individuele vryheid en dié vryheid om ondernemend te wees emstig inhibeer), word duidelik deur die onlangse geskiedenis aangetoon.

Maar 'n alternatiewe meganisme om "rykdom te herverdeel" of, in my woorde, 'n ander "mengsel" en verdeling van rykdomlewering, moet gevind word. Om net 'n rits programme van sydelinge uitgawes van stapel te stuur, sal neerkom op "paternalistiese visvoer-programme" en nie juis iets doen om die mense met visstokke - of die kennis hoe om dit te gebruik - toerus nie.

Sosiale gewete

As 'n beroep tot "sosiale gewete" op bestuurders 'n vervloeking van ons besigheid-etiek is; as die regering nie bereid is om die rykdom en verdeling deur belastingaansporing te beïnvloed nie; en as bestedingsprogramme neerkom op paternalistiese "visvoerdery", blyk die enigste ware opsie die aanwending van die geld - wat die regering en andere nou beskikbaar stel - op 'n katalistiese wyse aan te wend om die aansienlike rykdomgenererende potensiaal wat wel bestaan, te mobiliseer.

'n Onlangse besoek aan 'n plakkerskamp, byvoorbeeld, het getoon dat dit moontlik is vir 5 000 families om soveel huise in 'n paar weke op te rig. Wat sal gebeur as die hulpmiddel opgewasse was teen die kapasiteit van hul werkgewers, pensioenfondse, die boumateriaal-verskaffers, klein kontrakteurs en finansiële instellings - almal op soek na geleenthede om sake te doen? Watter katalistiese aksie is nodig om doeltreffende interaksie tussen die hulpbronne te bewerkstellig? Daar is baie soortgelyke voorbeelde op alle terreine van menslike strewe, van opvoeding tot behuising, van kindersorg tot sake-onderneming.

Behoeftes

Die eerste taak is om die dringendste behoeftes van die betrokke gemeenskappe te identifiseer.

Histories was ons geneig om in ons ivoortorings te sit en die behoeftes van die mense te determineer.

Indien dié identifikasie saam met die mense kan geskied, sal dit die potensiaal vir geïntegreerde en sinergetiese samewerking aansienlik versterk.

Hulpbronne

Met die behoeftes geïdentifiseer, sal al die hulpbronne, van finansiering, vaardighede en menslike energie van die gemeenskap self tot die kapasiteit van al die ander sektore van die ekonomie wat na die bevrediging van die behoeftes gekanaliseer moet word, geëvalueer moet word.

'Histories was ons geneig om in ons ivoortorings te sit en die behoeftes van die mense te determineer.'

Dit spreek vanself dat indien dié hulpbronne doeltreffend meewerk om die optimum reeks van rykdomlewering te bied, die gemeenskap se behoeftes in die eerste plek bevredig sou word - maar daar moet egter inhiberende faktore wees.

Afhangende van hóé straf hulle is, is dit dié inhiberende faktore wat uit die weg geruim moet word deur die aanwending van 'n toepaslike katalis. Byvoorbeeld, in die Stedelike Stigting se inisiatief vir lae koste-behuising vir verbandleners, was die inhiberende faktore die onkwantifiseerbare risiko en die koste van kapitaal.

Deur 'n leningswaarborgfonds met R20 miljoen en toegang tot vaste koste-kapitaal daar te stel, was die finansiële instellings bereid om te onderneem om biljoene rand beskikbaar te stel.

Rykdom genereer en versprei

Ek twyfel nie daaraan nie dat groot hoeveelhede energie op soortgelyke wyse bevry en aansienlike bykomstige rykdom gegenereer en regverdiger tussen die gemeenskappe van Suid-Afrika versprei kan word.

As sulke programme met die nodige krag en hulpmiddels nagestreef word, sal optimiste soos ek dit selfs oorweeg om 'n vrye ekonomiese stelsel, wat die toepaslike ekonomiese geregtigheid in 'n nie-rassige demokrasie genereer, tot stand te bring.

(*Bob Tucker* is die hoof van die Perm Bouvereniging)

In Venda is jy skuldig as die mense so sê

VIR die meeste Suid-Afrikaners is Venda die naam van een van die baie klein eilandjies in die moeras van Groot Apartheid.

Die koms van die sinoptiese weerkaart het Thohoyandou (die plek van die olifant) egter bestaan gegee; die radio se minimum en maksimum temperature laat hoor dat dit warm is hier.

Ek weet dat die rol van tradisionele geloof en die mag van towery nog oral in Suid-Afrika groter is as wat mense graag wil toegee, maar nêrens, meen ek, tot die mate waarin dit in Venda gebeur nie.

'n Siniese regskollega by die Universiteit van Venda het altyd besoekers daarheen uitgenooi met 'n blink hotelslagspreuk: "Come to Venda and feel the magic." Dan het hy so effens gegrynslag, so soos die mense wat weet dit altyd in grillerige flieks doen.

Die laaste agtien maande of so is Venda geruk deur 'n opbloei in towery en heksery op 'n skaal wat 'n mens eers laat snak na jou asem, en wat die ondergang van verskeie ministers en senior staatsamptenare tot gevolg gehad het.

Sentraal staan hier enersyds die sogenaamde muti-moorde en andersyds die vernietiging van hekse, meestal deur steniging of verbranding. En so normaal word dit deel van 'n mens se ervarings dat jy effens onkant gevang word as 'n geliefde vriendin wat kom kuier heftig reageer wanneer nog 'n geskiedenis onthul word.

Voordat ek verder vertel, moet ek u net waarsku. Daar is in Venda geen verskil tussen feite en gerugte nie. Nee, eintlik is daar in Venda geen gerugte nie...

Die muti-moorde (wat onderskei moet word van rituele moorde) is daardie gevalle waarin mense vermoor word sodat dele van hulle liggaam verkry kan word. Dié organe (en somtyds 'n kop, word feitelik beweer) word dan gebruik om sekere voordele by die voorvaders te beding.

Voorbeelde hiervan is dat skedels ingemessel word in die fondamente van nuwe winkels om goeie sake te verseker, of dat organe begrawe word in 'n land of avokadoboord om goeie oeste op te lewer. Of nog ander dienste wat verlang mag word.

As deel van die politieke strategie is daar die laaste jaar en 'n half geweldige druk op die tuislandregering geplaas om dié soort bygelowigheid met wortel en tak uit te roei. Hier rondom is daar dan verskeie figure uitgewys as sou hulle betrokke wees hierby, en só groot was die openbare druk dat hulle bedank het as sou hulle reeds skuldig bevind gewees het.

Want ook dit is waar: as daar gesê word dat iemand by 'n muti-moord betrokke is, is dit so goed as bewys. Jy is skuldig die oomblik wanneer gesê word jy is skuldig.

'...as daar gesê word dat iemand by 'n muti-moord betrokke is, is dit so goed as bewys. Jy is skuldig die oomblik wanneer gesê word jy is skuldig.'

'n Wonderlike voorbeeld hiervan duik in die dorpie hier bokant my op op die berg op. Daar is ongelukkigheid oor die kaptein (miskien kom dit van ver af, miskien is dit swart politiek, miskien is hy net gewoon 'n slegte kaptein - wie sal kan sê?) en allerlei spannings, veral rondom die skoolkinders en jongmense.

Die Saterdag na Goeie Vrydag kom twee van die kêrels uit dié dorp by my kuier, ook om 'n "Happy Easter" te kom haal. En dis die slag wat ek dink dat ek nou so uit die perd se bek die storie gaan hoor oor wat daar bo aan die gang is.

Nee, beduie Ronald, dis 'n slagte kaptein.

Hoekom? wil ek van hom weet, hopende dat ek 'n paar konkrete dinge van hom gaan hoor.

"Nee, die mense sê hy is sleg," vertel Ronald met oortuiging.

O, dis nie hyself wat so dink nie - dis "die mense".

Maar wat het hy gedoen, of nie gedoen nie, wil ek uitvind. Korrupsie, nepotisme, verryking? Of net gewoon slegtigheid, sodat die paaie verspoel en die water nie versorg word nie? Want dis die stories wat ek tot dusver gehoor het.

"Nee," verseker Ronald my, "hy was aandadig aan 'n muti-moord..." En daarmee word alle twyfel oor die man se skuld uit die weg geruim. Met so 'n verskuiwing van die aanklag staan hy geen kans nie.

Ek vra vir Ronald of hy dit glo. Ja, kom dit van hom en sy maat, nog op skool. En as ek vra hoekom hulle dit glo, kom daardie antwoord wat my altyd stom laat: omdat die mense so sê.

Ek ken vir Ronald al drie jaar, het gehelp met sy skoolganery en meen dat hy kan help om alternatiewe waardes in sy gemeenskap in te dra. Een van hulle is dat 'n man nie skuldig is totdat hy skuldig bewys word nie. Ons het al baie daaroor gepraat, en doen dit weer.

"Where is the proof? What evidence is there?" pleit ek by hom. Hy trek sy skouers op, want dis eintlik 'n lawwe vraag: die mense sê mos, en hulle sal nie sê as dit nie so is nie.

"You must ask them for evidence," probeer ek, maar sy oë rek groot en hy skud sy kop.

"No," verklaar hy beslis, "No, because if I do that, they will kill me too."

Ek bly stil, soos mens baie hier stilbly, en miskien raak iets tog vir hom ongemaklik. Want met 'n skuif wat ons kwasi-gesofistikeerde Westerse logika nie kan volg nie, vervolg hy triomfantelik: "There was also a witch in the village!"

Maar dis die storie vir volgende keer...

(*Fanie Olivier* is 'n professor in Afrikaans aan die Universiteit van Venda)

Vrye Weekblad

Groote Schuur

Dit lyk asof die samesprekinge tussen die Nasionale Party-regering en die ANC 'n goeie begin kon gewees het vir wat sekerlik 'n lang pad na 'n onderhandelde skikking gaan wees.

Wat veral bemoedigend is, is die aanduidinge dat daar 'n basiese begrip vir mekaar se probleme is en 'n wedersydse aanvaarding van goeie trou.

Dit lyk asof die emosionele element - Afrikaan en Afrikaner wat albei hartstogtelik aan die bodem verknog is - ook nie uitgebly het nie.

Dit is goed so. Dit kan die toekomstige gesprekke makliker laat verloop.

Dit was eintlik hartseer om die twee afvaardigings voor Groote Schuur te sien staan voor die gesprekke begin het.

Soveel bloed is al gestort en soveel pyn verduur om juis by dié punt uit te kom.

'n Mens kan nie help nie om te dink: Het die wit regering maar na die ANC van hoofman Albert Luthuli geluister toe hy hulle om samesprekinge gevra het; het die Nasionale Party maar die uitnodiging van die ANC na die Volkskongres in 1954 aanvaar waar die Vryheidsmanifes aangeneem is; het die regering maar wakker geskrik toe die bloed in 1976 begin vloei het.

Maar ten minste het ons nou die punt bereik waar wit en swart om 'n tafel gaan sit het.

Ons as 'n land en nasie durf nie dié kans op vrede verbeur nie, wat ook al die struikelblokke.

Ons hoop die leiers in die twee afvaardigings besef dit.

Die moeilikste deel van die pad lê egter voor: die twee partye moet nou hul mense saamvat op die pad wat onvermydelik na 'n volle demokrasie moet lei.

Meer as dit: die regeringsleiers moet deernis hê met dele van die ANC se gevolg wat deur 'n seisoen van onderdrukking en bloedvergieting bitter en agterdogtig geword het. As die ANC nie die grootste deel van sy huidige gevolg saamvat nie, lê daar probleme voor.

Die ANC moet weer deernis hê met die regering se probleem met regse blankes en regse vrese vir meerderheidsregering.

Eintlik het ons 'n saal vol Salomo's nodig.

Moordbendes

Vrye Weekblad publiseer dié week verdere onthullings van nóg 'n lid van die Weermag se Burgerlike Samewerkingsburo wat deel gehad het aan politieke moorde en terreur.

Soos sake nou staan, sal die meeste van dié man se bekentenisse nie deur die Harms-kommissie ondersoek word nie, omdat die gruweldade buite die land se grense gepleeg is.

Dié aangeleentheid raak nou onhoudbaar en tas die ganse geloofwaardigheid van die Harms-kommissie aan.

Ons wil weer eens 'n ernstige beroep op staatspresident FW de Klerk doen om die opdrag van die kommissie te verbreed.

En as hy nie wil nie, wag die land op regter Harms om daarteen te protesteer.

Die pers

Ons het 'n versekering van ons kollega van die Weekly Mail gekry dat hy inderdaad nie ten gunste is daarvan dat alle koerante in Suid-Afrika aan gemeenskapsorganisasies behoort nie.

Ons kollega sê ook sy aanmerkinge soos dat koerante verbied behoort te word om advertensies te plaas, was bedoel om "contentious" te wees en "to provoke debate".

Dit het hy sekerlik reggekry.

Dat die Weekly Mail nou skaam-kwaad is oor ons en ander se reaksie op die uitlatinge, is moontlik vir hulle 'n les: Sê presies wat jy bedoel en wat jy dink, en staan dan daarby.

So sê hulle...

"Per definisie moet daar van die rykes weggeneem word in die sin dat 'n toekomstige staat beheer verkry van sleutelfaktore. Dit beteken nie dat dit sonder enige vorm van vergoeding sal geskied nie." - Joe Slovo in 'n media-onderhoud.

"The very people who constitute membership of Inkatha are ordinary men and women who are suffering under apartheid. The struggle we are waging is also the struggle for their freedom." - Patrick Lekota, die ANC se Natalse koördineerder.

"Ek dink hy is dood, of wat dink julle? - Eugene Terre'Blanche op 'n vraag oor wat hy van Hitler dink.

"Op dié historiese oomblik wil die ANC egter uitdruklik verklaar dat ons blankes as volle Suid-Afrikaners en medeburgers beskou met wie ons die toekoms sal bou." - 'n ANC-verklaring in Afrikaans wat op die vooraand van die samesprekinge uitgereik is.

BRIEWE

Hambidge en die Bybel: die hoop beskaam

Jo Nel van Pietersburg skryf:

Die opskrif "Hambidge, Hambidge en nogmaals Hambidge" (Vrye Weekblad, 6 April 1990) laat 'n mens alreeds twyfel of hier 'n gebalanseerde, erudiete stuk kom. Maar 'n mens lees voort, want die hoop beskaam mos nie.

In die Bybel lees 'n mens van 'n aantal dinge waaroor die skrywer van die betrokke stuk (Spreuke 30:18) verwonderd staan: 'n arend in die lug; 'n man met 'n meisie (hieroor wonder ek ook dikwels); en nog 'n paar ander dinge.

Wel, die skrywer van die Bybelstuk sou vandag ook verwonder gestaan het indien hy Andries W Oliphant se resensie van die vermaarde Joan Hambidge se digbundel "Donker Labirint" gelees het.

Agur sou waarskynlik by die woorde: "die soveelste (digbundel) binne enkele jare" stilgestaan het. Na diep bepeinsing sou ou Agur besluit het dat die woorde 'n aanklag teen Hambidge is. Agur sou dan voel dat sy gevoel bevestig is deur die gebruik van sulke woorde soos: "kwalitatiewe wanverhouding" en "hoe dit (haar digkuns), teen wil en dank, onveranderd bly".

Natuurlik sou Agur dink dat die volgende paragraaf meer positief is. Helaas, Hambidge word hier van onoorspronklikheid beskuldig. En Agur sou miskien flou word indien hy gelees het dat Robert Burns (sic) "Anatomy of Melancholy" geskryf het. Wee, sleekit, cowrin, tim'rous, beastie!

Verder het Oliphant dit teen Hambidge se "toutologie" en wys hy hoe sy kan besnoei - 'n voorbeeld wat egter nie werk nie aangesien Hambidge se lesers (en daar is Hambidge-lesers, soos wat daar Vrye Weekblad-lesers is) nie sal kan insien hoe Oliphant se voorstel enigsins die gedig sal kan verbeter nie. Oliphant noem dat in die titel van die bundel kom beide die woorde "labirint" en "donker" voor. Wat die beswaar is, weet ek nie omdat die twee woorde nòg sinonieme is, nòg mekaar impliseer. Die Versaille-labirinte is immers nie donker nie, maar is nogtans doolhowe.

Maar Oliphant se onderrok hang heeltemal uit as hy skryf: "Herhaling is dalk die rede vir haar indrukwekkende produktiwiteit."

Contradictio in terminis, to say the least. En verder ook totaal onoorspronklik. Ek wil al gil as ek 'n resensie oor Hambidge lees en die ou argument word gevoer: sy is té produktief. Blake, Wordsworth en Milton sou maar 'n rowwe tydjie deurgemaak het indien hulle nou vir die volk sou geskryf het.

Maar - en ek erken dat ek hier eintlik iets in die resensie "bylees" - iewers in my sê 'n stemmetjie dat Hambidge die sonde van alle sondes pleeg: Sy is nie betrokke by die strukkle nie.

Nee, mens-wees is die stryd wat sy aansê. Mens hier, mens nou, ek-mens. Dit is waaroor die digkuns gaan. Emosie, beheersd dog ongetem. Maar 'n verdwaalde Sowetotjie, of swart/groen/goud verwysings sal tog handig te pas kom, of hoe?

En as sy haar digbundels "Noodtoestand I", "Noodtoestand II" noem, dan behoort die Nobelprys vir Letterkunde binne haar bereik te wees. Nè?

Lê ANC bloot

Demokraat van Pretoria skryf:

Ondanks pres FW de Klerk se prysenswaardige stappe van die afgelope maande, is dit sekerlik noodsaaklik om die regering se optrede steeds aan streng kritiek te onderwerp. Vrye Weekblad laat gewis nie na om dit te doen nie.

My probleem is dat u in gebreke bly om ook die ANC en sy bondgenote met dieselfde skerp ontleedmes bloot te lê. Ek noem twee voorbeelde:

In u uitgawe van 12 April val u vir dr Mangosuthu Buthelezi in krasse taal aan. U skryf onder meer: "In die nasionale politiek vind ons Buthelezi 'n verdelende faktor, 'n dubbelprater en 'n magsugtige politikus wat konfrontasie soek."

Daarenteen soek ek vergeefs in u blad na kritiek op Nelson Mandela, die man wat sê (swart) Natallers moet hul wapens in die see gooi; maar in dieselfde asem die voortgesette gewapende stryd van die ANC propageer. (Indien ek gemis het dat Mandela om bogenoemde redes as "'n verdelende faktor" en 'n "dubbelprater" bestempel is, my apologie.)

My tweede voorbeeld: Onder die opskrif "SA nou 'n skuilplek vir 'terroriste'" (Vrye Weekblad, 20 April) skryf u oor "Suid-Afrikaanse agente ... wat betrokke was in operasies en terreurdade waarin tientalle onskuldiges dood is."

Maar het u al ooit die ANC se terreur afgekeur? En waarom steek u die ANC se erkenning van hul marteling van andersdenkendes weg onder 'n powere opskriffie "ANC het gemartel"? (Let wel die aanhalingstekens, so asof dit net 'n bewering is.)

Verstaan my asseblief goed. Ek verdedig nie moontlike wandade deur lede van Inkatha nie. Ek sê ook nie Buthelezi is van alle blaam onthef nie. En ek vergeet nie dat lede van die veiligheidsmagte betrokke was by vreemde optrede nie.

Wel verkies ek om te wag vir die bevindinge van ons howe en geregtelike kommissies. Om hul bevindings vooruit te te loop, is in stryd met die goeie liberaal-demokraties beginsels wat ek graag in die nuwe Suid-Afrika sal wil sien.

Verder weier ek om my oë te sluit vir die afskuwelike dade van terreur wat oor baie jare heen deur die ANC gepleeg is. Soos die stukkend skiet van onskuldige kinders.

Ek weier om oorweldig te word deur "Mandela die Mens" - al is hy sonder twyfel 'n besondere man van statuur. Ook hy is geen engeltjie nie. Allermins.

Ek sou dus graag wou sien dat Vrye Weekblad sy gesonde kritiek 'n bietjie billiker versprei. Dis regtig jammer dat die toon en inhoud van u blad die indruk wek dat u ook maar in die slaggat van tendensieuse joernalistiek val.

Kultuur-skatkis

Hennie Kotze van Parktown-Noord skryf:

Ek wil baie graag aansluit by 'n brief van Henry Oliphant (Vrye Weekblad, 30 Maart 1990).

Afrikaans is 'n lewende en aktiewe taal, en daarom is dit die "plig" van enige aspirerende (Afrikaanse) skrywer/digter om die taal ten volle te gebruik - dit ook uit te brei en die kultuur daardeur te verryk. Dit is hoogtyd dat 'n nuwe geslag van Breytenbachs/Brinks/Le Rouxs die kans gegun word om hul werk aan die publiek voor te lê. Ek weet hulle is almal daar, hulle is net te stil. Net so is dit julle "plig" om diegene wat bereid is 'n plekkie in Vrye Weekblad te gee.

Ek wil ook aan uitgewers 'n versoek rig om skrywers/digters aan te moedig deur publikasie te vergemaklik. Letterkundetydskrifte (byvoorbeeld) is 'n magtige medium, maar weer eens word dit verstomp deur sensuurrade (met lede wat steeds Middeleeuse waardes het) en die feit dat relatief min mense dit lees.

Daarom moet "alternatiewe" Afrikaanse koerante soos Vrye Weekblad - wat 'n groot getal lesers het - 'n poging aanwend om die situasie te verbeter.

Afrikaans is 'n wonderlike taal. Afrikaanse prosa en poësie is 'n juweel in die kultuur-skatkis - ons mag nie toelaat dat sy skitter verdoof nie.

Vrye Weekblad plaas alle briewe wat nie die wet oortree of lasterlik is nie, mits die korrespondent se naam en volledige adres bygevoeg word as 'n skuilnaam gebruik word. Die redakteur behou die reg voor om briewe te verkort. Skryf aan: Die Redakteur, Vrye Weekblad, Posbus 177, Newtown 2113.

Nelson op Afrikaans en Eugene op Engels - wat is volgende?

DIE Afrikaanssprekende wat nie Woensdag geroer is nie toe die ANC se vise-president, Nelson Mandela, 'n deel van sy toespraak voor Groote Schuur in Afrikaans afgesteek het, het nie 'n hart nie.

(Beeld se verslaggewer berig só daaroor: "Mnr Mandela het daarna self 'n toespraak gehou. Dit was grotendeels in Engels." Dis soos Nixon wat voor verslaggewers op die water gestap het en toe die volgende dag die opskrifte moes lees: Nixon kan nie swem nie.)

Bittergal se hart het goed gevoel om op TV te kyk na die twee spanne wat daar staan voor hulle om 'n tafel gaan sit het. En om FW te hoor op Afrikaans skerts met Joe Slovo.

En volgens eerste getuienis het die manne en vroue (daar's nie eens een vrou aan die NP-kant nie!) mekaar regtig begin vind nadat die ys eers gebreek is met die eerste rondte van gesels.

Ja. Dit gaan goed gaan met ons, al is die pad lank en swaar.

Wat 'n kontras was dit nie om die ou klomp suur moere van die KP met hul stywe boude te sien uitstap uit die parlement nie!

* Julle mis die boot, broers!

'n Dooie witman

En daar slaat die Baas van die Boervolk die Rooitaal.

Vrinde, julle moes Woensdagaand vir Eugene Terre'Blanche oor Radio 702 gehoor het. Op Ingils. As hy 'n hot potato gehad het, het hy hom in sy mond gesit. So nou en dan 'n glipsie soos "you was present", maar in elk geval stukke beter as Roelfie Meyer.

Ten years ago I could not spell revolutionary and now I is one.

Hy sal dat 'n mens nuwe respekte vir hom kry.

Maar soos Brolloks se oupa gesê het: al dra 'n aap 'n goue ring, hy bly maar nog 'n lelike ding. Engels of Afrikaans, Terrie bly maar strooi praat.

Soos oor wapens. "Every Boer is an armed man," seg hy. "We are members of the forces, of the commando's. We are farmers, we are hunters, we are fighters. To be a white man in this country without arms is to be a dead man."

BROLLOKS EN BITTERGAL

Nee wat, broer. In Brolloks se boek dra net bang Boere wapens. En die doodste Boere wat Brolloks ken, is dié wat so op strepe elke jaar hul gesinne en hulself met hul vreeslike wapens aan stukkies blaas.

Van die taaiste, dapperste en trotste Boerseuns wat Brolloks ken, het geweier om diensplig te doen en die wapen teen hul landgenote op te neem. Saamstem of nie, dís mos nou guts.

Terrie hou ook sommer sy lyf Oom Paul Kruger. "The ANC is not interested in any form of power sharing. They are not interested in scrapping apartheid. What they really want is my country." Die enigste probleem is dat Oom Paul sy stukkie oor die Uitlanders gesê het, en nie oor mede-Suid-Afrikaners nie.

* Het Terrie dalk 'n sin vir humor? Toe die 702-meisie hom vra wat dink hy van Hitler, antwoord hy: "I think he is dead. What do you think?"

Neef Gatsha

As regdenkende Suid-Afrikaners nog gewonder het oor hoofman Mangosuthu Buthelezi, moet hulle dalk nou hulle minds opmaak.

Kyk wat se vriende het die man: Hennie Muller, leier van die verregse Blanke Veiligheid, sê hy het groot respek vir dié Zoeloe-leier en hy sal selfs nie omgee om self by Inkatha aan te sluit nie.

* Aan jou vriende sal jy geken word...

Pyn in die nek

Brolloks se kollega ontmoet dié week van die Australiese en Nieu-Seelandse televisie-spanne wat hier is om 'n program oor die regses te maak en oormekaar val om die meeste onderhoude met Eugene Terre'Blanche te voer.

"Terre'Blanche is the only politician in South Africa with political impact," verduidelik een van die Australiërs. "Lets face it", sê hy. PW was "f... stupid" en Barend du Plessis is "f... boring".

Dit is kort nadat hy Terre'Blanche gegroet het met 'n: "Hi, you freedom fighter".

Die span verduidelik verder dat hulle die regses bo die onderhandelinge verkies weens die "aanvraag" in Australië en die feit dat hulle vyf jaar laas visums kon kry om die land te besoek.

Toe Brolloks se maatjie sê dat ons ook nie Australiese visums kan kry nie, was sy antwoord: "Yes, but you have apartheid."

* Wil julle nie maar teruggaan na julle f... boring eilandjies nie, kamerade? Ons kan doen sonder julle soort.

MK dril op Welkom...

Sondagaande, as die Vrystaatse son rooi oor die reguit horison sak, sien jy glo deesdae stofwolke opdwarrel tussen die vlae lokasierook.

Of Sondag nou biddag is of nie, dit is die uur waarop die blanke inwoners na hulle wapens gryp en die woonbuurte begin patrolleer.

Want kyk, sê hulle, as Umkonto we Sizwe nou al op munisipale grondgebied met hulle AK47's begin dril, dan moet ons doodseker maak hulle kom nie naby ons vroue en kinders nie.

Nòg die munisipaliteit nòg die polisie van die plek weet van die beweerde MK-oefeninge. Maar hulle weet van die vigilante-patrollies wat deur sekere inwoners van die blanke dorp onderneem word.

Die AK47's, het Brolloks se kollega self gesien, is tuisgemaakte houtgewere waarop die naam van die berugte Russiese aanvalsgewere in helder letters geverf is. Maar van dril in die stof op Sondagaande het die township-inwoners nog nooit gehoor nie.

* Nog 'n "urban legend?"

Die mense wonder...

* Of dit toeval is dat die saak waarin Winnie Mandela se naam genoem word in verband met die moord op kameraad Stompie, op dieselfde dag begin het as die onderhandelinge tussen die ANC en die regering?

* Aan wie se kant regter Louis Harms nou eintlik is? As 'n mens kyk na sy ongewone aggressiwiteit en onsmaaklikheid teenoor almal wat getuig dat hulle deel was van die polisie se moordbendes, dan wonder 'n mens of hy en die polisie se arrogante advokaatjie, Sam Maritz, nie maklik plekke kan ruil nie.

* Of die ANC nie 'n slag sy man in Natal, Harry Gwala, moet vasvat nie? Dié man is 'n klipharde ideoloog wat aanmekaar oorlogspraatjies praat en selfs dié week gesê het die krygshere van Natal gaan ná 'n ANC-oorname voor 'n vuurpeloton sterf.

Vrinde, Egbertus bevind hom in 'n droom

VRINDE, Egbertus bevind hom in 'n droom, dit kan nie waar wees nie, beoordeel die feite maar self. Mis swoep om hierdie gentle soul soos warm lug wat uit Magnus PI se edele hoof ontsnap telkens wanneer hy sy verspotte hoedjie lig.

Harms-kommissies spook om my met premature bevindings en eensydige tussenwerpsels. Miesies Klaagvoort kom deur die hemelruim aangevlieg op 'n vark. Die vark se naam is Pigasus. Hy stel nie belang in die politiek nie en lees nie dié rubriek nie, dus kan ons hom voortaan ignoreer. Die vraag ontstaan dus: wat de hel gaan aan?

Die antichris woo die Skoon Administrasie in 'n bisarre versoeningstryd terwyl Cosatu die strydbyle wat die ANC so plek-plek begrawe het, suutjies oopkrap om vrede mee te verower. Adriaan Vlok sit in die regering se onderhandelingspan. Gatsha Buthelezi gaan sy naam verander. Al dié dinge is waarskynlik verdigsel; die mees geloofwaardige van die lot is Miesies Klaagvoort se vlug op die geprivatiseerde lugredery.

Dis hoe vreemd ons samelewing geword het: dié snaaksighede gebeur daagliks, soos in die wildste nagmerries, en ons aanvaar dit as deel van die dag se verveling. Iewers is daar 'n les te leer, wat dit ook al mag wees.

Groote tent

Die geselsies in die tent by Groote Schuur klink tog te gesellig. Gelukkig word dit gebill as die belangrikste gesprekke van ons geskiedenis, as jy nou die onderhandeling tussen Van Riebeeck en die Griekwas uitsluit. Seg Moeder sy kan die geskiedenis haar nie laat verbygaan nie, sy moet net eenvoudig een van die onderhandelingspanne join. Moeder se mense was hoeka Joiners, die geskiedenis loop sterk in haar gene.

Iedergeval, julle weet waar Moeder staan in die politiek, en haar besondere siening van die toekoms word nie by die huidige samesprekings verteenwoordig nie. Seg sy sy sal dan maar by die ANC se spannetjie aansluit, dan voel sy ten minste jonk in hul geledere.

Is dit dan nie so dat so een of twee van die afvaardiging binnekort hul honderdste verjaardae vier nie? Was dit nie vir Cheryl Carolus nie, was die gemiddelde ouderdom van die ANC-span straks oor die tagtig. Ek sê mos, soos die koning ook nou die dag, wysheid word nie in 'n dag of twee verwerf nie.

Inkatha in the sky

Terwyl die wêreld se oë op die gesprekke gevestig is, stap die voorspelbare doktor Treurmare soos 'n Pied Piper met sy volgelinge die parlement uit. Dit was 'n flater, Oom, daardeur het jy die gedoente mos erken. En trek tog die magie in wanneer jy so voor die kameras verbyloop nè, mens wys tog nie jou salarisverhoging so blatant nie.

Anyway, daar sit die kosbare siele en vertel mekaar hoe hulle mekaar al die jare verkeerd verstaan het, en wat gaan intussen in Ulundi aan? Tienduisend Inkathas stuur 'n opmars van stapel, na die kwaaiZulu polieste nogal, om 'n petisie of 'n ding te oorhandig wat sê hoe wonderlik die polieste nou juis is. Voorwaar vreemd, like carrying coals to Newcastle.

Het 'n regter dan nie nou die dag aangehoor dat kwaaiZulu se polieste by Inkatha moet aansluit nie or else? Nietemin, 'n pragtige gebaar. Maar tog so boring.

Toe word die natuurwette deur 'n hoër hand in werking gestel, so 'n soort Inkatha in the sky. Ja geliefdes, 'n swerm bye sak toe neer op die public-spirited siele en piets hulle van 'n kant af.

Vir 'n oomblik dog hulle nog dis hulle geliefde polieste wat instinktief die sambok aangryp. Dit was 'n vreeslike rondstekery.

Veelsydige president

Vrinde, 'n sappigheidjie wat nie vreeslike exposure gekry het nie, is die onlangse debat in die parlement oor die stemreg en die kieserslyste, dalk selfs dosyne van hulle. Die Grondboonwetlike guru van die Skoon Administrasie meen glo 'n gemeenskaplike kieserslys is nie aangewese nie. Nou klink dit mos na ou nuus, of hoe?

Toe kom die Grote Grondboon self onder Madam De Klerk se skadu uit en vertolk die guru se wyshede. 'n Veelsydige president dié, dit double sommer up as 'n persoonlike tolk ook.

Wat die guru bedoel het, seg dit, is dat daar verskeie kieserslyste moet wees. Haai Oom, bedoel jy dan soos met 'n driekamer-parlement? Seg Moeder het sy dan nie al van so 'n dierasie gehoor nie, dalk tydens haar spioenasie-bedrywighede? Moeder se fakulteite is effens stram so in die kòue, seg sy dit voel asof die winter snags by haar in die bed klim. Seg Oswald nou wie anders sou dit waag?

HOE RYM DIT DAN?

EGBERTUS KLAAGVOORT

Slow motion

Die Koeksistergilde is die afgelope ruk sleg op die agtergrond gedwing deur gebeure soos die byderwetse teleskoopgedoente wat die ruimte ingestuur is, en die groote geselsies by Groote Schuur, en die rugby.

Seg Moeder die ou oge is sat, sy kan nie meer die vinnige bewegings soos Magnus PI se eierdanse volg nie. Daarom kyk sy deesdae maar net rugby wanneer die wit WP-span speel, wys hulle dan nie dié mense die hele tyd in slow motion nie?

Iedergeval, om die Gilde in sy volle glorie te herstel, word daar nou na die advertensiewese gekyk.

Saatchi en Saatchi, daardie towenaars wat selfs vir Miesies Thatcher aantreklik kon laat lyk, gaan die Koeksistergilde nog na 'n vreedsame organisasie laat lyk, wag maar en sien self.

Oswald is al ure lank besig om Miesies Klaagvoort se hare in 'n simboliese Afrikaanse styl op te doen vir die kameras. 'n Vrugteboord van 'n haarstyl, soos 'n rangskikking met Thanksgiving.

Seg Oswald hy sukkel net met die Mangos; hulle gaan glo bananas. Sou Egbertus iets daarmee te doen gehad het?

Wensdenkery?

Vrinde, het julle nou die dag reg gehoor? Madam se man het in die hoge huis hulde gebring aan al sy flexible voorgangers, almal van hulle nou sadly afgestorwe.

Haai? Het die stomme siel dan vergeet of het hy hom oorgegee aan die wensdenkery?

Die Volkslied, soos iemand dit gestel het, is nou wel uitermate stil, maar hy is nog bo die grond. Maar dan is dit seker die stoffasie waarvan flexibility gemaak is.

Het jy iets op die hart? Bel ons en lug jou mening. Die nommer is (011) 836-2151. Een van ons verslaggewers sal notas van die gesprek maak en 'n opsomming daarvan sal op dié bladsy geplaas word.

('n Woedende) Abrie Viljoen van Potchefstroom sê: "Julle moet vir dr Verwoerd uitlos. Dis onnodig om 'n bespotting van hom te maak. Ek sal wragtig Vrye Weekblad toe kom en groot moeilikheid maak. Dis nie 'n dreigement nie. Ek is nie bang vir De Klerk of die polisie nie."

Die eienaar van die Highway-kafee op Roodepoort sê: "Hoera! Die kafee het sy eerste Vrye Weekblad verkoop."

Samuel Terblanche van Sunnyside, Pretoria sê: "Ek soek nog steeds vir daai Piet Skiet want ek wil 'n masjiengeweer hê."

André Vermeulen van Kemptonpark meen dat Beeld die Afrikaners nou deur die modder sleep: "Moet hulle nou die woordeboek-verduideliking van 'don't jump the gun' in hulle koerante sit? Elke Boer weet wat dit beteken en gebruik die Engels daarvoor. Nou wag almal net vir die skoot, dan skiet ons almal op mekaar!"

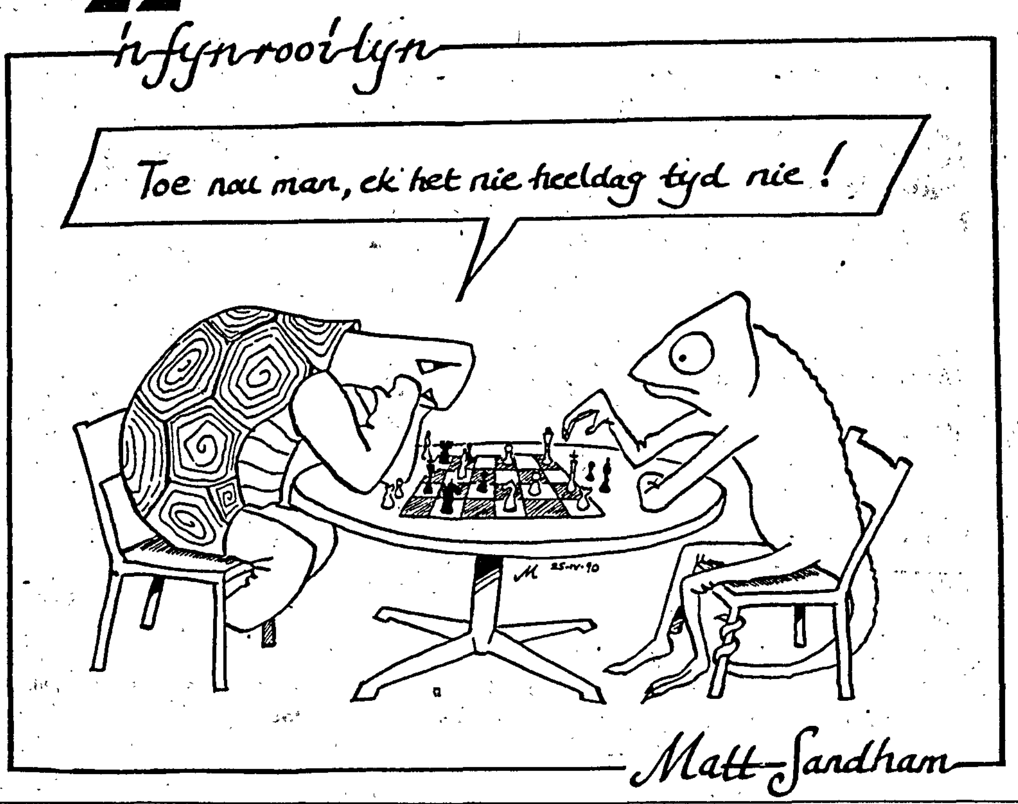

Kleinadvertensies

Om 'n advertensie in hierdie kolomme te plaas, bel vir Clara of Cathy (011) 836-2151, fax (011) 838-5901, of skryf aan Posbus 177, Fordsburg 2113. Die spertyd vir kleinadvertensies is 5 nm op die Dinsdag voor publikasie.

Persoonlik

Die Takhare vir Vrede sê sonder die liefde gaan julle gesprekke niks oplewer nie

Bleskoppe teen Apartheid wonder wat van Magnum PI geword het - is hy dalk die volgende minister van verdediging van Bophuthatswana?

Kaapse Afrikanernool, dromer, tekenaar, breyten-bedonnerd en dies meer soek nice skinder-, teater- en ander escapist-vriende aangesien veeleisende werkklading geen tyd beskikbaar stel vir ontwikkeling van siel. Skakel (indien jy in dieselfde bootjie voortslog) Karen: (011) 793-2135

Werk

Alle meisies en vroue, asook klein seuntjies en dogtertjies, om op sekere Saterdae as modelle vir ons modes in ons modeteater in Johannesburg op te tree. Geen ondervinding nodig nie. Vir meer inligting skakel (011) 834-4738 of (011) 836-9171 X 15 slegs in die aande. Of kom sien ons by The Star Spangled-promosies, 1st Vloer Connaught Mansions, Breëstraat 215, Johannesburg

Experienced committed tutor needed for a Saturday Education programme in Pretoria. Subjects: English, Afrikaans, Maths, Science, History, Biology & Geography. Teaching through the medium of English. Please phone Jenny (011) 339-2392

Woonplek

Aucklandpark: Kingsway Mansions: Pragtige woonstel om te deel, vir meer inligting skakel 447-3498 en los 'n boodskap

Florida-heuwels. Ek het 'n yuppie-meenthuis te koop in dié gesogte gebied, 234 vierkante meter. Prys R250 000, gehalte afwerkings oral. Eikehoutpanele, wolmatte. Skakel Susan by (011) 679-4640 of (011) 764-4778

Florida-heuwels. Vyfslaapkamerhuis, ondervloerse verhitting, uitsig, privaatheid en nog baie meer. Gehalte huis vir groot gesin of konsultant. Skakel Susan (011) 679-4640 of (011) 764-4778

GARDEN ROUTE: Riverside House, Great Brak River R50 per person per day B & B. Lunch/Dinner extra. River frontage. Splendid beach nearby. Phone (04442) 3387.

Nagraadse student of professionele persoon om aangename woonstel in Kenilworth, Kaap te deel, skakel (021) 619233 na 6nm

Bekwame, betroubare huishulp benodig akkommodasie in Brixton. Beskikbaar vir huiswerk drie dae per week. Werk reeds twee dae. Vergoeding onderhandelbaar. Vir getuigskrif en navrae skakel 782-471/6 kantoorure of 837-1358 na ure

Dienste

REGTERBREIN-DINAMIKA
Vermeerder jou kreatiwiteit, produktiwiteit, probleemoplossingsvermoë, intuïsie en kommunikasie dramaties. Werkswinkel van 67 aangename oefeninge aktiveer jou artistieke brein. Skakel (011) 643 4659

Bedrewe verwer. Huise, woonstelle, kantore. Uitstekende verwysings. Vir verdere inligting skakel (011) 728-4678 (Vrydae, Saterdae en Sondae) of skakel (011) 787-7734 Maandae.

Tik- en vertaalwerk, bel Louise by (012) 46-6577

Set builder anytime period. Specialises in far away places. Good CV. For more information phone 788-4501

Yoga Class - A garland posture. Ashtanga, Iyengar, Hatha, Tantra, Kundalini. Private tuition available. Special classes for pregnant women. Please call Ushke at (011) 614-5398

TAROT readings
Uncovering what you really are, of letting yourself be yourself, of letting everything that is not yourself, fall away. R30. Please phone Ushke at (011) 614-5398

Diensplig Adviesdiens. Vir gratis en onafhanklike advies op enige navrae oor diensplig. Skakel Durban (031) 301-5663 Richard (w), Pietermaritzburg (0331) 944079 Mark (h), Kaapstad (021) 689-1194 (5.30nm tot 7.30nm), Grahamstad (0461) 26067 Rudi (h), Oos-Londen (0431) 27713, Port Elizabeth (041) 56-1483, Pretoria (012) 320-2230 Alice (w), Johannesburg (011) 614 8106 Neil (h) of gaan na die Metodiste Kerk, Pritchardstraat 79 op Dinsdae van 4.30nm tot 7.00nm

POWA (People Opposing Women Abuse) is 'n ondersteuning- en inligtingsdiens vir mishandelde en verkragte vroue. Ons bied ook werkswinkels en opleidingsprogramme aan oor geweld teen vroue. Vir verdere inligting skakel (011) 642-4345

Visual art courses
Learning to see. Eye training to look at shape, form, colour dimension translated into drawing, painting, sculpture and crafts. Classes available day and evening for children and adults. Phone Maggie van Wezel at 614-7297 after 5pm

Vertaalwerk/proefleeswerk: Engels/Afrikaans, Afrikaans/Engels, alle tekste (ook tegnies). Billike tariewe. Faksdiens ook beskikbaar. Skakel Julia (021) 797-3412.

CRAFTS
Have you got some unusual knick-knacks to sell at the Flea Market? Tel Manfred at (011) 788 3994

Gebeure

Die Johannesburgse Kindertehuis bied die volgende program aan: STEP-TEEN, program vir ouerpare - sistematiese onderrig vir doeltreffende ouerskap van TIENERS. Vanaf 25 April tot 20 Junie 1990. Die program word oor nege weke op Woensdagaande aangebied. Alle belangstellende ouers moet Joan Rubinstein of Cheryl Lyons skakel by 648-1120

Woensdag 9 Mei - U word uitgenooi om u wegneemete om 1nm na die USIS-ouditorium, 3e vloer African Lifegebou, Commissionerstraat 111, Jhb te bring vir 'n reeks middaguurvideo's. Almal welkom

Mark

Illustrations, comics, logos and graphics designed and executed. Good, quick and cheap. Contact M Krouse and A Lord at (011) 339-6880 day and night

Stukkende draaitafel te koop. Kief shortwave, R50 of naaste aanbod. Kontak Valiant Swart, p/a Songka Produksies, Drostdystraat 3, Stellenbosch

Kashgar

Handgeweefde dhurries (gestreepte katoensakke) en silwer juweliers ware van Nepal, Indië en Thailand te koop. Winkel 68, The Firs, Rosebank. Tel: (011) 880-3566

Tarief : R10 vir 25 woorde of 'n gedeelte daarvan

JACOB REGO P

HELP OM VERLORE ENERGIE TERUG TE PLAAS DEUR DIE VOEDINGS-VITAMINES WAT VIR NORMALE LIGGAAMLIKE FUNKSIES VEREIS WORD, TE VERVANG

Stuur R20 (AVB ingesluit) vir 30 kapsules, saam met die koepon hieronder, aan: EMCOR, Posbus 582, Milnerton 7435. Tel (021) 551-4360

Naam: ....
Adres: ....
.... Poskode: ....
Telefoon: ....

OOK VERKRYGBAAR BY JOU NAASTE APTEEK

Sonder Frith is Comrades baie glans kwyt

HAZEL WOODWARD

FRITH VAN DER MERWE se besluit om haar weens 'n besering aan vanjaar se Comrades-ultra te onttrek, kom as 'n groot slag vir dié beroemde wedloop.

Sy het die afgelope twee jaar iets vermag wat geen vrou voor haar beskore was nie: sy het die kalklig geheel en al by die mans gesteel. Daar was vanjaar vroeg al groot opwinding oor haar kanse om die eerste vrou te word wat onder die eerste tien deelnemers eindig.

Om alles te vererger sou dié Comrades haar laaste gewees het, omdat sy haar op die standaardmarathon wil toespits. Nou is sy moontlik vir die Comrades verlore.

Almal begin egter besef dat Frith een van die beste vroue-marathonatlete ter wêreld is. Sy moet nou die kans gegun word om haar talent ten volle te ontgin, en 'n moordende ultra soos die Comrades werk beslis nadelig op 'n marathon-atleet se prestasies in.

By dié jaar se SA marathonwedloop het sy haar persoonlike beste tyd behaal - 2 uur 27 min. 36 sek. wat ook 'n nuwe Suid-Afrikaanse rekord is. Een van Frith se langtermyn doelwitte is om die wêreldrekord vir vroue te klop. Dis maar net ses en 'n half minute wat sy moet afsny: so 'n raps minder as 10 sek. per kilometer.

So gestel, klink dit nie te veel nie, maar om die laaste grens tussen 'n goeie tyd en 'n briljante een oor te steek, is altyd bitter moeilik.

Haar volgende doelwit is 2 uur 25 sek. en oor twee jaar wil sy die rekord aandurf.

Ongelukkig is haar ideaal om onder die eerste tien in die Comrades klaar te maak, met die beenbesering voorlopig daarmee heen.

Sy het 'n stresfraktuur opgedoen terwyl sy verlede week in Durban geoefen het. Dit is deur oorgebruik veroorsaak - iets wat algemeen voorkom by hardlopers van die Hoëveld wat aan die kus hardloop.

Omdat daar aan die kus meer suurstof in die lug is, is dit makliker om te hardloop, wat daartoe lei dat hardlopers hul spiere en bene ooreis.

Frith lyk altyd asof sy op haar gemak hardloop, nooit asof sy haarself te hard druk nie. Haar styl is egalig, wat die risiko van beserings verminder, maar dié keer het selfs sy meer gedoen as wat haar liggaam kon verwerk.

By haar huis word gesê dat sy nie met koerantmense wil praat nie.

Hulle sal dit moeilik erken, maar baie mans is seker heimlik bly oor haar onttrekking. (Chauviniste verwerk 'n nederlaag teen 'n vrou maar moeilik).

Met Frith uit, is die wedloop wawyd oop vir enige van die voorste vroue-marathonatlete in Suid Afrika.

Vrye Weekblad het met 'n paar kenners gepraat om te sien wie dink wat.

Grahame Palmer van SA Runner glo Valerie Bleazard van Benoni Northerns sal eerste wees, Helen Lucre van Natal tweede en Ralie Smit van die Pretoriase Marathonklub derde.

Nee, nee, meen Vreni Welch (wat altyd op hoogte bly). Valerie is swanger en Helen se inskrywing is nog nie ontvang nie, dus is dit hoogs onwaarskynlik dat sy sal hardloop.

Vreni glo Tilda Tearle van Savages gaan eerste wees, Di Terreblanche (wat vyfde in PE was) sal tweede eindig en Hazel Hairs van Jeppe derde. sy stem egter saam dat Ralie daar iewers sal wees, en meen Nadine Harrison sal ook goed vaar. Maar 'n tyd van onder sewe uur? Miskien so skraapskraap!

ONS IS DIE NUWE SUID-AFRIKA

Vrye Weekblad

Vrye Weekblad is 'n onafhanklike weeklikse koerant wat uitgegee word deur Wending Publikasies Beperk (Reg. no. 88/04168/06). Die direkteure van Wending Publikasies Beperk is Max du Preez, Christo Nel, Chris Otto, Van Zyl Slabbert en Sampie Terreblanche. Die aandeelhouers van Wending Publikasies Beperk is die direkteure en werknemers van die maatskappy.

Wending Publikasies Beperk en Vrye Weekblad se adres is: Breëstraat 153, Newtown.
Die posadres is Posbus 177, Newtown 2113.
Die telefoonnommer is (011) 836-2151-9 en die faksnommer 838 5901.

Redaksie

Redakteur: Max du Preez
Hoofredaksie: Elsabé Wessels, Jacques Pauw, Ina van der Linde en Hennie Serfontein
Nuusredaksie: Christelle Terreblanche, Christelle de Jager, Audrey Brown, Pearlie Joubert, Phineus Tshukudu, Irene Louw
Sub-redakteur: Ryk Hattingh
Ontwerp: Andrea Vinassa, Esma Anderson
Vrydag-redaksie: Andrea Vinassa, Koos Prinsloo
Sportredakteur: Tinus Horn
Vrye Weekblad Boeke/Books: Koos Prinsloo, Ryk Hattingh

Bestuur

Advertensies en bemarking: Manie Eagar, Gwynne Bramley Wray
Administrasie en verspreiding: Kee-Leen King
Redaksionele assistente: Laetitia Pople, Cathy Fennessy
Boekhouding: Clara Nkutha
Kantoorbestuur: Joseph Moetesi, Vernon Zulu, Hazel Woodward

Buitekantore

Kaapstad-kantoor: Elsabé Wessels. Tel (021) 22 2520
Pretoria-kantoor: Ina van der Linde. Tel (012) 834 879
Vrye Weekblad kos R1,33 plus 17c AVB. Dit kos R75 (AVB ingesluit) om vir 'n jaar lank in te teken, en R40 (AVB ingesluit) vir ses maande. In Namibia, Swaziland, Lesotho en Botswana kos die koerant R1,50 plus verkoopbelasting. Tariewe vir buitelandse intekenare is op navraag by Cathy Fennessy beskikbaar. Probleme met verspreiding moet gerig word aan Cathy Fennessy by (011) 836 2151.

Sportbeserings (8)

Tenniselmboog is strawwe drinkers se voorland

HAZEL WOODWARD

ELMBOË werk die meeste van die tyd so egalig soos geoliede masjienonderdele. Soos met enige meganiese ding is daar ongelukkig baie wat kan verkeerd loop.

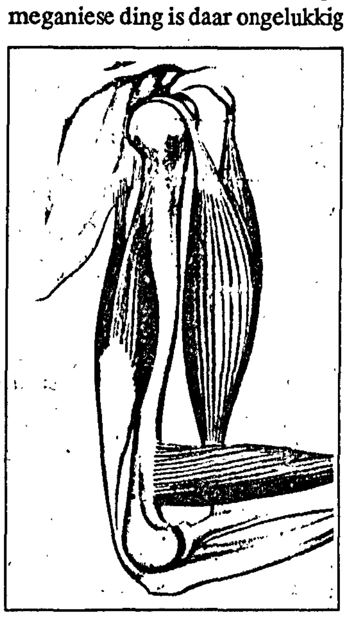

Oorgebruik en 'n gebrek aan koördinasie veroorsaak die meeste beserings van die elmboog- en gewrigspiere. Baie sportsoorte het hulle eie name vir beserings, soos byvoorbeeld tenniselmboog, wat ewe maklik deur iemand wat 'n skroewedraaier gebruik, opgedoen kan word.

Dié besering, wat ook spies-, gholf- en gooiers-elmboog heet, tref 'n mens op of rondom die benerige knop aan die binnekant van die elmboog.

Om sake verder te kompliseer, het verskillende elmboogbeserings ook partykeer dieselfde naam.

So dui die term tenniselmboog op 'n hele klomp verwante beserings: as die elmboog pyn as jy hom reguit maak; as hy pyn as jy hom buig; of as die punt van die elmboog altyd seer is.

Die belangrikste om te onthou in verband met elmboogbeserings is as jy aanhoudend 'n prikkeling (pins & needles) voel, moet jy dadelik 'n dokter spreek.

As 'n kind sy of haar elmboog beseer, kan dit hul groei benadeel. Beserings moet dus onder geen omstandighede geïgnoreer word nie.

Gewrigte en hande, wat 'n garingdraadjie deur 'n naald se oog kan steek en ook 'n dodelike karatehou kan uitdeel, verg besonder baie van die brein se kapasiteit.

Hulle is voorspelers van die spel van die lewe, die eerste verdedigingslyn en as sulks word hulle baie beseer.

Daar is soveel beentjies en litte in die hande dat self-diagnose moeilik is. Raadpleeg eerder 'n dokter.

Bl 23: Comrades baie glans kwyt

Buksie van Soweto dalk reg vir Brian, maar ...

WBA staan in Dingaan se pad

Berigte deur TINUS HORN

DIE Wêreld-boksvereniging (WBA) se beleid om geen Suid-Afrikaner op sy ranglyste toe te laat nie, sal verhinder dat Dingaan Thobela binnekort 'n kans kry om 'n uitdaging aan sy landgenoot Brian Mitchell om sy junior liggewig-titel te rig.

Die WBA gaan Suid-Afrika se posisie glo binnekort heroorweeg maar soos sake nou staan, is Thobela se kans op 'n titelgeveg nul.

Mitchell se welslae is al wat tot dusver 'n algehele WBA-boikot teen Suid-Afrika verhinder het.

Dit wil dus lyk asof Thobela se heil vir eers by die onbenullige Wêreld-boksorganisasie (WBO) lê.

As sy maklike oorwinning oor die WBO se liggewig-kampioen, die Mexikaan Maricio Aceves, verlede naweek in 'n nie-titelgeveg enige aanduiding is, is die titel Thobela se voorland.

Waar Aceves die titel vandaan kry, weet nugter. Hy het glad nie na 'n kampioen gelyk nie en as hy nie aan die begin van die agtste ronde besluit het om in sy hoek te bly nie, sou Thobela hom waarskynlik uitgeslaan het.

Die buksie van Soweto se skittervertoning het boksgeesdriftiges opnuut laat wonder hoe hy teen Mitchell sou vaar.

Hoewel hulle al teen twee gemeenskaplike teenstanders geboks het, is enige direkte vergelyking wat op hul vertonings in dié gevegte gegrond is, misleidend.

Thobela se kamp is vinnig om te sê dat hy Danilo Cabrera én Felipe Orozco uitgeslaan het, terwyl Mitchell met punte-oorwinnings tevrede moes wees.

Dié uitslae dui eerder op 'n verskil in die boksers se benadering as in hul vermoëns.

Mitchell is 'n bokser wat sy teenstanders moeg baklei en deurentyd punte insamel, terwyl Thobela - wat self oorgenoeg krytvernuf het - harder slaan en altyd 'n gaping vir 'n uitklophou soek.

Mitchell wen die meeste van sy gevegte met punte; Thobela is besig om in 'n uitklop-spesialis te ontwikkel.

Wat niemand kan ontken nie, is dat Thobela veel beter teenstand sal bied as 'n hele paar van die oorsese teenstanders wat Mitchell die afgelope paar jaar gepak het.

Selfs Jackie Beard, wat die voorste aanspraakmaker op Mitchell se titel was voor hul geveg 'n maand gelede, sou stellig nie teen Thobela staande kon bly nie.

Dit is opmerklik dat Thobela min enkelhoue slaan en eerder met hoogs doeltreffende kombinasies aanval.

Dit is wat kampioene van goeie probeerders onderskei.

Wat 'n mens nie uit die oog moet verloor nie, is dat Thobela deesdae meesal as liggewig in die kryt klim. Sal hy die oortollige massa kan afskud om weer as junior liggewig te baklei en indien wel, hoe sal dit sy vertonings beïnvloed?

Of Rodney Berman bereid sal wees om Mitchell se goeie rekord teen 'n vegter van Thobela se gehalte op die spel te plaas, is ook 'n ope vraag.

Dit sal dalk nie raadsaam wees nie.

Soos Thobela lyk Nika Khumalo bestem vir groot dinge.

Verlede naweek se uitklop-sege oor Kenny Vice was een van die indrukwekkendste vertonings van sy loopbaan.

Khumalo se aggressie verseker dat sy gevegte altyd groot opwinding oplewer en hy kan een van Suid-Afrika se grootste trekpleisters word.

Vice is vanuit die staanspoor op die agtervoet gedwing en het veel minder telhoue as Khumalo geplant voordat hy met 'n allemintige regter uitgeslaan is.

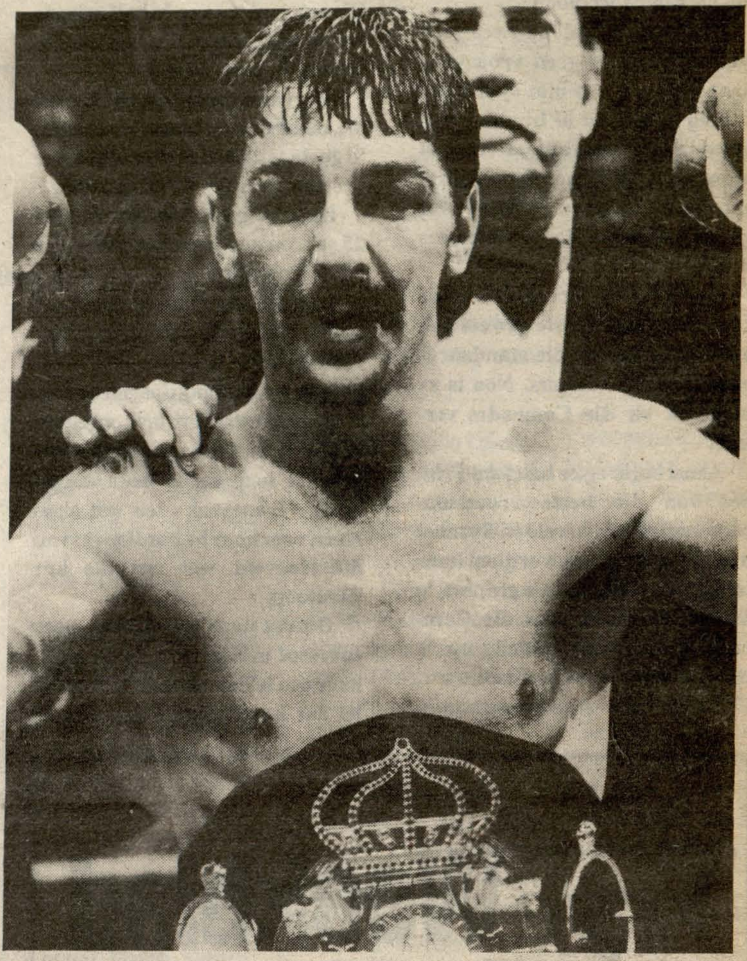

Brian Mitchell

Frost breek droogte

DIE wendroogte is gebreek. David Frost se sege in New Orleans verlede week was sy eerste vanjaar op die Amerikaanse toernooireeks, en die manier waarop hy dit vermag het sal toeskouers en TV-kykers nog lank bybly.

Hy het die bal met 'n bykans onmoontlike plofhou uit die sandkuil in die putjie laat rol vir 'n voëltjie drie op die agtiende, wat aan hom 'n oorwinning met 'n enkele hou oor Greg Norman besorg het.

Selfs gelapte OVS lyk te sterk vir Transvaal

NATAL se rugbyspan het verlede naweek gewys hy gaan vanjaar 'n bedreiging vir Noord-Transvaal en die Westelike Provinsie inhou. Ná môre sal ons weet wie van Transvaal of die Vrystaat saam met die bogenoemde drietal gereken kan word.

Hulle pak mekaar in hul eerste Curriebekerwedstryd van die seisoen in Bloemfontein en die verloorder sal moeilik van so 'n vroeë terugslag herstel.

Die Vrystaters het tot dusver vanjaar veel beter as Transvaal vertoon en hom oortuigend in die eindstryd van Yardley Gold se aandreeks geklop. Op grond hiervan moet hy beslis as die gunsteling beskou word.

Die Blikore sukkel egter kwaai met beserings en môre se wedstryd sal wys of hulle die diepte het om dié probleme te oorbrug.

Hulle gaan veral vir Henry Honiball mis.

Dié jong speler het hom binne twee jaar as een van die opwindendste losskakels in die land gevestig en is 'n belangrike wapen in die Vrystaat se arsenaal.

Helgard Muller neem die nommer 10-trui by hom oor. Hy is 'n ervare speler wat al in die verlede goeie spel op losskakel gelewer het, maar dit bly 'n waagstuk om 'n man uit sy gereelde posisie te kies.

Op dié vlak kry 'n losskakel nie altyd die kans om te dink nie; hy moet instinktief die regte besluite neem. Dit is veel gevra van iemand wat nie aan 'n posisie gewoond is nie.

Albei spanne moes noodgedwonge veranderinge aan hul agttalle aanbring. Vir Transvaal kan die onttrekking van Broodwa Oberholzer 'n bedekte seën wees. John Mitchell, wat by Wits in die skadu van Steve McFarland speel, is moontlik die beste haker in Transvaal. Nou kry hy die kans om dit te bewys.

Dit lyk in elk geval of Transvaal se haker-probleme op 'n end is, met die nuus dat Harry Roberts terug is uit Engeland. Geen provinsie wat 'n keuse tussen spelers soos Roberts en Mitchell het, kan kla nie.

Op Loftus kry Noord-Transvaal stellig vanaand twee pasella punte wanneer hy Noord-Vrystaat pak.

Die Perstruie beleef hul swakste seisoen in jare en dit sal 'n groot verrassing wees as hulle die Ligbloues vir 'n oorwinning laat sweet.

Vrydag

onder redaksie van
ANDREA VINASSA

Vir die teaterliefhebbers wat die Black Sun mis is daar nou Teater Voltaire: hul jongste aanbiedings (Sondagaand 6 en 13 Mei) is Ian Fraser se "In Search of Stoffel Botha's Brain", "Dead Technology" deur Melinda Ferguson en Megan Choritz, asook Neil X en Pierette se "Stoutstokkies". Dié nuwe teater word gehuisves in die Junction-nagklub, h/v Claim- en Breestraat, Johannesburg en opvoerings begin 7-uur. Toegang R5.

Vir Volk en filmbedryf

'n SA prent waaroor ons ons nie hoef te skaam

Die Suid-Afrikaanse rolprentbedryf is dood. Lank lewe die Suid-Afrikaanse rolprentbedryf. Die eerste amptelike vertoning van die rolprentweergawe van "The Fourth Reich" wat verlede jaar as 'n mini-reeks met die werktitel "Operation Weissdorn" plaaslik verfilm is, het 'n mens weer hoop gegee vir 'n Suid-Afrikaanse rolprentbedryf. Met Manie van Rensburg as regisseur en Marius Weyers, Ryno Hattingh, Ian Roberts, Elize Cawood en Grethe Fox in die hoofrolle, is die prent gegrond op Hans Strydom se "For Volk and Führer: Robey Leibbrandt and Operation Weissdorn". ANDREA VINASSA het met die prent se vervaardiger, David Selvan, gesels

MET die herskryf van Suid-Afrika se tragiese geskiedenis sal baie simboliese bloed nog gegiet word. En, anders as in die Anglo-Boere-oorlog, waar daar net twee spelers was, is die omvang van die debat oor wie se geskiedenis dit nou eintlik is, wie die skurke was en wie die slagoffers, nou heelwat wyer.

Nou speel almal van die Pan Africanist Congress, die African National Congress, die wit liberale, die Nasionale regering, die Afrikanerweerstandbeweging tot die Boerestaatparty saam in die herkonstruering van die verlede.

Juis nou verskyn talle TV-produksies - "Barney Barnato", "Meester", "Arende" en sy opvolgreeks, "Veldslag", "Adam", "Heroes" - oor belangrike mylpale in die geskiedenis van wit Afrikaners op die kassie of word dit verfilm.

Dit is veral betekenisvol, met die herlewing van ekstreme regse sentimente kompleet met die ikonografie van neo-Nazisme, dat 'n prent soos "The Fourth Reich" nou voltooi is.

Die prent, wat tydens die Cannes-rolprentfees as reeks en vollengte prent verkoop gaan word, handel oor die Suid-Afrikaanse boks-kampioen Robey Leibbrandt se mislukte poging om die premier, Jan Smuts te vermoor. Leibbrandt is tydens sy deelname aan die 1936-Olimpiese spele deur die Hitler-regering gekoöpteer en as Nazi opgelei. Hy sou aansluit by bestaande regse magte - die Ossewa-Brandwag - en die leiding neem in 'n staatsgreep deur Jan Smuts eers om die lewe bring. Sy pogings het misluk danksy die vernuf van 'n polisieman - Marius Weyers speel Jan Taillard - en omdat die Ossewa-Brandwag hom nie in hul midde verwelkom het nie.

Rommel

Die verhaal is nie net 'n eienaardige detail in die Suid-Afrikaanse geskiedenis nie: "Dié gebeurtenisse is intrinsiek interessant vir die hele wêreld. 'n Staatsgreep sou direkte militêre implikasies gehad het," sê David Selvan, 'n Suid-Afrikaner wat in Londen woon.

As Jan Smuts nie besluit het Suid-Afrika moes aan die Tweede Wêreld-oorlog deelneem nie, sou Rommel dalk 'n oorwinning in Noord-Afrika behaal het en die koers van die oorlog heelwat anders laat verloop het. Het die Nazi's 'n vastrapplek in Suider-Afrika gekry, het hulle oor belangrike metale in die vervaardiging van wapentuig beskik.

Toevallig was dit die einste Jan Taillard wat die geledere van Nazi-ondersteuners in Suidwes-Afrika geïnfiltreer het en 'n staatsgreep dáár onderskep het. Taillard is later gestuur om Smuts se sluipmoordenaar uit te snuffel.

Dit klink soos 'n romantiese cliché... maar "The Fourth Reich" is die produk van genuanseerde denke en 'n poging om die amnesie en vooroordeel rondom aspekte van die geskiedenis op te hef sonder om valse helde en valse skurke te skep.

Nazi-ondersteuners

Die werklikheid is eintlik veel interessanter as die verhaal wat op die silwerdoek uitgebeeld is: "Die waarheid wat vir die werklikheid geld, is nie noodwendig waar vir 'n rolprent nie." Jan Taillard het 'n staatsgreep in SWA verhoed deur hom aan te sluit by 'n klomp Nazi-ondersteuners en tydens 'n dronkspul deur 'n laai gekrap en die hele lys gekry. Toe hy vir Leibbrandt probeer opspoor het, het hy toevallig langs Leibbrandt se minnares gaan woon. Die plaas is in die omgewing van Brits waar Smuts ook gewoon het.

Omdat die toeval soos 'n Hollywoodversinsel geklink het, moes Selvan-hulle die saak vir Taillard die rolprentkarakter heelwat bemoeilik.

"The Fourth Reich" is nie 'n "politieke" prent as sodanig nie, maar fokus op die interpersoonlike verhoudinge van die mense agter die grootse politieke gebeurtenisse. Taillard knoop 'n liefdesverhouding aan met Leibbrandt se minnares, Irna Dorfmann (Grethe Fox), waarop sy pro-Nazi vrou Romy (Elize Cawood) hom verlaat. 'n Mens ontmoet die wêreld stoei-kampioen Johannes van der Walt (Ian Roberts), Leibbrandt se hoofhandlanger wat die OB verlaat om hom by die rebellegroep aan te sluit.

Karikature

Te oordeel aan die karikatuuragtige Afrikaners in al die buitelandse prente oor Afrikaners, voel regisseurs hulself seker verplig om Afrikaners as deurtrapte skurke uit te beeld. Selvan ondergrawe dié verksynsel deeglik deur aan Leibbrandt en sy sersante menslikheid te verleen.

Kritiek deur van ons meer geesdriftige ideoloë, dat "The Fourth Reich" 'n "pro-Afrikaanse" prent is - wat dit ookal mag beteken - doen die rondte.

Selvan sê die Afrikaners is doelbewus nie as kru karikature en gewetenlose fanatici uitgebeeld nie, want om die gevaar van regse ywer te vereenvoudig, is om dit te verontagsaam. "Daar is 'n ongelukkige, maar baie werklike opbloei in Frankryk, Duitsland (ook in Oos-Berlyn) van ekstreme nasionalisme." Supernasionalisme eindig gewoonlik in fascisme, sê hy.

"Ons het met die prent baie deurbrake

Vervolg op bladsy 3

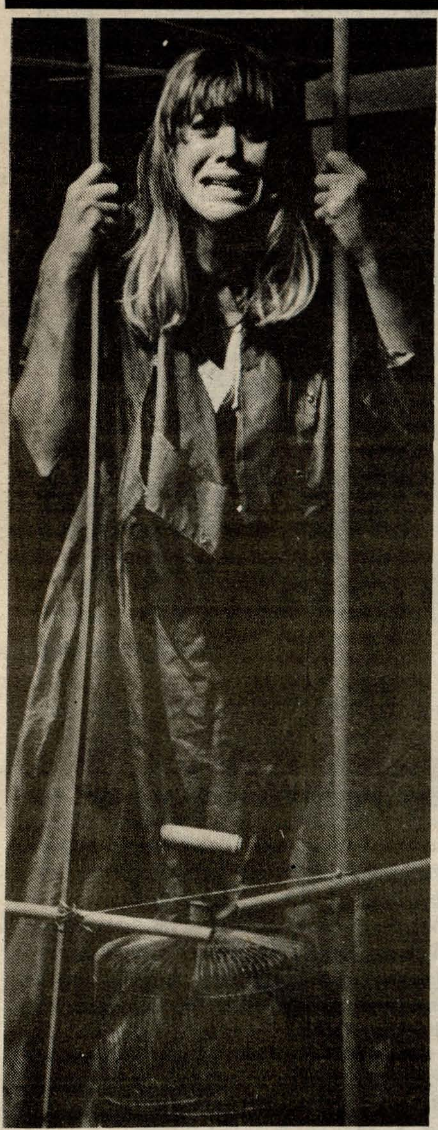

Charles Fourie se "Die Parrot Woman" en "Grot van die kaalkoppe" is nog tot môre-aand in die Mark-Teater se repetisielokaal te sien. Henriëtta Gryffenberg (bo) se vertolking van 'n Boere-vrou wat daarvan verdink word dat sy haar gesin vermoor het, is 'n kragtoer. Marlene Blom het die choreografie behartig van "Grot van die kaalkoppe", 'n ekspressionistiese uitbeelding van die magsverhouding tussen drie kaalkop-kêrels wat hulle in 'n grot afsonder om 'n lewenstyl wat bo materialisme verhewe is, te ondersoek.

Fynproe

Nettie Pikeur

Mans is mal oor poeding

JA, Mans is mal oor poeding - solank dit nie kondensmelk in het nie.

SKRYF tog oor poeding, sê 'n paar mans die week. Hoekom kry ons nooit behoorlike poedings nie?

(Want julle verkies groen jellie met blikvla, dis hoekom. En julle hou ook nie van trifle oftewel koekstruif nie. Mans verstaan nie hoekom 'n mens boudoir biscuits en jellie meng nie. Ek ook nie, maar watch this space as Kersfees kom.)

Hier is dus die goddellikste poedings in die land. Sonder enige kinderparty-nonsens soos kondensmelk, Flake-sjokolade, klapper, kitsbokspoeding of malvalekkers. En geen verskoning vir die oormaat eiers en room nie - as jy jou bekommer oor cholestrol, my bro', eet jy growwebrood en Marmite vir poeding.

Karringmelkpoeding

Helma Schneider van Hermanus maak karringmelkpoeding so: meng 2 eetlepels botter met 'n driekwart kopie suiker. Skei 3 eiers en klits apart. Klits die eierdooiers by die botter-suiker, voeg 'n driekwart koppie meel by en laastens 500 ml karringmelk.

Voeg die styfgeklitste eierwitte by, giet in 'n gesmeerde glasbak vir mooi, en bak vir 45 minute teen 180 grade C.

Soos Leipoldt altyd gesê het, met een woord heerlik.

Japie se gunsteling

Hierdie poeding maak sterk manne week. Verdubbel maar die hoeveelheid, want een of ander honger man gaan wel laatnag op soek wees na iets soets, of selfs die volgende oggend 'n skeppie of twee geniet saam met sy koffie. Die poeding is ewe goed warm as koud.

Skei twee eiers en meng die dooiers met 'n koppie suiker. Klits goed. Voeg 'n kwartkoppie meel om die beurt met 'n koppie melk by. Voeg driekwartkoppie suurlemoensap by, asook die fyngerasperde skil van een suurlemoen. Smelt 3 eetlepels botter en roer dit by.

Klits nou die eierwitte tot styf en vou in die mengsel. Giet in 'n vuurvaste bak, en plaas die bak in 'n groter bak met warm water. Bak vir 45 minute teen 180 grade C.

Die poeding bak bruin bo-op en is souserig onder.

Ricotta-room

Dié Italiaanse roomkaas met sy sagte, soeterige geur kan jy by delikatesses koop en soms ook by supermarke. Dis duur, maar dit werd, veral in dié poeding.

Meng 'n pakkie ricotta - sowat 'n koppie en 'n half - met twee eierdooiers en twee lepels suiker.

Klits goed, of nog beter, meng dit in jou Magimix.

Voeg een lepel brandewyn by, en dan drie lepels goeie droë of selfs soet sjerrie.

Die hoeveelhede maak nie saak nie - proe tot dit reg lyk en smaak.

Skep op saam met digestive-biskuitjies. Verleidelik lekker.

Biscuit tortoni

Ek het lank gesoek na die oorsprong van die gereg, maar niemand kan eintlik vir my sê waar dit vandaan kom nie. Dis nie Italiaans nie, die naam ten spyt. Dalk Amerikaans? In ieder geval heerlik, ryk en skouspelagtig.

Maak jou yskas baie koud.

Klop 500 ml room en 250 ml suurroom met 'n paar lepels strooisuiker asook 'n klein knypie sout om die geur na vore te bring.

Skep die mengsel in 'n broodpan, maak toe met aluminiumblad en vries tot amper solied.

Hoe lank hang van jou yskas af - oornag miskien.

Haal dan die mengsel uit en druk fyn wanneer dit werkbaar is.

Voeg 'n paar lepels soet sjerrie, muskadel of selfs egte gefortifiseerde soetwyn - jou eie smaak sal jou lei - en voeg sowat tien fyngedrukte growwe neuterige beskuitjies by die mengsel.

Vries die mengsel weer.

Wanneer jy reg is om op te skep, doop die bak versigtig vir 'n sekonde of twee in warm water en draai die poeding uit op 'n mooi bord.

Druk sowat nog ses beskuitjies fyn en versier jou Biscuit Tortoni daarmee.

Peertert met rum

Voer 'n diep tertpan met die uitgerolde deeg wat jy verkies. Dreineer 'n groot blik ingemaakte pere, of sny vyf ryp vars pere in skywe. Plaas die pere plat op die deeg in 'n netjiese patroon. Hou 'n paar stukkies eenkant.

Meng nou die stukkies, plus 'n halfkoppie room, asook verskeie eetlepels rum wat oorgebly het van daardie bottel wat jy in 'n onbesonne oomblik gekoop het. Voeg 'n bietjie suiker by en meng tot glad. Giet dit oor die pere. Bak in 'n 180 grade C oond tot die deeg bruin is en alles gaar lyk - sowat 45 minute.

Skep op met room, waarin jy die res van die rum kan klits net om van die goed ontslae te raak. Dis 'n verstommend lekker poeding.

dié week by die
MARK-TEATER

MARK-TEATER

Maan - Vry: 8nm. Sa: 5.45nm & 9.15nm
TOWNSHIP FEVER
- DIE MUSIEKONTPLOFFING deur MBONGENI NGEMA -

UPSTAIRS-TEATER

JUST LIKE HOME - teks en regie deur Pieter-Dirk Uys
Ma tot Vry: 8.15nm, Sa 6.15nm & 9.15nm

DIE LAAGER

A DOLL'S HOUSE - regie deur Clare Stopford
"Ma tot Vr: 8.15nm Sa: 6.15 en 9.15nm

WAREHOUSE BY DIE MARK

BLUES IN THE NIGHT - regie deur Cole Cameron Di tot Vr: 7nm vir 8.30nm. Sa-middag: 6nm So: 7.45nm vir 8.30nm.

KIPPIES BY DIE MARK

Di tot So: 9nm
Mandla Masuku - 832-1646

MARKGALERYE

Groot Galery

Foto-uitstalling deur Paul Weinberg en Jenny Gordon: open 18 April

Telefoon 832-1641

Bespreek by enige Computicket, tel 28-3040

Johannesburgse Vlooimark: Elke Saterdag van 9.00 vm tot 4.00 nm
Nuwe mark in Pimstraat van 9.00 vm tot 4.00 nm.
Sondae by die Mary Fitzgeraldplein van 9.00 vm tot 4.00 nm.

Wyn langs die wapad

BJ LANKWARDEN oor twee prestige-wyne

DIE Bergkelder het pas hul twee vlagskipwyne uitgereik, 'n Blanc Fumé en 'n Chardonnay. Die amptelike name is: 1989 Aan de Wagenweg Blanc Fumé en 1988 Aan de Wagenweg Chardonnay.

Hierdie is die absolute top prestige-wyne in die ganse Bergkelder-portefeulje en in beperkte hoeveelhede beskikbaar, maar sal jaarliks herhaal word. Ander oesjaar, natuurlik, maar steeds die room van die oes.

Wanneer hulle praat van 'n streng keuring bedoel hulle eintlik van al die tonne en tonne Sauvignon Blanc-druiwe wat hulle verlede jaar gepars het, net een tenk goed genoeg was vir hierdie wyn.

Die druiwe kom van Durbanville en Bottelary, is 'n paar maande lank in ou hout verouder en sedertdien nog 'n jaar lank in die bottel.

Die resultaat? 'n Edel Blanc Fumé, baie drinkbaar en beslis 'n wyn wat by die beste geleenthede voorgesit kan word. Die wyn is 'n ligte groen-geel, het 'n interessante maar klein neus en vertoon wat smaak betref 'n goeie verskeidenheid karaktertrekke, vermeng met 'n tikkie hout en blare en 'n uitsonderlike helder afwerking. Die merkwaardigste deel van hierdie wyn is die gebrek aan die kras suurgehalte wat jy dikwels by ons Sauvignon Blancs kry. Hier is inderdaad 'n baie aangename wyn.

Die Chardonnay is net so aangenaam. 'n Goedvervaardigde wyn, tegnies baie korrek, maar snaaks genoeg makeer iets, vir my smaak in elk geval.

Daar is 'n paar Chardonnays in die Kaap, ek het 'n paar weke gelede daaroor geskryf, waar daar 'n bepaalde soort stylvolheid is, bykans verwant aan 'n Franse Chardonnay.

Moet my nie verkeerd verstaan nie, dis 'n baie goeie wyn dié, maar val 'n mens nie op as die beste in die land nie. Miskien moet 'n mens hier noem die oesjaar is 1988 waar die ander 1989 is.

Die aanbieding van albei wyne is super de-luxe. Die bottels word in klein houtdosies verkoop wat net ses bottels hou, en die etiket is presies in die vorm van die van Dom Perignon, wat 'n hart simboliseer.

Aangesien die wyn uit die hart van die wynland kom, noem hulle dit Aan de Wagenweg. Die Wagenweg is 'n klein straatjie op Stellenbosch waarin Libertas Parva staan, nou 'n kunsgalery en die geboorteplek van Ouma Smuts. Daar is ook twee mooi afgewitte geboue in die straat, arbeiderskwartiere wat sir Herbert Baker vir Cecil John Rhodes ontwerp het. Die een is nou die Oude Meester Brandewynmuseum en die ander die Volkskombuis-restaurant.

'n Pragtige stukkie van Stellenbosch en 'n pragtige aanbieding maar geen oulike prys nie. Ongelukkig word die pryse deur die bemarkingsafdeling bepaal en dié ouens dink dikwels as dit goed lyk dit 'n hoë prys sal haal.

Dit was waarskynlik ook die geval met hierdie wyn aangesien die verwagte kleinhandelspryse net onder die R20 sal wees vir die Blanc Fumé en R40 vir die Chardonnay.

Bemarking vergeet dikwels dat die groothandelsprys miskien vir hulle redelik lyk, maar dis nie die finale bedrag nie. Kleinhandel voeg 'n derde by en dan is daar 'n lelike ding soos verkoopbelasting ook nog wat 'n wyn soos hierdie Chardonnay in die R45/46-prysklas laat beland.

Die ooreenkoms met Dom Perignon is duidelik nie net tot die etiket beperk nie!

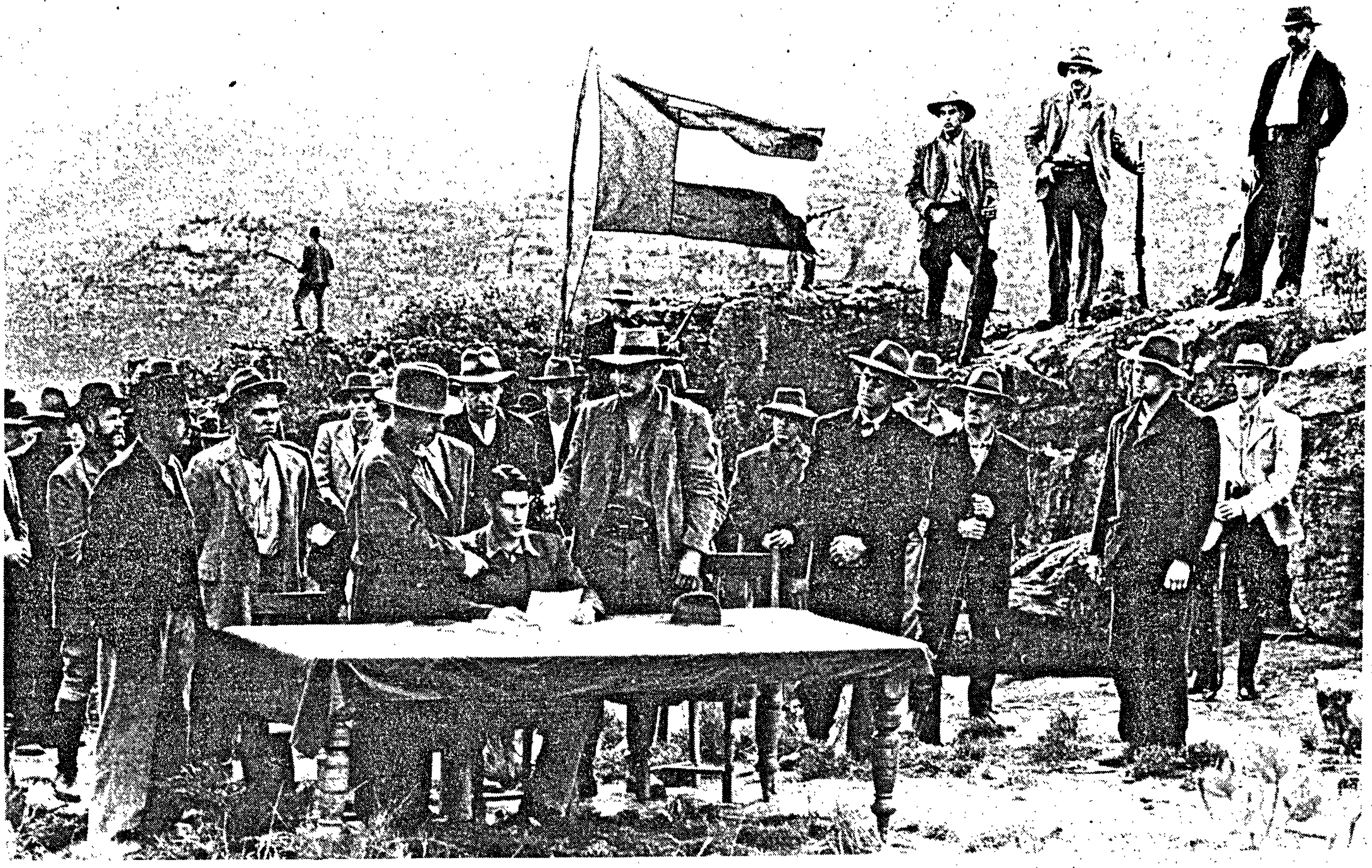

'n Toneel uit "The Fourth Reich" waarin 'n nuwe rekruut by Robey Leibbrandt se rebelle ingelyf word.

Operasie Weissdorn: *genuanseerde denke gee die deurslag*

'As jy in Suid-Afrika rolprente wil maak, moet jy kennis neem van die politieke situasie, jy hoef nie noodwendig 'politieke prente' te maak nie. Maar as jy die politiek uitsluit, verdraai jy die waarheid'

Vervolg van bladsy 2

gemaak. Ek is trots dat ons nie die maklike weg gekies het waar goed en kwaad bloot teenoor mekaar gestel is nie.

"Dit was belangrik dat die verwikkeldheid van die lewe uitdrukking kry."

Jan Smuts

'n Aspek van die prent wat my gepla het, is die uitbeelding van Jan Smuts as 'n vlekkelose held, asof hy geensins betrokke was by die instellings wat uiteindelik die naam "apartheid" sou kry nie.

"Smuts het die 1920-mynwerkerstaking onderdruk en het beslissend teenoor swart mense opgetree," sê Selvan.

"Alles moet in konteks gesien word. As 'n mens Smuts teen Liebbrandt ondersteun, beteken dit nie dat jy Smuts in sy handelinge met die oorspronklike inboorlinge ondersteun nie. Baie Afrikaners, nie net regses nie, het hom gehaat. Maar dié prent handel nie oor Smuts nie."

Daar is lank en hard beraadslag oor watter besonderhede van die geskiedenis die prent sou haal en een van die maatstawwe was Selvan se grondige kennis van Suid-Afrikaanse geskiedenis veral wat ekonomiese strominge en die vyandige verhouding van Afrikaner en Ingelsman betref. Smuts en die Britse koloniale magte se aandeel in die "apartheid-regime" val buite die grense van "The Fourth Reich".

David Selvan oor die kulturele boikot:

"Ek was in Londen toe Johnny Clegg deur die anti-apartheidbeweging aangeval is en toe daar teen die Gracelands-toer betoog is. Word die belange van verplettering van apartheid gedien deur die boikot van Johnny Clegg? Kultuur gaan om die verkondiging van idees en die openbaring van nuwe idees. Apartheid word eerder deur die kulturele boikot gedien, maar ek sal nooit my idees op ander mense afdwing nie."

Anders as ander vervaardigers wat prente in Suid-Afrika maak, het Selvan die Film and Allied Workers Organisation, die ANC en die Cultural Desk geraadpleeg voordat hy voortgegaan het met die "Weissdorn"-projek. Enkele rolprentwerkers wat deur FAWO uitgesoek is, is op die stel opgelei.

"As jy in Suid-Afrika rolprente wil maak, moet jy kennis neem van die politieke situasie, jy hoef nie noodwendig 'politieke prente' te maak nie. Maar as jy die politiek uitsluit, verdraai jy die waarheid". 'n Delikate balans, met ander woorde.

David Selvan oor swart rolprentmakers:

Selvan sien dit as meer as net sy plig om swart rolprentmakers op te lei, nie as politieke gebaar nie, maar ook uit persoonlike oorwegings vir die toekoms van die plaaslike rolprentwese. "As jy 'n swart storie wil vertel, moet jy saamwerk met swart draaiboekskrywers en swartmense in belangrike skeppende rolle."

Die bydraes van progressiewe Afrikaners soos Manie van Rensburg en Dewald Aukema was, te oordeel aan die egtheid van die eindproduk, deurslaggewend in die welslae van "The Fourth Reich".

Soos elke vervaardiger van geskiedkundige prente, moes Selvan en die draaiboekskrywer, Malcolm Kohll, worstel met vele dilemmas. Al was Selvan 'n groentjie, was hy heeltemal bewus van die gevare sou hy die prent oorgee aan die ongebreidelde magswellus van die gemiddelde Amerikaanse vervaardiger. Dus: 'n deur-en-deur Suid-Afrikaanse prent sonder inmenging van buitelanders.

Selvan meen dit is byna onmoontlik om 'n verhaal se integriteit te behou sonder die hulp van die mense waaroor dit handel.

"Daar is geen rede waarom Suid-Afrikaners nie die Australiërs kan verbystreef nie. Hulle het nie 'n soortgelyke ekonomiese ontwikkeling beleef nie. Ons geskiedenis is baie ryker as hulle s'n."

'The Works' in OBS?

ROBIN HAWKINS

EK hoor gerugte van 'n beplande lokaal in Observatory, 'n plek, wat uiteindelik 'n musiekruimte, 'n teater-ruimte, 'n vertoon-ruimte met nog baie meer plek vir die onvermydelike 'pool' tafels, video-speletjies en allerlei dergelike dinge sal hê. Om die groot probleem met die meeste klubs te omseil, sal geen drink beskikbaar wees nie, maar met die Herdelberg binne spoegafstand behoort dit geen probleem te wees nie. Van die vertrekke sal deur die dag vir klasse, vergaderings en lesings uitgehuur word, om die huur van die perseel te help betaal.

Alles nog in die beplanningsfase, en die vier karakters wat die hele storie sal loods, wil eerder op die stadium niks verder uitwei nie. In die Kaapse konteks is so 'n projek broodnodig. Klubs vergaan by die dag. Net die naweek nog was dit vaarwel aan die Mayground. Die hotel-bestuur by die Cafe-Royal is geldelik in 'n penarie en dis net 'n kwessie van tyd tot die vertoonplek van onverbonde musiek ook maar deel word van 'n onbesonge geskiedenis. (Non-aligned?).

Hopelik sal The Works van die struikelblokke waarteen ander klubs hulle vasloop, kan misloop. Nie een van die vier komiteelede kom uit 'n sake-agtergrond nie. Daar is 'n drama-persoon, twee musiekpersone en een jol-persoon. Seks, ras en politiek is glad nie ter sprake nie. Al wat tel is dat die kunstenaars voel dat hulle eie sake heel effektief kan orden, sonder dat enige gulsige middelman daarby hoef te baat nie. Hoor, hoor.

Meer konkreet. Nou die aand was ek by die opening van die tentoonstelling van 'Fig' kunstenaars by die Michaelis Kunsskool. 'Fig', terloops is: Famous International Gallery, of Fringe International Gallery, of Fringe Innovative Gallery. Nuwe 'buzzword' daai, nè? - fringe. Fringe-kuns is cool. Die 'fringe' van die 1820-fees is die plek om gesien te wees. Ag mens kan aangaan en aangaan. Ses kunstenaars uit Johannesburg (Wayne Barker, Braam Kruger, Gunther Herbst, Arlene Amaler-Raviv, William Kentridge en Simon Stone) en ses uit die Kaap (Barend de Wet, Billy Mandini, Kevin Brand, Stanley Hermans, Randy Hartzenberg en Malcolm Payne) is verteenwoordig. Ek wil nie veel hieroor uitwei nie. Aangesien die tentoonstelling seer sekerlik Johannesburg toe sal gaan, waar meer geleerde kritici seker daaroor sal praat, maar ek wil kortliks die lieflike humor van Barend de Wet se stervaartuig noem. Dit is een van twee beeldhouwerke, en die hele houding teenoor aanvaarbare kuns wat die stuk openbaar is vir my verfrissend. Dit lyk soos 'n staal advertensieplakkaat wat opgesny en in die vorm van 'n skuit aanmekaar gesweis is. My kinders het dit gate uit geniet en praat steeds daarvan. Dit is vir my interessant. Op drie-en-'n-half is die een, dank vader, nog vry van vooroordeel. Nog 'n jaar of twee in Suid-Afrika, en dit sal 'regkom' of hoe?

Wayne Barker se Pierneef-agtige landskapkommentare is skitterend, al is hulle dalk te 'slim' na my smaak. Dit lyk asof die ander aanskouers ook nogal beïndruk was. Feit bly staan dat hulle baie kommentaar gelok het. Persoonlik is ek deur Arlene Amaler-Raviv se ruwe skilderwerk geraak. Haar hantering van beide beeld en kwas lyk so half slordig, maar skep 'n dinamiek wat mens nie kan miskyk nie. Beeld, onderwerp en skilderstyl vorm 'n sterk eenheid wat by haar werk onmiddellik tref. Ek hou daarvan.

Die werk hier vertoon is hoogs interessant en soms amusant en dis eintlik die moeite werd om deur die Tuine te loop Michaelis toe om te gaan inloer.

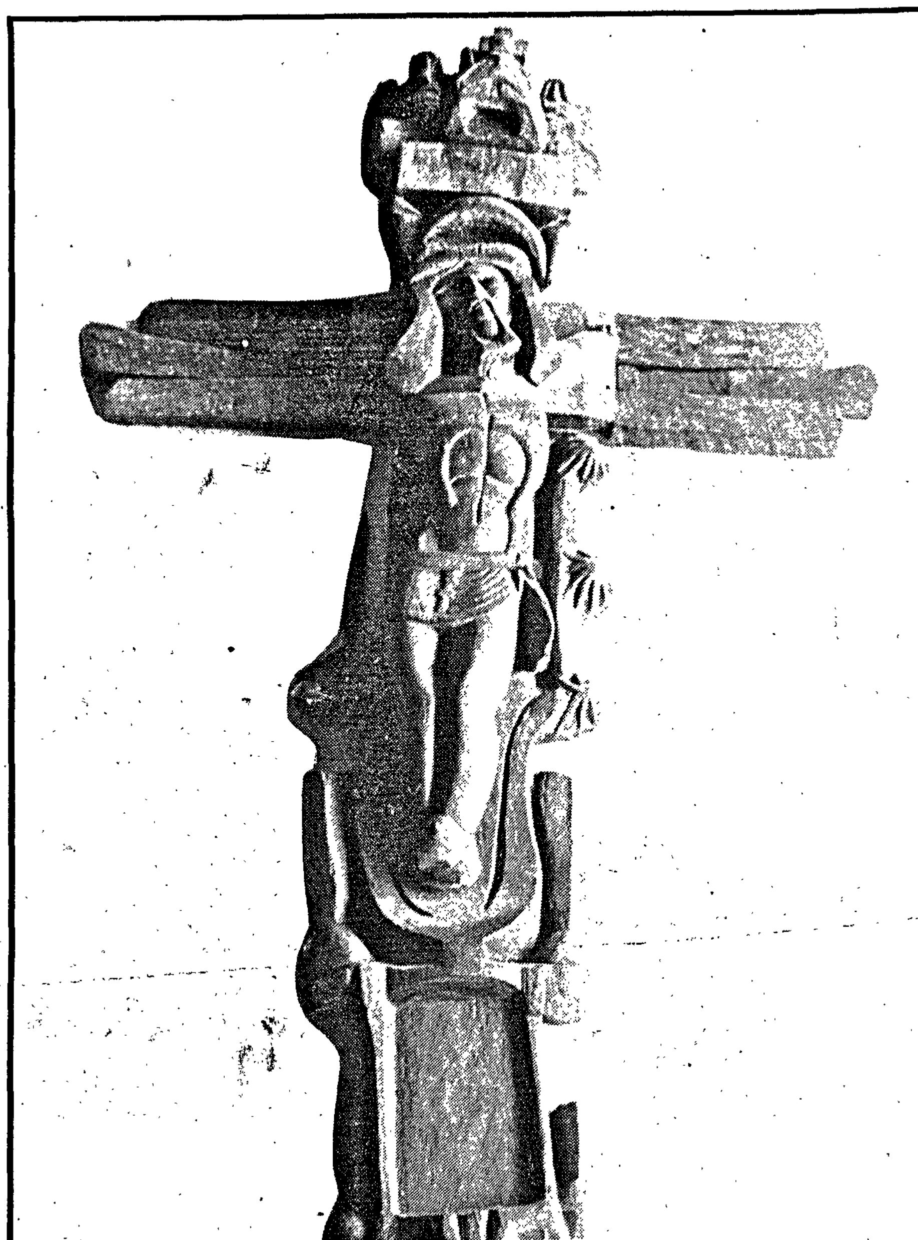

Die Venda-beeldhouer Jackson Hlungwane is aangewys as die wenner van AA Lewens se Vita Art Now-prys vir 1989. Hierdie is een van sy werke wat uit die jare sestig dateer. 'n Tentoonstelling van 'n keur uit die inskrywings is nou in die Johannesburgse Kunsmuseum te sien.

Soet pampoen op Drieplaasparadys

VICTOR MUNNIK

Ons ou gebroke wêreld kan partykeer tog so mooi lyk deur die oog van die TV-kamera. Veral deur Antenna s'n, toe ons gaan kuier het in die ou drieplaas-paradysie, Sir De Villiersgraafdorp.

Ja die dorp waar die suur appels nou almal soet is (soos oom Corrie sê, mense wil nie meer suur appels eet nie) en die pampoen groei!

En die Sir Lord De Villiersgraaf-baronhoërskool! Skielik begin 'n skoolfoto te jubel: "Hou djou rokkies, bymekaar!"

Maar dit spog nie net met sang nie, dit spog met uitstekende sportgeriewe, vir goeie rugby, goeie hokkie, joga, hardloop, spring en swem en so.

Monumente is daar ook. Vir die taal en vir diegene wat die hoogste tol vir apartheid betaal het.

Ons noem nie eers die waterblommetjiefees en die museums met die onderklere van jarre gelede nie, of die wonderlike arbeidsverhoudings, eintlik 'n voorbeeld vir die res van die land, nie. Maar by die tuine moet 'n mens stilstaan.

Die tuinkompetisie word uit bewegende motors beoordeel, so julle kan net dink hoe 'n mooi dorp dit is.

Ja-ak. Amper te goed om waar te wees.

Casspir beach buggy

Ek was heeltemal te oorweldig om direk na hierdie trip al Sas en Sol se sarkastiese opmerkings te snap, behalwe dalkies deurmekaarvoël se berig oor die grond waarmee so gemors word. Kon hy na dié gawe dorpie verwys het? Dalkies na die selfgeboude plastiese Casspir beach buggy wat so gif spuit om sy arbeiders se longe 'n bietjie te spaar?

Weet self nie. Weet ook nie: is 'n joernaalprogram veronderstel om vreeslose, onkritiese joernalistiek te pleeg of net die mooie raak te sien?

Groot sente

Slaak 'n sug van verligting want dr. Sensitief het 'n sending geloods na sakeland, ook nie 'n sekonde te gou nie. Want soos hy sê (met groot kopersente dof in die agtergrond wat, shame, ook nie meer so baie werd is nie) dinge kan gevaarlik raak as sakemanne nie Christene is nie.

Ai, Simon

Blerrie M-Net het 'n fliek gewys oor my ou held Paul Simon (die ou boikotbreker) en nou is dit nie meer dieselfde nie.

Hulle het gewys hoe hy kombi bestuur. Hoe hy huis toe bel. 'n Rokie rook. Saam met 'n bewonderaar bad.

En hoe swaar alles vir hom was. Ai.

Coco Pops

'n Mens weet ook nie altyd wanneer 'n spaai op die skerm verdwyn nie (mens kan mos nie sommer al die beskuldigings glo nie) maar anderaand was ek seker want alles was so openlik.

Dit was kameraad O vir Objektief Barnard wat verklaar het dat dit te lekker was om al die jarre so op die voorpunt van die geskiedenis by te wees.

Kan ook nie ophou spog nie. Laas het hulle gespog hulle weet watter skrywers, al is hulle op Safari, eet eerder Coco Pops.

Bakgat Kafee

En terwyl ons by advertensies is, die Bagdad Cafe-toekenning vir kommersiële liriek gaan vandeesmaand aan Tempo Tjoks.

The theatre of attack: *Where the audience is the enemy*

LEO S BAPTISTA

MANY years ago, theatre was supposed to be fun.

The Johannesburger of the early part of the century used to roll along to music-hall shows in theatres now long forgotten and buried under the foundations of corporate Johannesburg.

Nowadays even Pieter-Dirk Uys isn't funny anymore. When his shows work, they freeze you into icy, horror-stricken laughter.

But Ian Fraser is another case altogether.

Ian Fraser horrifies you into sleep.

In "Charles Manson", Fraser takes monologuing to new heights of single-mindedness. Many of us have become used to Fraser monologuing away in our drunkenness at various pub venues in Johannesburg.

Now he has managed to get our concentration by packing us into a theatre.

Why are we such suckers?

Fraser deserves respect for his incredible monologuing ability. But in "Charles Manson" he remains a talking text. Assessing the merits of a text is not something one likes to do in theatre circumstances.

For one thing, you cannot choose a time that suits you for reading. And the prospect of Fraser's reedy, midnight-monotone, combined with the prospect of the Charles Manson dark-heavies, drove me to whisky. I needed to steel myself.

Well, I turned out to be a pathetic victim of Manson/Fraser's furious, raging rave-off about the fat, snuffling dead-on-their-feet middle classes. I also became a victim of the combined soporific effects of Fraser-monologue and whisky.

My head was flopping all over the show and jerking awake intermittently in pure terror that I should snore out loud in the middle of Fraser's hour-long, muted, breathing harangue about overweight suburban shits like myself.

Entertainment sure has changed.

Afterwards I began wondering, more seriously: who is Manson, and who is Fraser?

Manson is the original. Fraser the performer. Manson hated social conventions and the media. Fraser finds himself playing a part in the media conventions of theatre.

However, Fraser's claim on Manson is clearly that he hates social conformism with rampant unflagging energy. So he takes to reconstructing Manson in the confines of an inevitably bourgeois theatre.

What emerges is a theatre of attack. The audience is the enemy, the writer is the enemy, we're all the sickbag of our disgust for our own kind. This is it: we go to theatre to find newer, better, more finely honed insults for ourselves. We commune in barf.

My question is: should the theatrical equivalent of an enema be good enough for us? How about getting behind those suburban middle-class walls instead of raving at the gate?

* "Charles Manson" is op Truk se Pot Pourri-fees te sien. Dit het dié week na die Staatsteater, Pretoria verskuif.

Jenni en die Doper

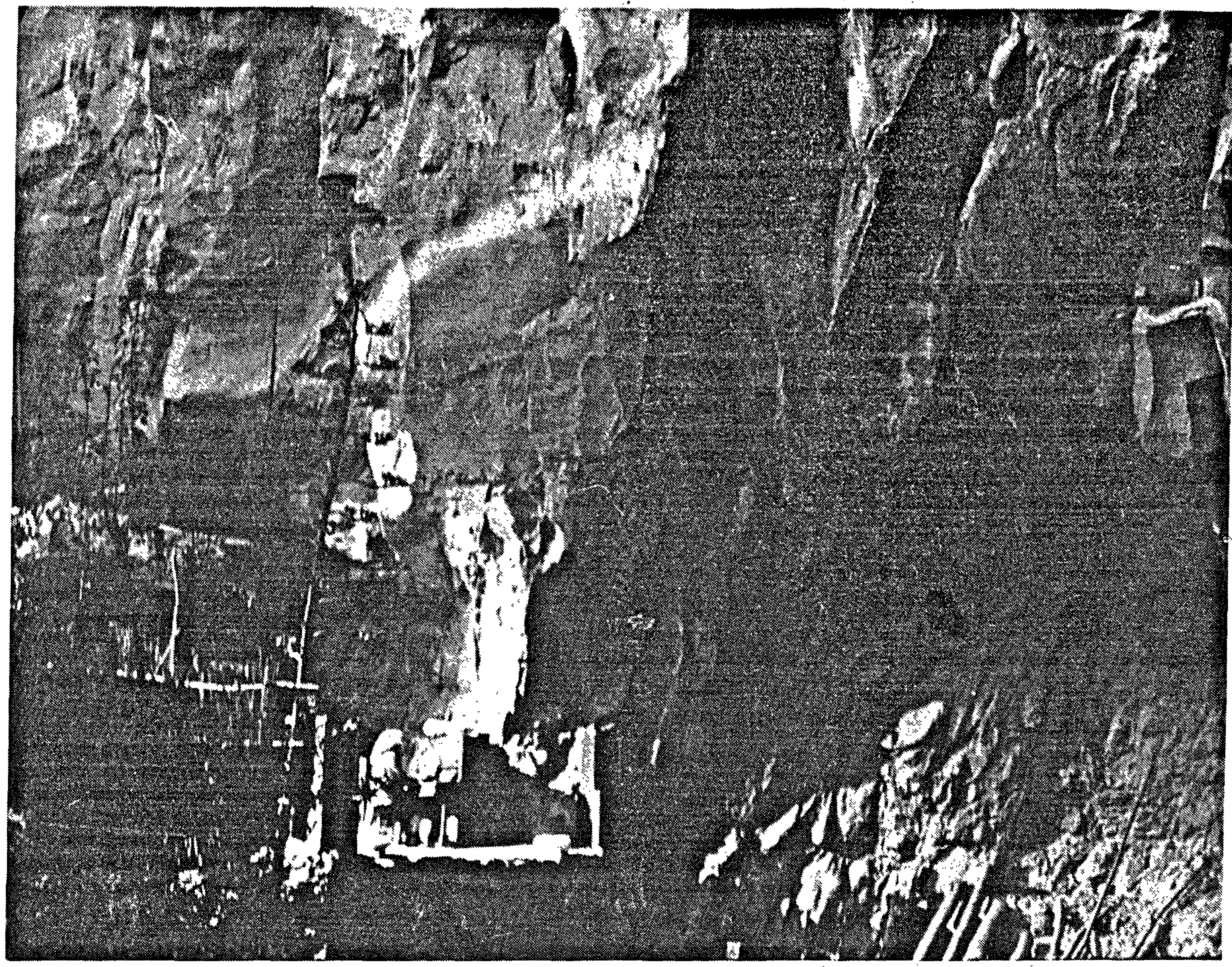

Foto: Max du Preez

Jennifer Ferguson agter die klavier in Holkrans

MAX DU PREEZ

MARTIN WESSELS lyk soos Johannes die Doper in die Kinderbybel. Hy is 'n kunstenaar en dwalende gees in ballingskap in die berge bokant Clarens en hy besit 'n grot met 'n waterval wat bo-oor stort waar Paul Kruger eendag die Boere-kommando's toegespreek het.

Martin is die Boere-ghoeroe van die Oos-Vrystaat. Dit is moeilik om vas te stel watter van die stories oor hom mites en watter waarheid is. Soos dat hy 'n disko in Spanje besit en jare lank deur die Midde-Ooste gedwaal het. Soos dat hy soms weke lank van sy huis buite Clarens weggaan, maar sy permanente kunsuitstalling net so oop los met 'n notatjie by dat mense die geld vir die werke in 'n bussie moet los, en dat niemand hom nog verneuk het nie.

Maar dis Martin se grot waaroor dié storie gaan. Holkrans, noem hulle dit, en dis net so 'n honderd meter bokant sy huis.

Dis waar Martin besluit het om 'n musiekaand te hou om saam te val met die jaarlikse kunsnaweek wat op Clarens gehou word.

Dit het toe laas Saterdagaand gebeur.

So 'n honderd of 'n bietjie meer mense het opgedaag; 'n paar jollers van Johannesburg en Durban, 'n handjievol kunstenaars van oral af, 'n groepie locals - selfs 'n paar ou omies en tannies - en dan die BMW-brigade: prokureurs, dokters en sakemanne met snorre en wit skoene en hul boere-chic vroue van Harrismith en Bethlehem, een van hulle kompleet met die kopdoek-ousie om die kinders op te pas. En selfs doodgoeie ou has-beens soos Ben Dekker al die pad van Port St Johns af. (Die lekkerste was dat daar nie eintlik teeny boppers was nie.)

Op die klipverhoog met 'n paar pampoene en bokhorings sit Jennifer Ferguson met haar wilde bos hare onder 'n enkele kollig agter die klavier. Die mense sit en lê op die grond of op boomstompe. In ruil vir 'n donasie aan die plaaslike kunsstigting koop 'n mens groot bottels bier of bokswyn.

Die akoestiek is briljant. Deurentyd hoor 'n mens die water oor die krans stort.

As die majestieuse sandsteen-krans bo jou in die aandlig pienk word soos die Doris Day-wolkies in Jenni se liedjie, begin sy sing. Nuwe goed, ou gunstelinge, Afrikaans en Engels.

Jenni en Holkrans is vir mekaar gemaak.

Na twee ure se aanmekaar sing is sy moeg. En toe kom die verrassing van die aand.

Tom Waits homself. In die uiterlike van Johannes die Doper. Rou en hartseer. Roerend en mooi. En min mense het geweet Martin Wessels kan sing.

Daarna rafel die aand 'n bietjie uit. Dit word amper 'n talentkonsert, maar 'n knap kitaarspeler en 'n duo van Martin en Jenni red dit amper. Gelukkig het die kunsstigting teen dié tyd al heelwat donasies ontvang en die geesdrif neem nie af nie.

Laatnag is daar net 'n paar bittereinders oor. Om 'n groot vuur waarin Ben Dekker per ongeluk een van Martin se beeldhouwerke gegooi het.

Mozart op 'n klavier in 'n leë grot in die berge om drie-uur in die oggend klink mooier as Mozart op enige ander plek of tyd. En in 'n klein groepie sing Johannes die Doper meer soos Bob Dylan. En skoon whisky gaan af soos nagmaalwyn vir 'n ouderling.

Wie't gesê Nuwe Afrikaners is nie ook plesierig nie?

Kyk wie klim uit ouma se kas

Haakvas

CHARLES LEONARD

Flood - They Might Be Giants (10)

Ek weet ek het laasweek gesê rock is dood, maar moet byvoeg dat dit seker die lekkerste begrafnis is waarby ek nog was.

Dalk is rock soos Jim Morrison: dalk lewe hy/sy nog. Kyk, ek is darem ôk nou nie 'n dokter nie.

As 'n mens kyk hoe lank dit apartheid nou al vat om te vrek, is daar hoop vir rock. Rock - met sy skete en al - is elk geval oneindig meer kosbaar as apartheid. Dalk lewe hy weer.

John Flansburgh en John Linnell - die reuse van They Might Be Giants (TMBG) - is meer as musikante. Ek glo hulle is eerder wetenskaplikes wat die kuur vir die stuiptrekkende (dalk dooie?) rockmusiek kan vind.

Hulle glo aan afwisseling en trap nooit in die strik wat die dinosaurusse van die sewentigerjare laat uitsterf het nie. Dié lot het mos op die mees selfkoesterende wyse ellelange "epiese" nommers in jou ore afgedruk. TMBG het 'n gemiddeld van 19 snitte per plaat. Op Flood laat hulle die sluise weer só oop.

Die twee Johnne se naam kry hulle van 'n rolprent met dieselfde titel. Dit is nie toevallig nie. Al hul snitte is kort musikale video-snitte. As jy verstaan wat ek bedoel.

Dié twee New Yorkse kunsstudente se beste kwaliteit is hul sin vir humor. Jy kan hoor dat hulle hulself gate uit geniet met hul musikale en literêre kruisverwysings. Dit raak gelukkig nie te slim of verloor oorspronklikheid nie.

Hulle skop af met die fliektema deur die 29 sekonde lange Theme from Flood. Dit word in die barbershop/ MGM classicstyl gesing: Why is the world in love again?/ Why are we marching hand in hand?/ Why are the ocean levels rising again?/ It's a brand new record for 1990/ They Might Be Giants' brand new album:/ Flood.

Birdhouse In Your Soul maak met sy sterk Beatles-klank dadelik nes in jou kop.

Istanbul (Not Constantinople) is die enigste liedjie wat hulle nie self gekomponeer het nie. Dit dateer terug na 1953 en het die bekende Putting on the Ritz se wysie.

Dead se agtergrondvokale, wat nes 'n blêrrie skaap klink, moet jou laat glimlag. Die wysie is nes die ander pop op sy beste.

Your Racist Friend som op wat ons almal al ervaar het. Hoe lank bly jy ordentlik as iemand rassistiese opmerkings maak? Die inleiding se wisselwerking tussen trekklavier, snaartromme, simbale en elektriese kitaar laat jou duidelik besef dat TMBG ook vernuftige musikante is. In die middel van die liedjie, tussen die strofes, bars Charlie Spalvida (wie?) met die warmste Rio-trompet los.

Twisting se titel verduidelik alles: sestiger-harmonie, -snaartromme en -hoë orrel.

Op kant twee is daar snitte met titels soos Someone Keeps Moving My Chair, Hearing Aid, Letterbox en Sapphire Bullets of Pure Love wat jou vasgenael sit met hul humor, wysies en pure lekker.

Ruimte laat my ongelukkig nie toe om verder die TMBG-beuel te blaas nie.

Hulle sluit af met nog 'n kort fliek: Road Movie to Berlin.

As jy graag wil hoor hoe hulle klink, kan jy die volgende nommer in New York by TMBG se dial-a-song skakel: 718.387.6962. Ek is heeltemal ernstig!

Flood is gewis 'n plaat vir rolprentliefhebbers en mense wat glo dat kontemporêre musiek nog 'n toekoms het. Moet dit nie misloop nie.

Sugar - Leon Redbone (9)

As Sugar op jou draaitafel (of CD-speler, natuurlik) begin draai, sal jy vergewe word as jy skielik voel asof jy 'n reuse tydsprong tot in die dertigerjare gemaak het. Dit voel amper asof jy op 'n stapel van jou ouma se 75's en haar draaitafel afgekom het.

Redbone klink na 'n kruis tussen Nelson Eddy, Al Jolson, Roger Whitaker, Peter Skellern en Tom Waits met 'n sterk dosis ha-ha-humor.

Redbone is voorwaar 'n enigmatiese figuur en ek het gelukkig op 'n brokkie oor hom in 'n onlangse New Musical Express afgekom.

Hy is skynbaar Kanadees (niemand is egter seker nie) en sou vir Bob Dylan se platemaatskappy Ashes & Sand 'n opname gemaak. Dit het nooit gebeur nie.

Platebaas John Hammond het hom "ontdek" en hom vir 'n kontaknommer gevra. Toe Hammond besluit om te bel, vind hy uit dat dié nommer Dial-A-Joke s'n was!

In 1976 het Redbone eindelik 'n plaat, getiteld On The Track, gesny met onder andere 'n 1883-liedjie by name Polly Wolly Doodle. Sy ondersteunende orkes het Joe Venuti, 'n 83-jarige jazz-vioolspeler, en Don McLean op banjo, ingesluit.

Sedertdien het hy nog 'n paar plate uitgereik. Die meeste is so onverkrygbaar soos die sanger self.

Sugar is sjarmant, romanties en grasieus. Ek is seker Redbone moes deurentyd 'n vonkel agter sy donkerbril gehad het toe hy dié plaat opgeneem het.

The Sweet Keeper - Tanita Tikaram (6)

Dit is warm, goed geproduseerde musiek wat dalk na 'n paar keer se luister kan irriteer. Ek voorsien dat dié mooier weergawe van Lloyd Cole nog lank op die toneel gaan wees. Ek glo nie sy sal ooit teleurstel nie, maar ook nooit vir 'n opskudding sorg nie.

The Best of the Rock Machine - Verskele Kunstenaars (5)

Ek weet ek maak myself ook daaraan skuldig om dikwels in die oortreffende trap na musiek te verwys, maar dan is dit darem nie met verwysing na Peanut Butter Conspiracy nie. Twee van hulle plate is op dié langspeler.

Daar is 'n paar juwele soos Donavan se Mellow Yellow, The Byrds se Turn, Turn, Turn, Blood, Sweat & Tears se Spinning Wheel en Santana se Evil Ways.

Koop eerder die oorspronklikes. Baie daarvan is selfs nou op CD beskikbaar.

TEATER

JOHANNESBURG

Mbongeni Ngema se TOWNSHIP FEVER is tans by die *Markteater* te sien. Elke aand om 8nm. Tel: (011) 832-1641.

A DOLL'S HOUSE is van 8 Mei af by die *Laager teater* by die *Mark* te sien. Met Grethe Fox, Kate Edwards en Andrew Buckland. Tel: (011) 832-1641.

By die *Alhambra teater* kan Gordon Mulholland en Rex Garner in die klassieke komedie MOVE OVER MRS MARKHAM gesien word. Tel: (011) 402-7726.

WE'LL MEET AGAIN is terug by die *Soundstage* in Midrand, omdat die mense dit so wil hê, sê hulle. Met Dianne Chandler. Tel: (011) 805-1845.

BLUES IN THE NIGHT met Mara Louw, Natalie Gamsu, Lionel Petersen en Felicia Marion by die *Warehouse, Markteater* elke aand om 8.30. Tel: (011) 832-1641.

By die *Alexanderteater* is Richard Loring in JOSEPH AND THE AMAZING TECHNICOLOR DREAMCOAT te sien.

ROMANCE ROMANCE met Kate Normington en Mark Richardson is by die *André Huguenet-Teater* te sien. Tel: (011) 725-6300.

By die *Windybrow teater, Dalro* is Sundra Duncan in PERSONA te sien. Tot 26 Mei. Tel: (011) 724-3301.

Bill Flynn en Jana Cilliers tree in THE MAINTENACE MAN by die *Alhambra-Teater* op.

PRETORIA

TRUK opera se DER ROSENKAVALIER met Carla Pohl and Regina Klepper in die *Staatsteater*.

KAAPSTAD

Baxter-Teater, Mainstraat: Hoofteater: Kaapstadse filmfees tot volgende week. Tel: (021) 685-7880.

In die *Studio* is dit die opvoering HAPPY JACK met Charles Komein and Joyce Dalton te sien. Tot 12 Mei. Tel: (021) 685-7880.

In die *Concert Hall* lewer Max Collie tot 26 Mei 'n vertoning. Tel: (021) 685-7880.

In die *Operahuis* is dit SLEEPING BEAUTY. Tot 19 Mei. Tel: (021) 21-5470.

'n Vroeë toneelstuk van Athol Fugard, "The Coat", word tot môre-aand deur Wits se dramadepartement in die Wits-Teater op die planke gebring. Adelaide de Broize (links) speel Aulko en Daniel Moleko speel Jingi in die stuk wat uit Fugard se New Brighton, Port Elizabeth-dae dateer.

NU METRO THEATRES
NOW SHOWING 4-10 May. BOOK AT COMPUTICKET

HYDE PARK METRO 447-3091 1-6
SEX, LIES AND VIDEOTAPE — James Spader, Andie MacDowell (2-18) DAILY: 9.45, 12.15, 2.30, 5.15, 7.30, 10.00
INTERNAL AFFAIRS — Richard Gere, Andy Garcia (2-19) DAILY: 9.45, 12.15, 2.30, 5.15, 7.45, 10.00
WE'RE NO ANGELS — Robert DeNiro, Sean Penn (A) DAILY: 9.45, 12.15, 2.30, 5.15, 7.30, 10.00
TALK RADIO — Eric Bogosian, Alec Baldwin (2-16) DAILY: 9.45, 12.15, 2.30, 5.15, 7.30, 10.00
DAD — Jack Lemmon, Ted Danson (A) DAILY: 9.45, 12.15, 2.30, 5.15, 7.45, 10.00
TANGO & CASH — Sylvester Stallone, Kurt Russell (2-15) DAILY: 9.45, 12.15, 2.30, 5.15, 7.45, 10.00

NU METRO CITY 1-8 (Formerly Ster City) Cnr. CLAIM/PLEIN ST. 337-3033/23-5871 Safe parking at Jack Mincer
CRY FREEDOM — Denzel Washington, Kevin Kline (2-19) DAILY: 10.00, 2.00, 5.15, 8.45
INTERNAL AFFAIRS — Richard Gere, Andy Garcia (2-19) DAILY: 9.45, 12.15, 2.30, 5.15, 7.45, 10.00
TANGO & CASH — Sylvester Stallone, Kurt Russell (2-15) DAILY: 9.45, 12.15, 2.30, 5.15, 7.45, 10.00
DAD — Jack Lemmon, Ted Danson (A) DAILY: 9.45, 12.15, 2.30, 5.15, 7.45, 10.00
LAMBADA SET THE NIGHT ON FIRE — The Hottest Dance Movie of the Year! (A) DAILY: 9.45, 12.15, 2.30, 5.15, 7.45, 10.00
WE'RE NO ANGELS — Robert DeNiro, Sean Penn (A) DAILY: 9.45, 12.15, 2.30, 5.15, 7.30, 10.00
WITHOUT A CLUE — Michael Caine, Ben Kingsley (A) DAILY: 9.45, 12.15, 2.30, 5.15, 7.45, 10.00
CAT CHASER — Peter Weller, Kelly McGillis (2-19) DAILY: 9.45, 12.15, 2.30, 5.15, 7.45, 10.00

BALFOUR PARK METRO 887-8548
INTERNAL AFFAIRS — Richard Gere, Andy Garcia (2-19) DAILY: 9.45, 12.15, 2.30, 5.15, 7.45, 10.00
CRY FREEDOM — Denzel Washington, Kevin Kline (2-19) DAILY: 10.00, 2.00, 5.15, 8.45

ALBERTON METRO 907-2362
INTERNAL AFFAIRS — Richard Gere, Andy Garcia (2-19) DAILY: 9.45, 12.15, 2.30, 5.15, 7.45, 10.00
TANGO & CASH — Sylvester Stallone, Kurt Russell (2-15) DAILY: 9.45, 12.15, 2.30, 5.15, 7.45, 10.00

LEBA KLERKSDORP (018) 24564
BORN ON THE FOURTH OF JULY — Tom Cruise, Willem Dafoe (2-19)
TANGO & CASH — Sylvester Stallone, Kurt Russell (2-15) DAILY: 9.45, 12.15, 2.30, 5.15, 7.45, 10.00

VAAL VEREENIGING (016) 21-1333
CRY FREEDOM — Denzel Washington, Kevin Kline (2-19) DAILY: 10.00, 2.00, 5.15, 8.45
TANGO & CASH — Sylvester Stallone, Kurt Russell (2-15) DAILY: 9.45, 12.15, 2.30, 5.15, 7.45, 10.00

MIDRAND CONSTANTIA (011) 805-4266
400 BORN ON THE FOURTH OF JULY — Tom Cruise, Willem Dafoe (2-19) MON-FRI: 5.45, 8.30. SAT: 2.30, 5.45, 8.30
150 THE MIGHTY QUINN — Denzel Washington, James Fox (2-14) MON-FRI: 6.00, 8.30 SAT: 2.30, 6.00, 8.30

BEDFORDVIEW METRO 616-6828 1-6
INTERNAL AFFAIRS — Richard Gere, Andy Garcia (2-19) DAILY: 9.45, 12.15, 2.30, 5.15, 7.45, 10.00
DAD — Jack Lemmon, Ted Danson (A) DAILY: 9.45, 12.15, 2.30, 5.15, 7.45, 10.00
WE'RE NO ANGELS — Robert DeNiro, Sean Penn (A) DAILY: 9.45, 12.15, 2.30, 5.15, 7.30, 10.00
SHIRLEY VALENTINE — Pauline Collins, Tom Conti (2-16) DAILY: 9.45, 12.15, 2.30, 5.15, 7.45, 10.00
SEX, LIES AND VIDEOTAPE — James Spader, Andie MacDowell (2-18) DAILY: 9.45, 12.15, 2.30, 5.15, 7.45, 10.00
TANGO & CASH — Sylvester Stallone, Kurt Russell (2-15) DAILY: 9.45, 12.15, 2.30, 5.15, 7.45, 10.00

HILLBROW METRO 724-2511 1-7 (Parking in basement)
INTERNAL AFFAIRS — Richard Gere, Andy Garcia (2-19) DAILY: 9.45, 12.15, 2.30, 5.15, 7.45, 10.00
CRY FREEDOM — Denzel Washington, Kevin Kline (2-19) DAILY: 10.00, 2.00, 5.15, 8.45
SEX, LIES AND VIDEOTAPE — James Spader, Andie MacDowell (2-18) DAILY: 9.45, 12.15, 2.30, 5.15, 7.45, 10.00
TALK RADIO — Eric Bogosian, Alec Baldwin (2-16) DAILY: 9.45, 12.15, 2.30, 5.15, 7.45, 10.00
DAD — Jack Lemmon, Ted Danson (A) DAILY: 9.45, 12.15, 2.30, 5.15, 7.45, 10.00
WE'RE NO ANGELS — Robert DeNiro, Sean Penn (A) DAILY: 9.45, 12.15, 2.30, 5.15, 7.45, 10.00
TANGO & CASH — Sylvester Stallone, Kurt Russell (2-15) DAILY: 9.45, 12.15, 2.30, 5.15, 7.45, 10.00

RANDBURG METRO 787-0340
INTERNAL AFFAIRS — Richard Gere, Andy Garcia (2-19) DAILY: 9.45, 12.15, 2.30, 5.15, 7.45, 10.00

7 ARTS NORWOOD 483-1680
THE READER — Miou-Miou. Directed by Michel Deville (2-18) DAILY: 2.00, 6.00, 8.00, 10.00

SHARE THEATRES 494-1137 1-8 ALL ADMISSIONS R2,50
INTERNAL AFFAIRS — Richard Gere, Andy Garcia (2-19) DAILY: 9.45, 12.15, 2.30, 5.15, 7.45, 10.00
CRY FREEDOM — Denzel Washington, Kevin Kline (2-19) DAILY: 10.00, 2.00, 5.15, 8.45
HARLEM NIGHTS — Eddie Murphy, Richard Pryor (2-19) DAILY: 9.45, 12.15, 2.30, 5.15, 7.45, 10.00
LEAN ON ME — Beverly Todd, Robert Guillaume (A) DAILY: 9.45, 12.15, 2.30, 5.15, 7.45, 10.00
TANGO & CASH — Sylvester Stallone, Kurt Russell (2-15) DAILY: 9.45, 12.15, 2.30, 5.15, 7.45, 10.00
UNCLE BUCK
DEATH FLASH (2-14) DAILY: 9.45, 12.15, 2.30, 5.15, 7.45, 10.00
LAMBADA SET THE NIGHT ON FIRE — The Hottest Dance Movie of the Year! (A)

MEGACITY METRO MMABATHO (0140) 2-3553
MON-SAT: 10.00, 2.15, 5.15, 7.45, 10.30 SUN: 10.00, 2.15, 5.15, 8.30
CRY FREEDOM — Denzel Washington, Kevin Kline (2-19)
JAWA BURNS — William Bell Sullivan (2-16)
LAMBADA SET THE NIGHT ON FIRE (A)
SHIRLEY VALENTINE — Pauline Collins, Tom Conti (2-16)

CINE MMABATHO SUN HOTEL (0140) 2-1144 EXT. 2830
NOW SHOWING: Mark Harmon WORTH WINNING Romantic Comedy (2-12)

NU METRO THEATRES PRETORIA
Now Showing 4-10 May
OSCAR 341-7682 Jeppe Street, Sunnyside
INTERNAL AFFAIRS — Action (2-19) Richard Gere, Andy Garcia DAILY: 9.45, 12.15, 2.30, 5.15, 7.45, 10.00
METRO 44-9867 Esselen Street, Sunnyside
Cry Freedom — A Controversial Drama (2-19) Denzel Washington, Kevin Kline DAILY: 10.00, 2.00, 5.15, 8.45
VILLAGE 44-6096
1 sex, lies and videotape — Award Winning Sex Drama (2-18) James Spader, Andie MacDowell DAILY: 9.45, 12.15, 2.30, 5.15, 7.45, 10.00
2 Born on the Fourth of July — Tom Cruise, Willem Dafoe (2-19) MON-THURS: 10.00, 2.15, 5.15, 8.30 FRI-SAT: 10.00, 2.15, 5.15, 7.45
MENLYNPARK 47-4568/348-8611 Atterbury Rd., Menlyn Park
1 INTERNAL AFFAIRS — Action (2-19) Richard Gere, Andy Garcia DAILY: 9.45, 12.15, 2.30, 5.15, 7.45, 10.00
2 Tango & Cash — Action Thriller (2-15) Sylvester Stallone, Kurt Russell DAILY: 9.45, 12.15, 2.30, 5.15, 7.45, 10.00
3 We're No Angels — Action (A) Robert DeNiro, Sean Penn DAILY: 9.45, 12.15, 2.30, 5.15, 7.45, 10.00
MIDRAND CONSTANTIA (011) 805-4266
400 Born on the Fourth of July — Oscar Winner – 'Best Director' – Oliver Stone (2-19) Tom Cruise, Willem Dafoe MON-FRI: 5.45, 8.30 SAT: 2.30, 5.45, 8.30
150 The Mighty Quinn — Thriller (2-14) Denzel Washington, James Fox MON-FRI: 6.00, 8.30 SAT: 2.30, 6.00, 8.30
BELSPRUIT METRO The Promenade
1 Shirley Valentine — Oscar Nomination: Best Actress (2-16) Pauline Collins, Tom Conti DAILY: 9.45, 12.15, 2.30, 5.15, 7.45, 10.00
2 AN INNOCENT MAN — Drama (2-18) Tom Selleck DAILY: 9.45, 12.15, 2.30, 5.15, 7.45, 10.00
3 BETRAYED — A powerful drama (2-19) Tom Berenger, Debra Winger DAILY: 9.30, 12.00, 2.30, 5.15, 7.45, 10.15
BOOK AT COMPUTICKET

NU METRO THEATRES
NOW SHOWING 27 April-3 May
STUTTAFORDS METRO 26-1818 TOWN SQUARE
1 Tango & Cash — Action Thriller (2-15) Sylvester Stallone, Kurt Russell DAILY: 9.45, 12.15, 2.30, 5.15, 7.45, 10.00
2 We're No Angels — Action (A) Robert DeNiro, Sean Penn DAILY: 9.45, 12.15, 2.30, 5.15, 7.45, 10.00
3 ACTION JACKSON — Action (2-18) Craig T. Nelson, Vanity DAILY: 9.45, 12.15, 2.30, 5.15, 7.45, 10.00
FISH HOEK METRO 82-2404 TOWN SQUARE, MAIN STREET
1 Cry Freedom — A Controversial Drama (2-19) Denzel Washington, Kevin Kline DAILY: 10.00, 2.00, 5.15, 8.45
2 Tango & Cash — Action Thriller (2-15) Sylvester Stallone, Kurt Russell DAILY: 9.45, 12.15, 2.30, 5.15, 7.45, 10.00
3 We're No Angels — Action (A) Robert DeNiro, Sean Penn DAILY: 9.45, 12.15, 2.30, 5.15, 7.45, 10.00
SEA POINT METRO 434-7951 MAIN ROAD
1 Cry Freedom — A Controversial Drama (2-19) Denzel Washington, Kevin Kline DAILY: 10.00, 2.00, 5.15, 8.45
2 We're No Angels — Action (A) Robert DeNiro, Sean Penn DAILY: 9.45, 12.15, 2.30, 5.15, 7.45, 10.00
3 Tango & Cash — Action Thriller (2-15) Sylvester Stallone, Kurt Russell DAILY: 9.45, 12.15, 2.30, 5.15, 7.45, 10.00
4 Shirley Valentine — Oscar Nomination: Best Actress (2-16) Pauline Collins, Tom Conti DAILY: 9.45, 12.15, 2.30, 5.15, 7.45, 10.00
BRACKENFELL METRO 901-8100 CHECKERS WAREHOUSE CENTRE
1 Tango & Cash — Action Thriller (2-15) Sylvester Stallone, Kurt Russell DAILY: 9.45, 12.15, 2.30, 5.15, 7.45, 10.00
2 Cry Freedom — A Controversial Drama (2-19) Denzel Washington, Kevin Kline DAILY: 10.00, 2.00, 5.15, 8.45
3 Lambada SET THE NIGHT ON FIRE — The Hottest Dance Movie of the Year (A) J. Eddie Peck, Melora Hardin DAILY: 9.45, 12.15, 2.30, 5.15, 7.45, 10.00
4 ACTION JACKSON — Action (2-18) Craig T. Nelson, Vanity DAILY: 9.45, 12.15, 2.30, 5.15, 7.45, 10.00
OSCAR Adderley St. 45-2595
sex, lies and videotape — Award Winning Sex Drama (2-18) James Spader, Andie MacDowell DAILY: 9.45, 12.15, 2.30, 5.15, 7.45, 10.00
RONDEBOSCH METRO 685-4569
sex, lies and videotape — Award Winning Sex Drama (2-18) James Spader, Andie MacDowell DAILY: 9.45, 12.15, 2.30, 5.15, 7.45, 10.00
MITCHELL'S PLAIN 32-2040
1 OPEN FIRE — Action (A) David Carradine PLUS Lambada THE FORBIDDEN DANCE (2-10 PG) MON-FRI: 9.30, 2.00, 7.30 SAT: 11.00, 3.30, 8.00
2 Let It Ride — Comedy (A) Richard Dreyfuss, Teri Garr PLUS Cry Freedom — A Controversial Drama (2-19) Denzel Washington, Kevin Kline MON-FRI: 9.30, 2.00, 7.30 SAT: 11.00, 3.30, 8.00
BOOK AT COMPUTICKET EXCEPT MITCHELL'S PLAIN

GALERYE

JOHANNESBURG

The Everard Read Gallery Rosebank: Uitstalling van werke deur Keith Joubert. Tot 12 Mei.

The Market Gallery, Newtown: Fotografiese uitstalling deur Jenny Gordon. Tot 13 Mei.

Goodman Gallery, Sandton: Uitstalling van werke deur verskeie kunstenaars. Tot 12 Mei.

Natalie Knight-galery, Hyde Park: Uitstalling van beeldhouwerke uit hout en klip deur Laurence Chait. Van 22 April tot 9 Mei.

Gallery on the Market, Newtown: Uitstalling van werk deur William Kentridge. Tot 23 Mei.

Cassirer Fine Art, Rosebank: William Kentridge stal ook hier tot 23 Mei uit.

Karen McKerron-galery, Bryanston: Uitstalling van werke deur Reggi Bardavid. Tot 9 Mei.

African Magic: Inheemse handwerk en kunsartikels. Ongewoon en outentiek. Rockeystraat 20, Bellevue, Johannesburg, en Milkwoodsentrum 9a, Plettenbergbaai.

Zona. Naïewe Afrika-kuns en -appliek; inheemse handwerk en kuns. Grantlaan 64, Norwood, Johannesburg. Uistalling deur Samson Mudzunga.

KAAPSTAD

Baxter-Galery: Groepuitstalling van voëls deur verskeie kunstenaars. Tot 5 Mei.

Art Scene, - Seepunt: Gemengde beeldhouwerk uitstalling.

Gallery 709, Adderleystraat: Uitstalling getiteld Contemporary Trends II open binnekort. Intussen is daar die galeryversameling wat beeldhouwerke en skilderye deur plaaslike en internasionale kunstenaars insluit, onder andere: Robin Mann, Pieter van der Westhuizen, Naama Nothmann, Ann Linsell-Stewart, Lukas van Vuuren en Robert Slingsby en andere.

Kunskamer, Bergstraat 14: Suid-Afrikaanse kunstenaars soos Pierneef, Maud Sumner, Maggie Laubser, Irma Stern, Preller, Welz, Kibel, Caldecott en Boonzaaier.

Gallery International, St Georges-sentrum: Algemene uitstalling.

MUSIEK

JOHANNESBURG

Roxy Rhythm Bar, Melville: Maandag: PJ Powers, Dinsdag: Little Sister, Woensdag: Vinnie and the Vicounts, Donderdag: Bright Blue, Vrydag: Blues Cruise, Saterdag: Diamond Dogs. Tel: 726-6019.

Rumours, Rockey-straat: Woensdag: Louis Levy, Donderdag: Stan Jones (klavier) en Art Kelly (bas). Hulle tree ook Sondae saam met Gil Anderson (tromme) op.

Radium Beer Hall, Louis Bothalaan: Sondae: The Fat Sound Big Band tree hier op. Bel om uit te vind watter Sondae: (011) 728-3866.

Kippies, Mark-Teater, Newtown: Township-jazz se voorstedelike tuiste. (Toe op Maandae, die res van die week oop van sewe-uur - en naweke van vyf-uur - tot laat.) MANDLA MASUKU.

The Junction, h/v Breë- en Claimstraat: "Ouer" rock en new wave met 'n aparte vertrek vir "live" groepe, 'n daktuin en video- en pool-kamer. Welkome afleiding van die disko-twak op ander plekke. Chris Prior is soms Saterdagaande die platejoggies. Vir "denkende" jollers.

Rumours, Rockeystraat: 'n Tipiese Rockeystraatse laataand-"joint" vir mense wat soms werk en van jazz hou.

Late Nite Duke's, Melville: Laatnag-alternatief vir middelstedelinge. Oop van vyfuur smiddags tot baie laat saans en Saterdae vir middagete. Etes word sewe dae van die week tot laataand bedien.

Club Manzattan, Moletsane, Soweto: Hoër-inkomstegroep disko. Oop van 11 nm. Maandae en Dinsdae is toegang gratis. Twee gratis biere op aande wanneer toegang gevra word. Alle soorte musiek.

Blues, Marshallstraat 165: Wesens van die noordelike voorstede (ouderdom tussen 25 en 35) se uithangplek. Diskomusiek, flitsende ligte, spieëls, mense met grimering... daai soort van ding.

KAAPSTAD

Base: ZANUSSI is die naweek en volgende week hier te sien.

FILMS

*****Voortreflik
****Sterk aanbeveel
***Sien gerus
**So-so
*Vermy as jy nugter is
Prente sonder sterretjies is nog nie beoordeel nie

***** *CINEMA PARADISO* - 'n Skreeusnaakse en ontroerende storie oor vriendskap en 'n huldeblyk aan "verbode" soene in ou flieks. Met die briljante kinderster Salvatore Cascio en die veteraan Philippe Noiret.

**** *BORN ON THE 4TH OF JULY* - Tom Cruise lewer glo uitmuntende spel in dié fliek oor 'n Viëtnamese oorlogslagoffer wat ná die oorlog terugkeer na 'n Amerika wat nie meer van hom hou nie.

**** *SEX, LIES AND VIDEOTAPE* - Andie McDowell speel die rol van 'n ongelukkige huisvrou en James Spader speel 'n soort hippie met seksuele probleme in die wonderlike fliek wat 'n Palm D'Or by die Cannes-filmfees ingepalm het.

**** *SHIRLEY VALENTINE* - 'n Huisvrou los die skottelgoed vir 'n minuut of twee en vat die pad Griekeland toe waar sy verlief raak op die Jewe. Met Pauline Collins.

**** *MY LEFT FOOT* - Met Daniel Day Lewis in die hoofrol as 'n paraplegiese skrywer en kunstenaar in die fliek wat vir verskeie toekennings benoem is.

*** *AUTUMN MILK*

*** *DRIVING MISS DAISY* - 'n Flick oor 'n ouerige dame wat noodgedwonge vir haar 'n motorbestuurder moet aanskaf.

*** *STEEL MAGNOLIAS* - 'n Fliek vol bekende gesigte oor 'n klompie 'Southern Belles' se lewens en krisisse, veral dié van 'n ma en dogter wat uitstekend deur Sally Field en Julia Roberst vertolk word.

*** *DANNY, THE CHAMPION OF THE WORLD* - Raold Dahl se avontuurverhaal oor Danny (Samuel Irons), sy pa (Jeremy Irons) en hulle stryd teen 'n nare boef wat hulle grond wil koop. Ook met Cyril Cusack.

*** *WAR OF THE ROSES* - 'n Vreeslike swart komedie oor twee mense wat besluit dat hulle nie meer van die getroude lewe hou nie. Met Kathleen Turner, Michael Douglas en Danny de Vito.

** *WE'RE NO ANGELS* - Robert de Niro en Sean Penn vertolk die hoofrolle as twee tronkvoëls wat gedwing word om deel van 'n ontsnappingspoging te wees. Hulle beland toe in 'n klein dorpie waar almal dink hulle is priesters.

ALL DOGS GO TO HEAVEN - 'n Vreeslike oulike fliek wat nie net 'n boodskap vir kinders hou nie. Wie sê dis nie vervelig om hemel toe te gaan nie!

HARLEM NIGHTS - Eddie Murphy en Richard Prior speel in die aksiekomedie wat partykeer nogal snaaks kan wees.

BEST OF THE BEST - 'n Fliek oor 'n 'karate-outjie' wat deel is van 'n Amerikaanse span wat teen 'n klomp Koreanse karate outjies te staan kom. Glo nie te sleg nie. (Daar is 'n vryoomblik of twee in).

WITHOUT A CLUE - Michael Caine en Ben Kingsley is Sherlock Holmes en Dr John Watson in 'n oulike en baie snaakse fliek.

LAMBADA (altwee) - Kyk uit vir die volgende vyf in die volgende jaar.

LOOK WHO'S TALKING - John Travolta in 'n baie snaakse en die eerste suksesvolle fliek in 'n baie lang tyd oor 'n meisie en 'n kind.

TANGO AND CASH - Sylvester Stallone en Kurt Russell is twee polisiemanne wat nie van mekaar hou nie en die fliek gaan basies oor die twee wat toe nou saamgegooi word om 'n saak op te los. BAIE aksie.

Vervolg op bl B8

'n Toneel uit 'Autumn Milk'

Kaapstad

SK NOW SHOWING — FRIDAY and SATURDAY 27 en 28 APRIL 1990
MOVIES
CONCESSION PRICES STUDENTS AND SCHOLARS AT ALL PERFORMANCES
CINEMAS — ADVANCE BOOKING AT COMPUTICKET (ENQUIRIES (021) 21-4715)

Blue Route Tokai
Blue Route Centre, TEL. 75-3030
DAILY: 9.45 am, 12.00, 2.30, 5.30, 8.00, 10.15 pm — MICHEAL DOUGLAS • KATHLEEN TURNER — DANNY DE VITO — THE WAR OF THE ROSES — The Funniest Romantic-Battle Ever Fought (2-17)
DAILY 9.45 am, 12.00, 2.30, 5.30, 8.00, 10.15 pm — JOHN TRAVOLTA • KIRSTIE ALLEY — LOOK WHO'S TALKING — He's Hip, Slick and only 3 months old — Super Comedy (2-12)
DAILY: 9.45 am, 12.00, 2.30, 5.30, 8.00, 10.15 pm — SYLVESTER STALLONE • KURT RUSSELL — TANGO AND CASH — Two L.A. Cops — Non Stop Explosive Action (2-15)
DAILY: 9.45 am, 12.00, 2.30, 5.30, 8.00, 10.15 pm — STEEL MAGNOLIAS — WONDERFUL AWARD-WINNING COMEDY (All)
DAILY: 9.45 am, 12.00, 2.30, 5.30, 8.00, 10.15 pm — ★ THIS YEARS' PRIZE WINNING ★ ★ DELIGHTFUL COMEDY ★ — DRIVING MISS DAISY — MORGAN FREEMAN • JESSICA TANDY • DAN AYKROYD (All)
DAILY: 9.45 am, 12.00 and 2.30 pm ONLY — ★ Ideal All-New Animated Holiday Fun ★ — ALL DOGS GO TO HEAVEN — A MUST FOR EVERYONE
NIGHTLY: at 5.30 and 8.00 pm ONLY — PAULINE COLLINS • TOM CONTI — SHIRLEY VALENTINE — THE ADVENTURE OF A LIFETIME — FROM THE MAKERS OF "EDUCATING RITA" (2-16)
NIGHTY: at 10.15 pm ONLY — • IF IT GOT ANY HOTTER — IT WOULDN'T BE DANCING!!! • LAMBADA! THE FORBIDDEN DANCE • FEEL THE HEAT ON THE BIG SCREEN (P.G. 2-10)

Maynard Mall Wynberg
MAIN ROAD, TEL. 761-0131
DAILY: 10.30 am, 2.30, 5.30 and 8.30 pm — RICHARD ATTENBOROUGH'S CRY FREEDOM — KEVIN KLINE • DENZIL WASHINGTON — (2-19)
DAILY 9.45 am, 12.00, 2.30, 5.30, 8.00, 10.15 pm — JOHN TRAVOLTA • KIRSTIE ALLEY — LOOK WHO'S TALKING — He's Hip, Slick and only 3 months old — Super Comedy (2-12)
DAILY: 9.45 am, 12.00, 2.30, 5.30, 8.00, 10.15 pm — SYLVESTER STALLONE • KURT RUSSELL — TANGO AND CASH — Two L.A. Cops — Non Stop Explosive Action (2-15)
DAILY: 9.45 am, 12.00, 2.30, 5.30, 8.00, 10.15 pm — WINNER BEST FILM CANNES FESTIVAL — SALAAM BOMBAY — WITH SUB TITLES (2-12)

Monte Carlo
FORESHORE, TEL. 25-3052
DAILY: 10.30 am, 2.30, 5.30 and 8.30 pm — RICHARD ATTENBOROUGH'S CRY FREEDOM — KEVIN KLINE • DENZIL WASHINGTON — (2-19)
FRI: 10.30 am, 2.30, 5.30, 8.00, 10.15 pm; SAT: 9.45 am, 12.00, 2.30, 5.30, 8.00, 10.15 pm; MON-THURS: 10.30 am, 2.30, 5.30, 8.30 pm — ★ THIS YEARS' PRIZE WINNING ★ ★ DELIGHTFUL COMEDY ★ — DRIVING MISS DAISY — MORGAN FREEMAN • JESSICA TANDY • DAN AYKROYD (All)

Protea Claremont
MAIN ROAD, TEL. 61-7979
DAILY: 9.45 am, 12.00, 2.30, 5.30, 8.00, 10.15 pm — MICHEAL DOUGLAS • KATHLEEN TURNER — DANNY DE VITO — THE WAR OF THE ROSES — The Funniest Romantic-Battle Ever Fought (2-17)
DAILY 9.45 am, 12.00, 2.30, 5.30, 8.00, 10.15 pm — JOHN TRAVOLTA • KIRSTIE ALLEY — LOOK WHO'S TALKING — He's Hip, Slick and only 3 months old — Super Comedy (2-12)
DAILY 9.45 am, 12.00, 2.30, 5.30, 8.00, 10.15 pm — PAULINE COLLINS • TOM CONTI — SHIRLEY VALENTINE — THE ADVENTURE OF A LIFETIME — FROM THE MAKERS OF "EDUCATING RITA" (2-16)

Constantia Rosebank
MAIN ROAD, TEL. 686-6649
DAILY: 9.45 am, 12.00, 2.30, 5.30, 8.00, 10.15 pm — PETER COOK • JOHN GIELGUD • LYNN REDGRAVE — GETTING IT RIGHT — DELIGHTFUL MODERN COMEDY! (2-16)
DAILY: 9.45 am, 12.00, 2.30, 5.30, 8.00, 10.15 pm — MY LEFT FOOT — THE TRUE STORY OF CHRISTY BROWN — A Brilliant Film — Not to be missed (P.G. 2-12)
DAILY: 9.45 am, 12.00, 2.30 and 8.00 pm ONLY — DRIVING MISS DAISY — MORGAN FREEMAN • JESSICA TANDY • DAN AYKROYD (All)
NIGHTLY: at 5.30 and 10.15 pm ONLY — CINEMA PARADISO — ITALIAN DRAMA Sub Titled (All)

Golden Acre
CITY, TEL. 25-2720
DAILY: 9.45 am, 12.00, 2.30, 5.30, 8.00, 10.15 pm — MICHEAL DOUGLAS • KATHLEEN TURNER — DANNY DE VITO — THE WAR OF THE ROSES — The Funniest Romantic-Battle Ever Fought (2-17)
DAILY 9.45 am, 12.00, 2.30, 5.30, 8.00, 10.15 pm — LOOK WHO'S TALKING — He's Hip, Slick and only 3 months old — Super Comedy (2-12)
DAILY: 9.45 am, 2.30 and 8.00 pm ONLY — BEST OF THE BEST — TERRIFIC ACTION ADVENTURE — (P.G. 2-8)
DAILY: 12.00 noon, 5.30 and 10.15 pm ONLY — • IF IT GOT ANY HOTTER — IT WOULDN'T BE DANCING!!! • LAMBADA! THE FORBIDDEN DANCE • FEEL THE HEAT ON THE BIG SCREEN (P.G. 2-10)

Tyger Valley
Tyger Valley Centre, Bellville Tel. 948-6710
DAILY: 9.45 am, 12.00, 2.30, 5.30, 8.00, 10.15 pm — MICHEAL DOUGLAS • KATHLEEN TURNER — DANNY DE VITO — THE WAR OF THE ROSES — The Funniest Romantic-Battle Ever Fought (2-17)
DAILY 9.45 am, 12.00, 2.30, 5.30, 8.00, 10.15 pm — JOHN TRAVOLTA • KIRSTIE ALLEY — LOOK WHO'S TALKING — Super Comedy (2-12)
DAILY: 9.45 am and 12.00 noon ONLY — ★ Ideal All-New Animated Holiday Fun ★ — ALL DOGS GO TO HEAVEN (All)
DAILY: 2.30, 5.30, 8.00, 10.15 pm — SYLVESTER STALLONE • KURT RUSSELL — TANGO AND CASH — Two L.A. Cops — Non Stop Explosive Action (2-15)
DAILY 9.45 am, 2.30 and 8.00 pm — DRIVING MISS DAISY — MORGAN FREEMAN • JESSICA TANDY • DAN AYKROYD (All)
DAILY 12.00 noon, 5.30 and 10.15 pm — DOLLY PARTON • SALLY FIELD • SHIRLEY MACLANE • JULIE ROBERTS — STEEL MAGNOLIAS — WONDERFUL AWARD-WINNING COMEDY (All)

Kine Parow
Sanlam Centre, Parow Tel. 92-5126
FRI-TUES 9.45 am, 2.30, 8.00 pm ONLY; WED & THURS: 9.45 am, 2.30, 8.30 pm ONLY — • ROBIN WILLIAMS • DEAD POETS SOCIETY — HE MADE THEIR LIVES EXTRAORDINARY (ALL)
FRI-TUES. 12.00 noon, 5.30, 10.15 pm; WED & THURS: 12.00 noon and 5.30 pm ONLY — ROBERT DE NERO • SEAN PENN — WE'RE NO ANGELS — HILLARIOUS HEAVENLY COMEDY (ALL)
FRI-TUES 9.45 am, 12.00, 2.30, 5.30, 8.00, 10.15 pm; WED & THURS: 9.45 am, 12.00, 2.30, 5.30, 8.30 pm — SYLVESTER STALLONE • KURT RUSSELL — TANGO AND CASH — Two L.A. Cops — Non Stop Explosive Action (2-15)

Somerset West
TEL. (024) 51-5581
FRI: 2.00, 4.30, 6.45, 9.00 pm; SAT: 10.30 am, 2.00, 4.30, 6.45, 9.00 pm; MON-THURS: 3.30, 5.30 and 8.00 pm — MICHEAL DOUGLAS • KATHLEEN TURNER — DANNY DE VITO — THE WAR OF THE ROSES — The Funniest Romantic-Battle Ever Fought (2-17)
FRI: 2.30, 7.00 and 9.15 pm; SAT: 11.00 am, 2.30, 7.00, 9.15 pm; MON: 2.30, 7.00, 9.15 pm; TUES: 11.00 am, 2.30, 7.00, 9.16 pm; WED & THURS: 2.30 and 8.30 pm ONLY — LAMBADA! THE FORBIDDEN DANCE • FEEL THE HEAT ON THE BIG SCREEN (P.G. 2-10)
FRI-TUES: at 4.45 pm ONLY; WEDNESDAY: at 11.00 am and 6.00 pm ONLY; THURSDAY: at 6.00 pm ONLY — A FEW DAYS WITH ME — French with English sub-titles. Comedy Drama

Stellenbosch
TEL. (02231) 4464
MON FRI: 2.00, 4.15, 6.30, 8.45 pm; SATURDAY 11.00 am, 2.00, 4.15, 6.30, 8.45 pm — LOOK WHO'S TALKING (2-12)
FRI: 2.30, 5.30 and 8.30 pm; SAT: 11.30 am, 2.30, 5.30 and 8.30 pm; MON-THURS: 2.30, 5.30 and 8.30 pm — RICHARD ATTENBOROUGH'S CRY FREEDOM — KEVIN KLINE • DENZIL WASHINGTON — (2-19)
• FILMFESTIVAL — SEE DETAILS BELOW
FRIDAY: 11.30 am - HOPE AND GLORY (2-12); 2.15 pm - THE BIG BLUE (2-16); 4.30 pm - JOSHUA - THEN AND NOW (2-21); 7.00 pm - BELLY OF AN ARCHITECT (2-18); 9.15 pm - BOLERO (2-18)
SPECIAL MIDNIGHT SHOW FRIDAY 27 APRIL — LITTLE SHOP OF HORRORS (P.G. 2-8)
SATURDAY: 11.30 am - OLIVER & Co (All); 2.15 pm - A MAN IN LOVE (2-19); 4.30 pm - PAWA O QUATSI (All); 7.00 pm - HOUSE OF GAMES (2-14); 9.15 pm - BRAZIL (P.G. 2-10)
MON-FRI: 2.00, 4.30, 9.15 pm; SATURDAY: 10.30 am, 2.00, 4.30, 9.15 pm — DRIVING MISS DAISY (All)
NIGHTLY: at 7.00 pm ONLY — MY LEFT FOOT (P.G. 2-12)

SK STER-KINEKOR — 4 MEI – 10 MEI — VROEË BESPREKINGS BY COMPUTICKET — NAVRAE (011) 331-9991 – ALMAL WELKOM
ROLPRENTE — LET WEL: ALLE ROLPRENTE VERANDER VRYDAE
PRETORIA COMPUTICKET — NAVRAE (012) 322-7460

SENTRAAL

KINE ENTERTAINMENT CENTRE 331-3841/2
Maan-Don: 10.00, 12.15, 2.30, 5.30, 7.45, 10.00 nm; Vry-Sat. 10.00, 12.15, 2.30, 5.30, 8.00, 10.30 nm
INTERNAL AFFAIRS (2-19) — 'N SPANNINGVOLLE AKSIE RILLER MET RICHARD GERE EN ANDY GARCIA!
FIELD OF DREAMS (A) — 'N ROERENDE DRAMA MET KEVIN COSTNER EN JAMES EARL JONES!
THE WAR OF THE ROSES (2-17)
TANGO & CASH (2-15)
LAMBADA – THE FORBIDDEN DANCE (VV2-10)
LOOK WHO'S TALKING (2-12)
BEST OF THE BEST (VV2-8)
HARLEM NIGHTS (2-19)
Daagliks: 10.00, 2.30, 5.30, 8.30 nm — CRY FREEDOM (2-19)
VOLGENDE AANBIEDINGS: 11 Mei – ROOFTOPS (2-15); 11 Mei – ALWAYS (A); 11 Mei – THE NATIVE WHO CAUSED ALL THE TROUBLE (2-12); 18 Mei – SHE-DEVIL (2-14)
ONDERDAK PARKERING BESKIKBAAR BY VOORSTE INGANG NA KINE CENTRE

KINE HILLBROW 1-3 725-3134/724-4116
Daagliks 10.00, 12.15, 2.30, 5.30, 7.45, 10.00 nm
FIELD OF DREAMS (A) — 'N ROERENDE DRAMA MET KEVIN COSTNER EN JAMES EARL JONES!
THE WAR OF THE ROSES (2-17) — 'N LAGWEKKENDE KOMEDIE!
LOOK WHO'S TALKING (2-12) — DIE TREFFER KOMEDIE!
VOLGENDE AANBIEDINGS: 11 Mei – ROOFTOPS (2-15); 18 Mei – SHE-DEVIL (2-14)

NOORD

SANDTON CITY 1-9 783-4430/1
Daagliks. 10.00, 12.15, 2.30, 5.30, 7.45, 10.00 nm
FIELD OF DREAMS (A) — 'N ROERENDE DRAMA MET KEVIN COSTNER EN JAMES EARL JONES!
THE WAR OF THE ROSES (2-17) — 'N LAGWEKKENDE KOMEDIE MET MICHAEL DOUGLAS, KATHLEEN TURNER EN DANNY DE VITO!
TANGO & CASH (2-15) — KURT RUSSEL EN SYLVESTER STALLONE IN DIE OPWINDENDE AKSIE AVONTUUR!
STEEL MAGNOLIAS (A) — 'N ROERENDE KOMEDIE-DRAMA!
Daagliks: 10.00, 12.15 nm — BEST OF THE BEST (VV2-8)
Daagliks: 2.30, 5.30, 8.30 nm — CRY FREEDOM (2-19)
Daagliks: 10.00, 12.15, 2.30, 5.30, 7.45, 10.00 nm — ALL DOGS GO TO HEAVEN (A) — 'N NUWE AVONTUUR STROKIESPRENT!
Daagliks: 10.00, 12.15, 2.30, 5.30, 8.00, 10.15 nm — LOOK WHO'S TALKING (2-12) — DIE TREFFER KOMEDIE MET JOHN TRAVOLTA EN KIRSTIE ALLEY!
DRIVING MISS DAISY (A) — WENNER VAN 4 OSCARS INSLUITENDE BESTE FILM EN BESTE AKTRISE – JESSICA TANDY!
WHEN HARRY MET SALLY (2-12) — 'N ROMANTIESE KOMEDIE!
VOLGENDE AANBIEDINGS: 11 Mei – ROOFTOPS (2-15); 11 Mei – ALWAYS (A); 18 Mei – SHE-DEVIL (2-14)

SK DIE MEKKA VAN GEHALTE FILMS
Pensioenaris konsessies slegs geldig Maan tot Don om 10.00 vm, 12.15 & 2.30 nm by Constantia en The Mall
VOLGENDE AANBIEDINGS: MANIKA, MANIKA; A HANDFUL OF DUST; THE NATIVE WHO CAUSED ALL THE TROUBLE; TROP BELLE POUR TOI; THAT SUMMER OF WHITE ROSES; QUEEN OF HEARTS; FANTASIA

NOORD

CRESTA RANDBURG 476-3802
Daagliks 10.00, 12.15, 2.30, 5.30, 7.45, 10.00 nm
THE WAR OF THE ROSES (2-17) — 'N LAGWEKKENDE KOMEDIE!
ALL DOGS GO TO HEAVEN (A) — 'N NUWE AVONTUUR STROKIESPRENT!
Daagliks: 10.00, 12.15, 2.30 nm — BEST OF THE BEST (VV2-8)
Daagliks 5.30, 7.45, 10.00 nm — DRIVING MISS DAISY (A)
VOLGENDE AANBIEDINGS: 11 Mei – ROOFTOPS (2-15); 11 Mei – ALWAYS (A)

KINE RANDBURG 1 & 2 787-5446
Daagliks 10.00, 12.15, 2.30, 5.30, 7.45, 10.00 nm
SHIRLEY VALENTINE (2-16) — PAULINE COLLINS IN DIE KOMEDIE-DRAMA!
LOOK WHO'S TALKING (2-12) — DIE TREFFER KOMEDIE!
VOLGENDE AANBIEDING: 11 Mei – ALWAYS (A)

NORTHCLIFF 1 & 2 782-6816
Daagliks. 10.00, 12.15, 2.30, 5.30, 7.45, 10.00 nm
FIELD OF DREAMS (A) — 'N ROERENDE DRAMA MET KEVIN COSTNER EN JAMES EARL JONES!
LOOK WHO'S TALKING (2-12) — DIE TREFFER KOMEDIE MET JOHN TRAVOLTA EN KIRSTIE ALLEY!
VOLGENDE AANBIEDING: 18 Mei – SHE-DEVIL (2-14)

THE MALL ROSEBANK 880-2866/7
Daagliks: 10.00, 12.15, 2.30, 5.30, 8.00, 10.15 nm — THE VENUS TRAP (2-19) (DUITSE DIALOOG – Engelse byskrifte)
Daagliks: 10.00, 12.15, 2.30, 5.30, 8.00, 10.15 nm — MY LEFT FOOT (VV2-12) — WENNER VAN 2 OSCARS!
Daagliks: 10.00, 12.15, 2.30, 5.30, 8.00, 10.15 nm — DRIVING MISS DAISY (A)
Daagliks: 10.00, 12.15, 2.30, 5.30, 8.00, 10.15 nm — DANNY, THE CHAMPION OF THE WORLD (A)
Daagliks: 10.00, 12.15, 2.30, 5.30, 8.00, 10.15 nm — AUTUMN MILK (A) (DUITSE DIALOOG – Engelse byskrifte)
Daagliks: 9.45, 12.15, 2.30, 5.30, 8.00, 10.30 nm — CINEMA PARADISO (A) (ITALIAANSE DIALOOG – Engelse byskrifte) LAASTE WEEK!

CONSTANTIA ROSEBANK 788-4300
Daagliks: 10.00, 12.15, 2.30, 5.30, 8.00, 10.15 nm — SHIRLEY VALENTINE (2-16) — MET PAULINE COLLINS!
Daagliks: 10.00, 12.15, 2.30, 5.30, 8.00, 10.15 nm — GETTING IT RIGHT (2-16)
Onderdak parkering beskikbaar by ingang agter Constantia-sentrum

OOS

EASTGATE 1-6 622-3617/8
Daagliks. 10.00, 12.15, 2.30, 5.30, 7.45, 10.00 nm
FIELD OF DREAMS (A) — 'N ROERENDE DRAMA MET KEVIN COSTNER EN JAMES EARL JONES!
THE WAR OF THE ROSES (2-17) — 'N LAGWEKKENDE KOMEDIE MET MICHAEL DOUGLAS, KATHLEEN TURNER & DANNY DE VITO!
ALL DOGS GO TO HEAVEN (A) — 'N AVONTUUR FANTASIE!
Daagliks: 10.00, 12.15, 2.30, 5.30, 8.00, 10.15 nm — LAMBADA – THE FORBIDDEN DANCE (VV2-10)
LOOK WHO'S TALKING (2-12) — DIE TREFFER KOMEDIE MET JOHN TRAVOLTA EN KIRSTIE ALLEY!
DRIVING MISS DAISY (A) — WENNER VAN 4 OSCARS!
VOLGENDE AANBIEDINGS: 11 Mei – ROOFTOPS (2-15); 11 Mei – ALWAYS (A); 18 Mei – SHE-DEVIL (2-14)

KEMPTON PARK 1 & 2 975-5023
Maan-Don 10.00, 12.15, 2.30, 5.30, 7.45 nm; Vry-Sat 10.00, 12.15, 2.30, 5.30, 7.45, 10.00 nm
LOOK WHO'S TALKING (2-12) — DIE TREFFER KOMEDIE MET JOHN TRAVOLTA EN KIRSTIE ALLEY!
CASUALTIES OF WAR (2-19)
VOLGENDE AANBIEDING: 11 Mei – ALWAYS (A)

CONSTANTIA BENONI 422-3305
Maan-Don 12.15, 2.30, 5.30, 7.45 nm; Vry 12.15, 2.30, 5.30, 7.45, 10.00 nm; Sat 10.00, 12.15, 2.30, 5.30, 7.45, 10.00 nm
THE WAR OF THE ROSES (2-17) — 'N LAGWEKKENDE KOMEDIE MET MICHAEL DOUGLAS, KATHLEEN TURNER & DANNY DE VITO!
Kindervertoning: Sat 5 Mei 10.00 & 12.15 — BIG (A)
ONDERDAK PARKERING BESKIKBAAR BY BENONI PLAZA
VOLGENDE AANBIEDING: 11 Mei – ROOFTOPS (2-15)

PALM SPRINGS 1 & 2 56-3223
Maan-Don 10.00, 12.15, 2.30, 5.30, 7.45 nm; Vry Sat: 10.00, 12.15, 2.30, 5.30, 7.45, 10.00 nm
LOOK WHO'S TALKING (2-12) — DIE TREFFER KOMEDIE MET JOHN TRAVOLTA EN KIRSTIE ALLEY! MEER AS $130 MILJOEN GEMAAK IN DIE VSA!
BEST OF THE BEST (VV2-8) — ERIC ROBERTS EN JAMES EARL JONES IN DIE AKSIE AVONTUUR!
VOLGENDE AANBIEDING: 11 Mei – ALWAYS (A)

POTCH

KINE POTCHEFSTROOM 930378
Daagliks: 10.00, 12.15, 2.30, 5.30, 7.45, 10.00 nm
TANGO & CASH (2-15) — KURT RUSSEL EN SYLVESTER STALLONE IN DIE OPWINDENDE AKSIE AVONTUUR!
DRIVING MISS DAISY (A) — WENNER VAN 4 OSCARS!
Daagliks: 10.00, 2.30, 5.15, 7.45, 10.30 nm — BORN ON THE FOURTH OF JULY (2-19)

WES

WESTGATE 1-6 764-2530
Daagliks 10.00, 12.15, 2.30, 5.30, 7.45, 10.00 nm
INTERNAL AFFAIRS (2-19) — 'N SPANNINGVOLLE AKSIE RILLER MET RICHARD GERE EN ANDY GARCIA!
THE WAR OF THE ROSES (2-17)
TANGO & CASH (2-15)
LAMBADA — THE FORBIDDEN DANCE (VV2-10)
LOOK WHO'S TALKING (2-12)
Daagliks: 10.00, 12.15, 2.30, 5.30 nm — ALL DOGS GO TO HEAVEN (A)
Daagliks: 7.45, 10.00 nm — BEST OF THE BEST (VV2-8)
VOLGENDE AANBIEDINGS: 11 Mei – ROOFTOPS (2-15); 11 Mei – NEXT OF KIN (2-18)

KINE FLORA 1 & 2 472-1658
Daagliks: 10.00, 12.15, 2.30, 5.30, 7.45, 10.00 nm
LOOK WHO'S TALKING (2-12) — DIE TREFFER KOMEDIE MET JOHN TRAVOLTA EN KIRSTIE ALLEY!
STEEL MAGNOLIAS (A)
VOLGENDE AANBIEDING: 11 Mei – ROOFTOPS (2-15)

CINE HIGHGATE 1-5 474-2013 — Kaartjies: Volwassenes R6,00. Skoliere R4,00
Daagliks 10.00, 12.15, 2.30, 5.30, 7.45, 10.00 nm
THE WAR OF THE ROSES (2-17)
TANGO & CASH (2-15)
Kindervertoning: Sat 5 Mei 10.00 & 12.15 — CROCODILE DUNDEE 2 (A)
LAMBADA — THE FORBIDDEN DANCE (VV2-10)
LOOK WHO'S TALKING (2-12)
Daagliks: 10.00, 2.30, 5.30, 8.30 nm — CRY FREEDOM (2-19)
VOLGENDE AANBIEDINGS: 11 Mei – ROOFTOPS (2-15); 11 Mei – NEXT OF KIN (2-18)

KINE KRUGERSDORP 665-5330
Daagliks. 10.00, 12.15, 2.30, 5.30, 7.45, 10.00 nm — THE GODS MUST BE CRAZY 2 (A)
Daagliks. 10.00, 12.15, 2.30 nm — ALL DOGS GO TO HEAVEN (A)
Daagliks. 5.30, 7.45, 10.00 nm — TANGO & CASH (2-15)
VOLGENDE AANBIEDING: 11 Mei – ALWAYS (A)

VAAL △

RIVERSQUARE VEREENIGING 016-46928
Daagliks: 10.00, 12.15, 2.30, 5.30, 7.45, 10.00 nm — THE WAR OF THE ROSES (2-17)
DRIVING MISS DAISY (A)
VOLGENDE AANBIEDINGS: 11 Mei – ROOFTOPS (2-15); 11 Mei – ALWAYS (A)

KINE VANDERBIJLPARK 016-330072
Daagliks: 10.00, 12.15, 2.30, 5.30, 7.45, 10.00 nm
LOOK WHO'S TALKING (2-12) — DIE TREFFER KOMEDIE MET JOHN TRAVOLTA EN KIRSTIE ALLEY!
WE'RE NO ANGELS (A)
VOLGENDE AANBIEDING: 11 Mei – NEXT OF KIN (2-18)

PRETORIA

STERLAND 1-8 341-7568/9
Daagliks: 10.00, 12.15, 2.30, 5.30, 7.45, 10.00 nm
THE WAR OF THE ROSES (2-17) — 'N LAGWEKKENDE KOMEDIE MET MICHAEL DOUGLAS, KATHLEEN TURNER & DANNY DE VITO!
TANGO & CASH (2-15) — KURT RUSSEL EN SYLVESTER STALLONE IN DIE OPWINDENDE AKSIE AVONTUUR!
LAMBADA – THE FORBIDDEN DANCE (VV2-10) — DIE VUURWARM DANS FILM VAN DIE JAAR!
LOOK WHO'S TALKING (2-12)
BEST OF THE BEST (VV2-8)
ALL DOGS GO TO HEAVEN (A)
WHEN HARRY MET SALLY (2-12)
STEEL MAGNOLIAS (A)
VOLGENDE AANBIEDING: 11 Mei – ROOFTOPS (2-15)

SUNNYPARK 1-3 44-4069
Daagliks: 10.00, 12.15, 2.30, 5.30, 7.45, 10.00 nm
FIELD OF DREAMS (A) — 'N ROERENDE DRAMA MET KEVIN COSTNER EN JAMES EARL JONES!
DRIVING MISS DAISY (A) — WENNER VAN 4 OSCARS INSLUITENDE BESTE FILM & BESTE AKTRISE – JESSICA TANDY!
DANNY, THE CHAMPION OF THE WORLD (A)
VOLGENDE AANBIEDING: 11 Mei – ALWAYS (A)

TRANSVALIA 26-8387
Maan-Vry: 2.30, 8.00 nm; Sat 10.00, 2.30, 8.00 nm — MY LEFT FOOT (VV2-12)
Daagliks: 5.30 nm — CINEMA PARADISO (A)
Sat 5 Mei 10.00 vm UITVERKOOP

VERWOERDBURGSTAD 663-2034
Maan-Don 10.00, 12.15, 2.30, 5.30, 7.45 nm; Vry-Sat 10.00, 12.15, 2.30, 5.30, 7.45, 10.00 nm
THE WAR OF THE ROSES (2-17) — 'N LAGWEKKENDE KOMEDIE MET MICHAEL DOUGLAS, KATHLEEN TURNER & DANNY DE VITO!
LOOK WHO'S TALKING (2-12)
VOLGENDE AANBIEDINGS: 11 Mei – ROOFTOPS (2-15); 11 Mei – ALWAYS (A)

ICE-RINK 44-5253
PUBLIEK SKAATS — MAANDAE – SATERDAE — 1ste Sessie: 10.00-12.30 nm; 2de Sessie: 2.00-5.00 nm; Son. 2.00-5.00 nm–7.30-10.30 nm

Sun City Teaters 014651-21174
WORD TANS VERTOON: OOP 7 DAE PER WEEK
CINE 3: WE'RE NO ANGELS (A); SHIRLEY VALENTINE (2-16); ROOFTOPS (2-15)
CINE 1: THE OTHER SIDE OF JULIE (Volwasse); MIRANDA (Volwasse)
CINE 2: THE MISTRESS (Volwasse); SCREW LOOSE (Volwasse)

SK STER-KINEKOR 4 Mei – 10 Mei INRYE
LET WEL: NUWE WINTER BEGIN TYE VIR DIE INRYE 7 nm — SLEGS R12 PER MOTOR, KOMBI OF LDV

TOP STAR (STAD) 412-1843/493-5877 — RICHARD GERE EN ANDY GARCIA IN DIE SPANNINGVOLLE AKSIE DRAMA! INTERNAL AFFAIRS (2-19); ROADHOUSE (2-19); 11 Mei: WE'RE NO ANGELS
VELSKOEN (RANDBURG) 412-1843/793-2812 — MET TOM CRUISE! BORN ON THE FOURTH OF JULY (2-19); IRON EAGLE 2 (A); 11 Mei: STEEL MAGNOLIAS WHEN HARRY MET SALLY
ATLAS (BRENTWOOD PARK) 816-1444/973-1017 — DIE KOMEDIE SPAN VAN DIE JAAR – DANNY DE VITO, MICHAEL DOUGLAS EN KATHLEEN TURNER! THE WAR OF THE ROSES (2-17); LOVERBOY (2-14); 11 Mei: WE'RE NO ANGELS
STADIUM (MALVERN) 816-1444/615-1131 — DIE VUURWARM NUWE DANS FILM VAN DIE JAAR! LAMBADA – THE FORBIDDEN DANCE (VV2-10); GREAT BALLS OF FIRE (A); 11 Mei: LOOK WHO'S TALKING
5-STAR (HONEYDEW) 412-1843/795-1963 — DIE FILM WAT ALLE OUERS NIE MOET MISLOOP NIE! 'N LAGWEKKENDE KOMEDIE MET STEVE MARTIN! PARENTHOOD (2-14); LET IT RIDE (A); 11 Mei: AN INNOCENT MAN/PINK CADILLAC
KEMPTON PARK 816-1444/976-4905 — WENNER VAN 2 OSCARS! MET TOM CRUISE EN WILLEM DAFOE! BORN ON THE FOURTH OF JULY (2-19); PET SEMETARY (2-18); 11 Mei: STEEL MAGNOLIAS WHEN HARRY MET SALLY
GERMISTON 816-1444/902-1607/8 — ERIC ROBERTS EN JAMES EARL JONES IN DIE AKSIE AVONTUUR WAT U NIE MOET MISLOOP NIE! BEST OF THE BEST (VV2-8); KICKBOXER (2-14); 11 Mei: ALL DOGS GO TO HEAVEN
VEREENIGING 816-1444/12-3211 — DIE OPWINDENDE NUWE AVONTUUR FANTASIE! ALL DOGS GO TO HEAVEN (A); THE ADVENTURES OF BARON MUNCHAUSEN (A); 11 Mei: BEST OF THE BEST
STERLIG (ROODEPOORT) 412-1843/764-2468 — VOL OP PRET IN DIE TREFFER KOMEDIE MET KIRSTIE ALLEY EN JOHN TRAVOLTA! LOOK WHO'S TALKING (2-12); WORTH WINNING (2-12); WEES GEWAARSKU – KOM VROEG
BRAKPAN 816-1444/815-3907 — JOHN TRAVOLTA EN KIRSTIE ALLEY IN DIE SUPER KOMEDIE TREFFER! LOOK WHO'S TALKING (2-12); WORTH WINNING (2-12); KOM VROEG ASSEBLIEF!
SPEEDYS (SOUTH HILLS) 816-1444/613-4129 — SYLVESTER STALLONE & KURT RUSSEL SAAM IN DIE OPWINDENDE AKSIE AVONTUUR! TANGO & CASH (2-15); YOUNG EINSTEIN (A); WEES GEWAARSKU – KOM VROEG
MEIRINGSPARK (KLERKSDORP) (018) 91060 — SUPER FAMILIE DUBBEL! ALL DOGS GO TO HEAVEN (A); THE ADVENTURES OF BARON MUNCHAUSEN (A); 11 Mei: AN INNOCENT MAN
HILLFOX (FLORIDA) 412-1843/679-1212 — PRET EN PLESIER VIR DIE HELE FAMILIE! ALL DOGS GO TO HEAVEN (A); THE ADVENTURES OF BARON MUNCHAUSEN (A); 11 Mei: SHE'S OUT OF CONTROL
SPRINGBOK (SPRINGS) 816-1444/813-4139 — LAASTE WEEK! AKSIE EN OPWINDING MET SYLVESTER STALLONE EN KURT RUSSEL! TANGO & CASH (2-15); DANGEROUS LIAISONS (A); 11 Mei: LAMBADA – THE FORBIDDEN DANCE
PANORAMA (MONDEOR) 412-1843/682-3411 — DIE KOMEDIE SPAN VAN DIE JAAR – DANNY DE VITO, MICHAEL DOUGLAS EN KATHLEEN TURNER! THE WAR OF THE ROSES (2-17); WHEN HARRY MET SALLY (2-12); 11 Mei: LOOK WHO'S TALKING
KINANDER (EVANDER) 816-1444/24117 — PATRICK SWAYZE! ROADHOUSE (2-19); Plus die spanningvolle drama . . . SCANDAL (2-19); 11 Mei: PARENTHOOD/LET IT RIDE
KRUGERSDORP 953-1959 — DIE FILM WAT ALLE OUERS NIE MOET MISLOOP NIE! 'N LAGWEKKENDE KOMEDIE MET STEVE MARTIN! PARENTHOOD (2-14); THE DREAM TEAM (VV2-10); 11 Mei: AN INNOCENT MAN
NIGEL 816-1444/739-6616 — DIE TREFFER DUBBEL VERTONING VAN DIE GROOT KOMEDIES! OH SCHUCKS, IT'S SCHUSTER (A); THE GODS MUST BE CRAZY 2 (A); 11 Mei: ALL DOGS GO TO HEAVEN

SK STER-KINEKOR PRETORIA INRYE — Skakel asb. Ster-Kinekor Navrae 44-5253 vir besonderhede
LYNNWOOD 87-1633 — DANNY DE VITO, KATHLEEN TURNER EN MICHAEL DOUGLAS IN DIE LAGWEKKENDE KOMEDIE! THE WAR OF THE ROSES (2-17); CASUALTIES OF WAR (2-19)
SWARTKOPS 374-4902 — JOHN TRAVOLTA EN KIRSTIE ALLEY IN DIE PRET KOMEDIE! LOOK WHO'S TALKING (2-12); PLUS LEON SCHUSTER SE . . . OH SCHUCKS, IT'S SCHUSTER (A)
WONDERBOOM 57-1108 — DIE SUPER FANTASIE AVONTUUR EN KOMEDIE DUBBEL VIR DIE HELE FAMILIE! ALL DOGS GO TO HEAVEN (A); THE GODS MUST BE CRAZY 2 (A)
UITSPAN 7-2515 — DIE VUURWARM DANS SENSASIE VAN DIE JAAR IS HIER! MOET DIT NIE MISLOOP NIE! LAMBADA – THE FORBIDDEN DANCE (VV2-10); DIRTY DANCING (2-10)
JAKARANDA 54-9115 9 — KURT RUSSEL EN SYLVESTER STALLONE IN DIE OPWINDENDE AKSIE AVONTUUR! TANGO & CASH (2-15); PLUS RIVER PHOENIX IN . . . RUNNING ON EMPTY (A)
WITBANK 01351-81064 — 'N AKSIE-BELAAIDE SPANNINGVOLLE DRAMA MET TOM "MAGNUM" SELLECK! AN INNOCENT MAN (2-18); ACTION JACKSON (2-18)
RUSTENBURG 01421-29358 — DIE VUURWARM DANS SENSASIE VAN DIE JAAR IS HIER! MOET DIT NIE MISLOOP NIE! LAMBADA – THE FORBIDDEN DANCE (VV2-10); GREAT BALLS OF FIRE (A)

FILMS

ONAFHANKLIKE ROLPRENTTEATERS

KAAPSTAD

LABIA - Oranjestraat 68:

Kaapstadse Internasionale filmfees is nog tot volgende Saterdag aan die gang. Inligting by Computicket.

JOHANNESBURG

MINI CINE - Pretoriastraat 49, Hillbrow: Vandag en Saterdag om 3, 6 en 9nm wys Ken Russell se ongelooflike SALOME'S LAST DANCE en volgende week is dit THE RAGGEDY RAWNEY.

Sharleen Surtie-Richards in 'Just like home' by die Markteater (Upstairs). Pieter-Dirk Uys is die skrywer en regisseur.

DIÉ WEEK SE TV

VRYDAG 4 MEI

TV1
6.00 Goeie Môre SA
2.30 Rags to Riches
3.20 Cover to Cover
3.35 Duck Tales
3.55 Bible Story
4.00 Santa Barbara
4.30 Popeye and Son
5.00 Grapevine
5.15 Fast Forward
5.45 News
6.00 TopSport
7.00 MacGyver
8.00 Nuus
8.45 Police File
9.00 Vendetta
10.00 Sending Viëtnam
10.55 Anderkant die grense
11.55 Oordenking

TV2
5.57 Dokumentêr
6.27 Epilogue
6.30 In Depth Programme
7.00 News
7.31 Imalini
8.15 Video Juke Box

TV3
5.57 Dokumentêr
6.27 Epilogue
6.30 News
7.00 In Depth Programme
7.31 Sidlalela Intsha

TV4
5.00 TopSport
9.04 Forty Guns to Spachi Pass
10.33 The Mammas and the Pappas
11.22 MASH

M-NET
10.30 King Kong Lives
12.10 Saturday Night
3.00 The Smurfs
3.25 The Kidsong TV Show
3.50 Storybreak
4.10 Wowser
4.35 The Flintstone Kids
5.00 Hot Hits
Oop Tyd
6.00 Loving
6.30 Sport
Intekenare
7.00 Heartburn
8.45 60 Minutes
9.00 Hell Camp - kyk onder hoogtepunte
10.35 Boks
11.00 Ghost Story
1.20 Dreamscape

SATERDAG 5

TV1
5.57 Oggendboodskap
6.00 Opvoedkundige TV
6.30 Agriforum
7.00 Goeiemôre SA
9.00 Opvoedkundige TV
11.00 Klemens en Klementeintjie
11.10 Die Robinsons
11.35 Diere en mense
12.00 TopSport
6.00 Nuus
6.15 Kompas
6.20 Uit die pluiskeil
7.05 Die Riptide-trio
8.00 News
8.35 LA Law
9.30 A Man for all Seasons - kyk onder hoogtepunte
12.05 The Judge
12.30 Epilogue

TV2
11.00 Educational Rendezvous
3.10 TopSport
6.27 Epilogue
6.45 News
7.01 Top 20
8.00 Ngomgqibelo

TV3
11.00 Educational Rendezvous
3.00 TopSport
6.27 Epilogue
6.30 Nuus
6.45 In Depth Programme
7.00 Top 20
7.39 Tshutshumkgala - Musiek
8.00 Ngomgqibelo

TV4
6.03 Kate and Allie
9.03 Kupid
9.51 People Like Us
10.20 Our House
11.13 Sledge Hammer
11.39 TopSport

M-NET
7.00 K-TV
11.00 Cloak and Dagger
12.40 Saturday Night
1.00 Too Good to be True
2.40 Saturday Night
3.00 Over the Edge
4.00 Sokker
5.45 Motorsport
Oop Tyd
6.00 Diamonds
Intekenare
7.00 La Toya Jackson
8.00 Tolla van der Merwe
9.00 Those Lips Those Eyes - kyk onder hoogtepunte
10.45 60 Minutes
11.30 War of the Worlds
12.30 Black Widow

SONDAG 6

TV1
12.30 Note and Anecdote
1.00 Tao Tao
1.25 ZET!
1.35 Storybook International
2.00 Walt Disney-fliek
2.55 Die Waltons
3.50 Collage
4.50 Beyond 2000
5.45 Kruis en Kroniek
6.25 Skat in kleipotte
6.40 Met Woord en lied
7.00 50/50
8.00 News
9.00 Earth Day Special
10.30 A Look at the Book

TV2
1.00 TopSport
5.57 National Geographic Explorer
6.30 In Depth Programme
7.45 Nuus
7.01 Imibono
7.21 Unqambothi
7.50 Masakhane

TV3
1.00 TopSport
5.57 Houdini
6.30 News
6.45 In Depth Programme
7.01 Imahlasedi a Tumelo
7.50 Ho Lla Noto - Koorsang
8.40 Le Reng/ La Reng?

TV4
1.00 TopSport
9.04 The Champ
10.40 Muzik A La Carte
11.14 TopSport

M-NET
7.00 Indiese programme
10.30 Portugese programme
Intekenare
1.30 Care Bears
2.00 The California Raisin Show
2.30 Superbook
3.00 King Kong Lives
4.45 Hollywood Legends
5.45 People Magazine
Oop Tyd
6.00 Midnight Caller
Intekenare
7.00 Carte Blanche
8.00 Floyd's American Pie
8.30 Broadcast News - kyk onder hoogtepunte
10.45 Golf
11.45 A Passage to India - kyk onder hoogtepunte

MAANDAG 7

TV1
7.00 Goeiemôre SA
2.30 Teleschool
3.30 Cloppa Castle
3.45 Pumpkin Patch
3.55 Bible Story
4.00 Santa Barbara
4.30 Just the Ten of Us
5.00 Innovations
5.15 Bionic Six
5.45 News
6.00 Antenna
7.05 Barney Barnato
8.00 Nuus
9.00 TopSport
10.00 St Eligius
10.55 Oordenking

TV2
4.13 Featherfoot Farm
4.25 Disneyland
5.58 Snorks
6.27 Epilogue
6.30 Indepth Programme
7.00 News
7.31 Police File
8.00 Phindi
8.30 Ingxubevange

TV3
4.13 Featherfoot Farm
4.25 Disneyland
5.58 Tloga e Tloga Kgale
6.27 Epilogue
6.30 News
7.00 In Depth Programme
7.31 Police File
7.45 After 8
8.30 Sediba Sa Moya

TV4
4.58 Capitol
5.30 The Bold and the Beautiful
9.03 Family Ties
9.30 Dynasty
10.23 Hunter
11.16 The Forum Presents

M-NET
10.30 Black Widow
12.05 Saturday Night
3.00 The Smurfs
3.25 My Little Pony
3.50 Alvin and the Chipmunks
4.15 Wowser
4.40 Heathcliff
5.10 Teenage Mutant Hero Turtles
5.35 Spartakus and the Sun
Oop Tyd
6.00 Loving
6.30 Anything But Love
Intekenare
7.00 Flight into Hell (deel 1) - kyk onder hoogtepunte
8.45 60 Minutes
9.10 Author! Author! - kyk onder hoogtepunte
11.00 Heartburn

DINSDAG 8

TV1
7.00 Goeiemôre SA
3.00 Teleskool
3.30 Mielie Malie Maantuig
3.45 Wielie Walie
4.00 Rustelose jare
5.00 As die eeu draai
5.15 Skooldae
5.45 Nuus
6.00 Kompas
6.05 Antenne
7.00 Fox en Vennote
8.00 News
9.00 Michel Legrand in Concert
10.00 The Golden Girls
10.30 No Jacket Required
11.00 Open University
11.55 Evening Prayer

TV2
4.13 Featherfoot Farm
4.25 Countries
4.46 Dealing with Dogs
5.58 GI Joe
7.00 News
7.31 526
8.30 Umculo we Gospel

TV3
4.13 Featherfoot Farm
4.25 Countries
4.45 Dealing with Dogs
5.58 Botaki
6.27 Epilogue
6.30 News
7.00 In Depth Programme
7.31 Tsa Setso
8.00 Go Isa Losong
8.30 Di a Duma

TV4
4.58 Capitol
5.30 The Bold and the Beautiful
9.04 Double Deal
10.44 My Two Dads
11.13 The Big Valley

M-NET
10.30 Wizards
11.50 Panorama
3.00 The Smurfs
3.25 My Little Pony
3.50 Alvin and the Chipmunks
4.15 Wowser
4.40 Heathcliff
5.10 Teenage Mutant Hero Turtles
5.35 The Real Ghostbusters
Oop Tyd
6.00 Loving
6.30 Designing Women
Intekenare
7.00 Flight into Hell - deel 2
8.40 60 Minutes
9.00 Sokker
10.00 Philip Marlowe
11.00 Those Lips, Those Eyes

WOENSDAG 9

TV1
7.00 Goeiemôre SA
2.30 Teleschool
3.30 Alvin and the Chipmunks
3.55 Bible Story
4.00 Santa Barbara
4.30 Day by Day
5.00 Innovations
5.15 ZAPMAG
5.45 News
6.00 Antenna
7.00 Telly Fun Quiz
7.30 Who's the Boss
8.00 Nuus
9.05 Goue jare, bitter jare
10.00 Hitchcock bied aan...
10.25 Parys Stad van Simbole
10.25 Oordenking

TV2
4.13 Featherfoot Farm
4.25 Training and Development
5.58 Ingcinga
6.27 Epilogue
6.30 Indepth Programme
7.00 News
7.31 Ezodumo
8.00 Ululu Ubuyile
8.30 Thenga Isipho

TV3
4.13 Featherfoot Farm
4.25 Training and Development
5.58 G I Joe
6.27 Epilogue
6.30 News
7.00 In Depth Programme
7.31 Crossbow
8.00 Ntome Tsebe

TV4
4.58 Capitol
5.30 The Bold and the Beautiful
9.04 The Fortunate Pilgrim
9.57 Doogie Howser MD
10.27 Die manne van K3

M-NET
10.30 A Judgement in Stone
12.10 Saturday Night
3.00 Smurfs
3.25 My Little Pony
3.50 Alvin and the Chipmunks
4.15 Wowser
4.40 Heathcliff
5.10 Teenage Mutant Hero Turtles
5.35 Spartakus and the Sun
Oop Tyd
6.00 Loving
6.30 The Days and Nights of Molly Dodd
Intekenare
7.00 Flight into Hell
8.40 60 Minutes
9.00 The Miss USA Pageant
11.00 King Kong Lives

DONDERDAG 10

TV1
7.00 Goeiemôre SA
2.30 Teleskool
3.30 Die wysheid van die kabouters
4.00 Rustelose jare
5.00 Wetenskap in werking
5.15 Tekkies
5.45 Nuus
6.00 Kompas
6.05 Antenne
7.00 Adam
8.00 News
9.00 thirtysomething
10.00 Coming of Age
10.30 Diagonal Street
11.00 Discover
12.00 Face to Face

TV2
4.13 Featherfoot Farm
4.25 AIT
4.42 Stepping into Rhythm
5.58 Gold Disc
6.27 Epilogue
6.30 Indepth Programme
7.00 News
7.31 Crossbow
8.00 Siyakhenketha
8.30 Jazz

TV3
4.13 Featherfoot Farm
4.25 AIT
4.42 Stepping into Rhythm
5.58 Snorks
6.27 Epilogue
6.30 News
7.00 In Depth programme
7.31 Balekane
8.00 Kgweetsa
8.30 Jazz, Jazz, Jazz

TV4
4.58 Capitol
5.30 The Bold and the Beautiful
9.04 The Bourne Identity
9.58 Movie Focus
10.30 Cheers
10.58 Paulista Boulevard

M-NET
10.30 Heartburn
12.15 60 Minutes
3.00 Smurfs
3.25 The Kidsong TV show
3.50 Storybreak
4.15 Wowser
4.40 Heathcliff
5.10 Teenage Mutant Hero Turtles
5.35 The Real Ghostbusters
Oop Tyd
6.00 Loving
6.30 Empty Nest
Intekenare
7.00 Revue Plus
8.00 The World of National Panasonic
8.55 Perdewedrenne
9.00 Secret Places
10.35 60 Minutes
11.00 Broadcast News

A Man For All Seasons

FLIGHT INTO HELL is 'n mini-reeks in drie dele, gebaseer op 'n ware verhaal oor 'n Duitse vliënier (Helmut Zier) en sy motorwerktuigkundige (Werner Stocker) wat 53 dae lank in 'n afgeleë gedeelte van Australië verdwyn het. Ook met Anne Tenney en Serge Lazareff. Die eerste deel word Maandagaand op M-Net vertoon en dele twee en drie, Dinsdag en Woensdag.

Al Pacino en Tuesday Weld kan ook Maandagaand op M-Net in AUTHOR! AUTHOR! gesien word. Dis 'n komedie oor 'n skrywer wie se vrou hom en die kinders verlaat en toe raak hy verlief op iemand anders (Dyan Cannon). Ook met Alan King.

Die wonderlike fliek, A PASSAGE TO INDIA met die wonderlike aktrise Judy Davis wys Sondagaand op M-Net. Gegrond op die klassieke roman van E.M. Forster, beeld dit die kultuurbotsings in die koloniale Indië in die jare twintig uit. 'n Engelse vrou beskuldig 'n Indiese dokter daarvan dat hy haar tydens 'n besoek aan die grotte van Marabar onsedelik aangerand het. Ook met Victor Barenjee en James Fox.

BROADCAST NEWS is 'n romantiese komedie oor 'n ambisieuse en uiters suksesvolle vervaardiger van televisieprogramme (Holly Hunter) en haar aangetrokkenheid tot die aantreklike ankerman (William Hurt). Dan is daar nog 'n man (Albert Brooks) wat haar elke nou en dan met skaapoë betrag. Die fliek wys ook Sondagaand op M-Net.

'n Mediese student (Thomas Hulce) werk deeltyds as 'n rekwisiete-man en ontwikkel 'n hegte vriendskap met die hoofakteur van die opvoering waaraan hy werk in THOSE LIPS, THOSE EYES wat Saterdagaand op M-Net wys. Ook met George Morfogen en Glynnis O'Connor.

'n Groep vlieëniers wat vir 'n gespesialiseerde opleidingsprogram gekies is, word na 'n afgeleë deel van die Filippynse oerwoud gestuur. Hulle ekspedisie verander in 'n nagmerrie wanneer hulle deur die sadistiese kaptein Becker (Anthony Zerbe) gevange geneem word en hy allerande dinge met hulle aanvang (wat nie altyd lekker is nie, hoor!). Die fliek se naam is HELL CAMP en wys vanaand op M-Net.

En dan is daar nog TV1 se Saterdagaandfliek A MAN FOR ALL SEASONS wat 'n mooie 2 1/2 uur lank is. Dis die verhaal van die morele konflik tussen twee mans wat die kwessie van egskeiding raak. Basies is die vrae: Moet jy, of moet jy nie, of mag jy, of mag jy nie? Met Charlton Heston, Vanessa Redgrave en sir John Gielgud.

Gidse saamgestel deur DEBBIE AMOS

KUNSFEES OP CLARENS - B3